



Springerspanielit ry

JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMA
Walesinspringerspanieli

Walesinspringerspanielien jalostuksen tavoiteohjelma 2025–2029



JTO:n päivitys**Voimassa 01.01.2025 – 31.12.2029.****Hyväksytty rotujärjestön yleiskokouksessa 16.11.2024.****Suomen Kennelliiton jalostustieteellinen toimikunta hyväksynyt 11.02.2025.****Kirjoittajat:**

Tiina Janka, jalostustoimikunnan jäsen, rodun kasvattaja vuodesta 2003

Heidi Toivanen, jalostustoimikunnan jäsen, rodun kasvattaja vuodesta 2008

Jasmin Kyöstillä, rodun kasvattaja vuodesta 2020

Janina Alankoja-Kanervalo, rodun harrastaja vuodesta 2008

Marjo Jaakkola, jalostustoimikunnan jäsen, kasvattaja vuodesta 1992

Kuvat: Adrienne Bancker, Ann Helen Brandal, Jan Buk, David Dalton, Sari Eklund, Marjo Jaakkola, Tiina Janka, Kai Lindqvist, Christina Lundberg, Anna Ollikainen, Di Renny, Susan Riese, Irene Vinha, Hannie Warendorf

Sisällysluettelo

1. YHTEENVETO	3
2. RODUN TAUSTA	4
3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA	8
4. RODUN NYKYTILANNE	9
4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja	9
4.1.1. Populaation rakenne ja sukusiitos	9
4.1.2. Jalostuspohja	12
4.1.3. Tuonnit ja rodun populaatiot muissa maissa.....	24
4.1.4. Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta	26
4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttööminaisuudet	26
4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta	26
4.2.2. Rotu ei ole jakautunut näyttely- ja käyttölinjoihin.....	26
4.2.3. PEVISA-ohjelmassa ei ole luonnevaatimuksia.....	26
4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa	26
4.2.5. Käyttö- ja koeominaisuudet	36
4.2.6. Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen	45
4.2.7. Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista	46
4.3. Terveys ja lisääntyminen	46
4.3.1. PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet	46
4.3.2. Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet	52
4.3.3. Yleisimmät kuolinsyyt	53
4.3.4. Lisääntyminen	59
4.3.5. Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet	61
4.3.6. Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä.....	62
4.4. Ulkomuoto	63
4.4.1. Rotumääritelmä.....	63
4.4.2. Walesinspringerspanielit näyttelyissä.....	64
4.4.3. Ulkomuoto ja käyttööminaisuudet.....	65
4.4.4. Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto-ongelmista.....	65
5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA	66
5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso	66
5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen	69
6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS	72
6.1 Jalostuksen tavoitteet	72
6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille	75
6.3 Rotujärjestön toimenpiteet	76
6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin	77
6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta	80
7. LÄHTEET	82
8. LIITTEET	

1. Yhteenveto

Tässä jalostuksen tavoiteohjelmassa kerrotaan walesinspringerspanielin nykytilanteesta Suomessa ja asetetaan jalostuksen tavoitteita tulevaisuutta varten.

Walesinspringerspanieli on hyvin vanha rotu, jonka juuret sijoittuvat vuosisatojen taakse Iso-Britanniaan. Käyttötarkoituksena oli ylösajava lintukoira. Rotu tunnettiin rohkeana, kestäväenä ja aktiivisena työskentelijänä vaikeissa maastoissa. Walesinspringerspanieli rotuna on säilyttänyt maltilliset rekisteröintimäärät. Huippusuositusta rodusta ei ole tullut, ja se on positiivinen asia.

Nykypäivänä on jalostusmateriaalia enemmän käytettävissä kuin ennen, mutta maailmanlaajuisesti koirat ovat lähempää sukua kuin aiempina vuosikymmeninä. Sukusiitosprosentteja on saatu pieneneään, mutta edelleen etenkin uroksia käytetään liiallisesti kannan kokoon nähden. Pullonkaulaa jalostukselle aiheuttaa monien jalostuskoirien yhteiset, samat esivanhemmat. Eli tarkasteltaessa sukutauluja taaksepäin polveutuu kanta Suomessa samoista koirista. Geenitutkimusten valossa rodun todellinen sukusiitosaste on hälyttävän korkea (28,3 %), joka vastaa sitä, että kaikki rodun koirat olisivat syntyneet täyssisar tai vanhempi-jälkeläinen yhdistelmästä.

Rotumääritelmän mukaan walesinspringerspanielin luonteen tulee olla iloinen, toimielias ja ystävällinen. Pääasiassa nämä määritteet kuvaavat hyvin rotumme yksilöitä nykyään maassamme. Ongelmia luonteessa aiheuttavat useimmiten ujous, arkuus, ääniarkuus, hermostuneisuus ja liiallinen herkyys reagoida yllättäviin tilanteisiin. Käyttöpuolella ongelmalliseksi on koettu joidenkin yksilöiden liiallinen itsenäisyys ja kovakorvaisuus. Myös noutaminen on monelle koiralle ongelmallista. Jotta nämä ongelmat eivät lisääntyisi, tulisi jalostuksessa panostaa koirien luonteisiin. Ennen kaikkea olisi tärkeää testata jalostuskoirien luonne- ja käyttöominaisuuksia spanielien taipumuskokeella, MH-luonnekuvauksella, metsästyskokeilla ja muilla koelajeilla.

Terveys on se asia, missä geenipohjan kaventumisen vaikutukset alkavat näkyä. PEVISA-ohjelman vaikutus on parantanut rotumme lonkkakuvaustuloksia. Vaikka rekisteröinnille ei ole säädetty raja-arvoa, ovat useimmat kasvattajat pitäneet tärkeänä sitä, että jalostuskoirien lonkat ovat olleet A tai B. Selkä- ja kyynärniveltutkimuksista alkaa hiljalleen kertyä dataa. Kyynärnivelten ja polvien tilanne näyttää hyvältä, mutta selkien suhteen LTV-muutoksia on 44 % kuvatuista ja välilevytyrille altistava CDDY-retrogeeni on käytännössä fiksoitunut rotuun (92 % tutkituista on kantajia). Silmätutkimukset ovat myös olleet pakollisia jalostukseen käytettäville koirille. Rodussamme on todettu todella vähän HC:ta, PRA:ta tai RD:tä, mutta usein silmän poistoon johtavaa glaukoomaa esiintyy enemmän kuin muilla roduilla ja gonioskopiatutkimuksia tehdään todella vähän. Rodulla esiintyy harvakseltaan perinnöllistä epilepsiaa ja munuaisten vajaatoimintaa. Sairauksien osalta eniten huolta aiheuttavat kuitenkin autoimmunisairaudet, allergiat ja atopiat ja erilaiset iho-oireet. Jotta näiden sairauksien vähentäminen kannassa olisi mahdollista, tulisi sairastuneista koirista toimittaa tieto jalostustoimikunnalle, joka jakaa tietoa edelleen kasvattajille.

Ulkomuodollisesti Suomessa on monia korkeatasoisia koiria, ja viennit maastamme muihin maihin ovat viime aikoina yleistyneet. Metsästyskokeissa menestyneistä koirista suuri osa on samaa sukulinjaa, josta on tullut myös neljä viidestä käyttövaliosta, mutta muutama muunkin sukuinen koira on korkeasti palkittu kokeissa. Viime vuosina on tullut useita jäljestämisvalioita, pari tottelevaisuusvaliota erikoisvoittajaluokasta, agilityvaliota, rally-tokovaliota ja käyttövalio hirvenjäljestyksestä (FI KVA-J).

Jotta walesinspringerspanielilla olisi tulevaisuutta myös jatkossa, on nyt aika asettaa konkreettisia tavoitteita tulevaisuuden varalle sekä päättää keinoja, joilla näihin tavoitteisiin päästäisiin. Tämä jalostuksen tavoiteohjelma on alku tälle pitkäjänteiselle työlle.

Rodun **PEVISA-ohjelma** ajalle 1.1.2025-31.12.2029:

“Pentujen vanhemmista tulee astutushetkellä olla lonkkakuvauslausunto ja voimassa oleva silmätarkastuslausunto. Silmätarkastuslausunto ei saa astutushetkellä olla 24 kk vanhempi. Ulkomaisia koiria koskeva poikkeus: Ei vaadita lonkkakuvaus- eikä silmätarkastustulosta. (narttu 1, uros 2 pentuetta).”

Tärkeimmät suositukset jalostuskoirille:

- Narttu on astutushetkellä iältään yli 24 kuukautta ja alle 8 vuotta. Ensimmäistä kertaa astutettavan nartun tulee astutushetkellä olla alle 5-vuotias. Uroksen on oltava astutushetkellä iältään yli 24 kk kuukautta.
- Yhdistelmän sukusiitosaste ei Suomen Kennelliiton jalostustietokannan mukaan yli 6,25 % kuudelta sukupolvelta.
- Walesinspringerspanieleilla tulisi olla enintään 24 ensimmäisen polven jälkeläistä ja enintään 48 toisen polven jälkeläistä.
- Molemmat jalostukseen käytettävät koirat ovat virallisesti tutkittu lonkkaniveldysplasian varalta. Molemmat vanhemmat ovat A-B –lonkkaisia tai jos toinen vanhemmista on C-lonkkainen, tulee yhdistelmän toisen osapuolen olla lonkiltaan terve (A tai B).
- Jalostukseen käytettävät koirat ovat virallisesti silmätarkastettuja. Kummallakaan ei ole todettu seuraavia perinnöllisiä silmäsairauksia: HC, PRA, GRD, TRD, glaukooma, ektooppinen cilia, entropion, ektropion tai vakava lisämerkintä ylimääräisistä ripsistä (distiachis, trichiatis). Jos koiralla on lausunto ylimääräisistä ripsistä (distiachis, trichiatis), MRD tai PPM-lausunto, on toinen osapuoli terve tältä osin. Astutushetkellä silmätarkastustulos ei ole 24 kk vanhempi.
- Jos toisen osapuolen on todettu geenitestissä kantavan FN = ARHN-munuaissairautta, tulee toisen osapuolen olla vapaa tästä mutaatiosta
- Koiralla ei ole todettu mitään muuta vakavaa tai mahdollisesti perinnöllistä sairautta. Koiraa, jolla on todettu allergia tai atopia, ei saa käyttää jalostukseen.
- Koira, jolla on epilepsiaa sairastava jälkeläinen tai jonka täyssisar on epileptikko, ei täytä jalostuksen toimintaohjetta.
- Molemmat vanhemmista tulee olla palkittu näyttelyssä vähintään laatuarvostelulla erittäin hyvä (EH) tai hyväksytty jalostustarkastus ulkomuodon osalta.
- Vähintään toisella vanhemmista tulee olla hyväksytty tulos spanielien taipumuskokeesta (SPA1) tai vähintään AVO3-tulos spanielien metsästyskokeesta.
- Kumpikaan vanhemmista ei ole saanut kahta tai useampaa kertaa näyttelyistä eikä virallisista kokeista EVA:a, hylättyä tai 0:a, tai jäänyt ilman tulosta, aran tai aggressiivisen käytöksen vuoksi.

2. Rodun tausta

2.1 Rodun historia ja kehitys Iso-Britanniassa

Rodun varhaishistoriaa

Spanielityyppejä koiria on ollut eri puolilla Eurooppaa vuosisatojen ajan. Iso-Britanniaan spanielien uskotaan tulleen keskiajalla Länsi-Euroopasta tai joidenkin uskomusten mukaan Espanjasta. Toiset teoriat tukevat ranskalaista alkuperää. Setteri- ja spanielityyppisten koirien uskotaan kehittyneen avuksi keskiajalla suosittuun haukan kanssa metsästykseseen.

Termiä ”spanieli” käytetään ensi kertaa todistettavasti kirjallisuudessa 1300-luvun loppupuolella Chaucerin runossa "The Canterbury Tales". 1400-luvun alkupuolella ranskasta englanniksi käännettyssä Gaston de Foix'in koirista kirjoitetussa teoksessa mainitaan myös spanielit. Viittaus punavalkoiseen väriin löytyy Dr. Caiuksen 1576 englanniksi julkaistusta teoksesta "Of

English Dogges - Englantilaisista Koirista". Lainauksessa kerrotaan spanieleista, joiden turkit ovat pääasiassa valkoisia ja jos niissä on laikkuja, ne ovat yleisimmin punaisia. Taiteessa punavalkoisia, eri kokoisia spanieleita on kuvattu Tudorin ajoista (1485–1603) lähtien. Walesissa rodusta käytettiin nimeä "tarfgj" (englanninkielinen vastine "starter"), joka viittaa suoraan käyttötarkoitukseen eli ylösajoon.

Rotu tunnettiin pitkään walesincockerina. Vasta 1790-luvulla springerspanieli ja cockerspanieli jaoteltiin karkeasti roduille ominaisen metsästystavan perusteella. Springeriä käytettiin paikallistamaan ja ajamaan riistaa ylös, kun taas cockeria hakemaan lehtokurppia (woodcock) aluskasvillisuuden joukosta. Nämä rodut eriteltiin 1800-luvulla koiran painon perusteella: alle 25 paunaa (n. 12 kg) painavat olivat cockereita ja sitä painavammat springerspanieleita.^{i, ii,iii, iv}

Rodun kehitys nykyiseen muotoonsa

Walesinspringerspanielit hyväksyttiin Englannin Kennelklubin rotukirjaan omaksi rodukseen vuonna 1902. Tässä suurena vaikuttajana toimi A. T. Williams, jonka perheessä rotua oli ollut jo 1700-luvulta lähtien. Hän kuvaili omia koiriaan seuraavasti: "Ne ovat nopeita, iloisia työskentelijöitä. Ne kohtaavat rohkeasti vaikeammankin maaston, niillä on harvinaisen tarkka nenä ja erityinen kestävyys työssä".

Pian rodun virallisen hyväksymisen jälkeen perustettiin oma rotuyhdistys The Welsh Spaniel Club. Rotu herätti mielenkiintoa uusien harrastajien keskuudessa ja pikkuhiljaa levisi Walesista myös muualle Brittein saarille. Suurin näyttelytähti oli aluksi walesincockeriksi rekisteröity A. T. Williamsin omistama uros Corrin, joka omasi ilmeisesti myös erinomaiset käyttöominaisuudet.

Ensimmäisen ja toisen maailmansodan aikana rotu saatiin säilytettyä muutaman aktiivisen ja erittäin merkityksellisen kasvattajan ansiosta. Sotien välisenä aikana, vuonna 1925, ylitettiin rekisteröinneissä ensimmäistä kertaa sadan raja, kun rekisteröintimäärä oli 127. Toisen maailmasodan jälkeen, vuonna 1946, the Welsh Springer Spaniel Club elvytettiin takaisin toimintaan, vaikkakin sillä oli ollut myös mm. metsästykoetoimintaa sotien välisenä aikana.

Vuonna 1950 Miss D. H. Ellis (kennel Downland) teki rodun historiaa matkustamalla viiden walesinspringerspanielin kanssa Yhdysvaltoihin. Siellä hän osallistui koirineen useaan näyttelyyn ja myi sitten koirat sinne. Tapaus herätti suurta kiinnostusta ja keräsi julkisuutta.

Näyttelykäynnit lisääntyivät edelleen 50- ja 60-lukujen aikana, mutta huolta herätti vähäinen kiinnostus käyttökokeisiin rodun harrastajien keskuudessa. Rodun rekisteröintimäärät kohosivat tasaisesti lähennellen neljääsataa 60-luvun lopulla, saavuttaen 800 merkkipaalun 80-luvun loppupuolella. Rodun kasvattajat alkoivat enenevässä määrin osoittaa mielenkiintoa käyttöpuoleen 80-luvulla, jolloin myös mainetta niitti siitosuroksena Sh Ch Dalati Sioni. Tämä nimi löytyy myös useimpien suomalaisten koirien sukutaulusta.

1980-luvun lopun huippurekisteröintimääristä on tultu alaspäin. 1990- ja 2000- luvuilla rekisteröintejä on 400–500. Nykypäivänä walesinspringerspanieli on Iso-Britanniassa monipuolinen ja monikäyttöinen harrastuskoira, unohtamatta sen tärkeää roolia perheenjäsenenä.

2.2 Rodun historia Suomessa

Pohjoismaiden ensimmäiset walesinspringerspanielit tulivat Ruotsiin vuonna 1963 Englannista ja sitä kautta vuonna 1967 saapuivat Suomeen ensimmäiset rodun yksilöt Mustela T Pomperipossa ja Mustela T Pompadour (Plattburn Pimlico - Mustela F Tirana). Nämä pentuesisarukset ovat koko Suomen walesinspringerspanielikannan kantakoirat.

Ensimmäiset suomalaiset walesinspringerspanielin pennut syntyivät vuonna 1968 of Skyway— kennelissä. Kiinnostus rotua kohtaan alkoi lisääntymään, vaikka pentuja syntyi harvoin.

Todellisen työn rodun parissa voidaan sanoa alkaneen vuonna 1969, kun Suomeen tuotiin kaksi urosta ja yksi narttu Englannista jalostusmateriaalin lisäämiseksi. Suurimman työn Suomessa rodun puolesta, sen esille tuomiseksi ja pysyväksi ilmiöksi saattamiseksi, ovat tehneet kennelit of Skyway, Sinsir ja Gritty's.

Suomeen tuotiin useita koiria 1970- ja 1980-luvuilla Englannista ja Ruotsista. Näistä tuontikoirista on moni merkittävä suomalainen kasvattaja aloittanut työnsä rodun parissa. Näinä vuosina kasvatustyönsä aloittaneista mainittakoon kennelit Mawredd, Rwyn ja Rocbee, jotka kasvattavat rotua yhä.

Vuoden 1988 rajojen aukeamisen jälkeen myös walesinspringerspanielien kasvatustyö on entisestään kansainvälistynyt. Maastamme on viety eri puolille maailmaa useita koiria ja tuominen on myös helpottunut. Suomalaiset walesinspringerspanielit ovat niittäneet mainetta menestyksellään ulkomaisissa näyttelykehissä. Esimerkiksi kennel Benton, johon syntyi ensimmäinen pentue 90-luvun alussa, on merkittävästi vaikuttanut suomalaisten walesinspringerspanieleiden maineeseen maailmalla.

Walesinspringerspanielien rekisteröintimäärät olivat 60- ja 70-lukujen taitteessa muutama kymmenen yksilöä. Pentuja rekisteröintiin keskimäärin 150 yksilöä 80-luvun lopulla ja läpi koko 90-luvun. Kuitenkin 2000-luvun alkupuolella rekisteröintimäärät nousivat 250 pentuun. Tästä on kuitenkin alkanut hyvin vaihteleva rekisteröintimäärien kehitys 2010-luvulta eteenpäin, pentujen määrien vaihdellessa välillä 160–230.

3. Järjestöorganisaatio ja sen historia

Springerspanielit ry:n perustava kokous pidettiin marraskuun 11. päivänä 1972. Yhdistys merkittiin yhdistysrekisteriin 2.1.1973 numerolla 111974. Tämän jälkeen anottiin jäsenyyttä Suomen Kennelliitto ry:een, Uudenmaan Kennelpiiri ry:een ja Suomen Spanielliliitto ry:een ja saatiin rotua harrastavan yhdistyksen oikeudet.

Jalostustoimikunta yhdistyksellä on ollut alusta alkaen koko ajan, alkuun eri toimikunta kuin silloisella rotujärjestöllä Suomen Spanielliliitolla, mutta sitten vuosikaudet Springerspanielit ry:n jalostustoimikunta toimi myös Suomen Spanielliliiton walesinspringerspanielien jalostustoimikuntana. Toukokuusta 2007 lähtien Springerspanielit ry on toiminut rotujärjestönä ja huolehtii näin ollen rodun jalostuksesta.

Jäsenmäärä on ollut suuri 1980-luvun alkupuoliskolla, jolloin jäsenmäärä 31.12.1984 oli peräti 1151 jäsentä. 1990-luvulla jäsenmäärät laskivat noin kolmeensataan jäseneseen noustakseen taas uudestaan tasaisesti 2000-luvulla. 2020-luvulla jäsenmäärä on noussut jopa yli 1200 ja oli 31.12.2023 1195 jäsentä.

Springerspanielit ry:n jalostustoimikunta toimii puolueettomana jalostusta ohjaavana toimikuntana. Yhdistyksen jalostustoimikuntaan kuuluu englanninspringerspanielien jalostustoimikunta ja walesinspringerspanielien jalostustoimikunta ja näiden puheenjohtajana toimii yhdistyksen hallituksen nimeämä henkilö. Jäsenet toimikuntiin, joita yleensä on kolmesta neljään henkilöä, valitsee yhdistyksen syyskokous hallituksen esityksen pohjalta. Jalostustoimikunnat valitsevat keskuudestaan toimikunnan vetäjän, pentuvälittäjän ja sihteerin.

Jalostustoimikunta hoitaa pentuvälityksen, antaa jalostusneuvontaa, on vastuussa JTO:n päivityksestä ja seurannasta, käsittelee yhdistelmien tarkistuspyynnöt ja poikkeuslupahakemukset, järjestää joukkotutkimustilaisuuksia, kerää ja tilastoi terveystietoa vastauksia sekä osallistuu geenitutkimuksen tukemiseen järjestämällä joukkonäytteenottoja ja informoimalla jäseniä ajankohtaisista asioista. Jalostustoimikunta järjestää koulutustilaisuuksia ja jakaa rotutietoutta, seuraa viranomaisien ja kennelkattojärjestön määräyksiä ja tiedottaa

niistä, seuraa rodussa tapahtuvia muutoksia ja tiedottaa niistä ja niiden mahdollisista vaikutuksesta rotuun.

Jalostustoimikunta järjestää myös rotukohtaiset neuvottelut, joissa rodun harrastajat ja kasvattajat keskustelevat yhdessä toimikunnan tai jäsenten esiin nostamia ajankohtaisia asioita, seurataan rodun jalostuksen tavoiteohjelmaan asetettujen tavoitteiden toteutumista ja tehdään tarvittaessa yhdistyksen hallitukselle muutosehdotuksia jalostuksen toimintaohjeeseen. Vuosittain järjestettävässä rotukohtaisessa neuvottelussa keskustellaan jalostuksen toimintaohjeesta ja siihen tehtävistä muutoksista. ^v

4. Nykytilanne

4.1 Populaation rakenne ja jalostuspohja

Mitä monimuotoisempi rotu on, sitä useampia erilaisia versioita sillä on olemassa samasta geenistä. Tämä mahdollistaa rodun yksilöiden geenipareihin heterotsygotiaa, joka antaa niille yleistä elinvoimaa ja suojaa monen perinnöllisen vian ja sairauden puhkeamiselta. Monimuotoisuus on tärkeää myös immuunijärjestelmässä, jonka geenikirjon kapeneminen voi johtaa esimerkiksi tulehdussairauksiin, autoimmuunitauteihin ja allergioihin. Jalostus ja perinnöllinen edistymisenkin ovat mahdollisia vain, jos koirien välillä on perinnöllistä vaihtelua.^{vi}

Laskennallisesti rodun monimuotoisuutta turvaavat jälkeläismäärät ovat varsin alhaiset rekisteröintien laskettua. Tällä hetkellä walesinspringerspanieleilla tulisi olla enintään 16–24 (2–3 %) ensimmäisen polven jälkeläistä. Toisen polven jälkeläismäärän ei tulisi ylittää 32–48 (4–6 %) jälkeläistä.

4.1.1 Populaation rakenne ja sukusiitos

Suomeen tuotiin vuonna 1967 kaksi narttua Ruotsista, jotka saivat molemmat pentueet vuonna 1968, yhteensä 15 pentua. Jalostustyö lähti tästä maltillisesti käyntiin ja tuontikoirilla oli suuri merkitys kannan laajentamiseen. 70-luvulla rekisteröinnit pysyivät alle sadassa, kohoten alkupuolen 37:stä 93:en vuonna 1979. 80-luvulla ylitettiin sadan raja, mutta nousu oli edelleen maltillista. Vuoden 1987 jälkeen rekisteröinnit pysyivät pitkään vuosittain yli sadassa vaihdellen 110–195 välillä. Vuodesta 2005 alkaen rekisteröintimäärät ovat pysytelleet 168 ja 260 välissä. Viimeisen kymmenen vuoden (2014–2023) aikana Suomessa on syntynyt 1971 walesinspringerspanielia. Määrä koostuu 348 pentueesta, jolloin keskimääräinen pentuekoko on ollut 5,7 pentua.^{vii} Rodun suosion kasvuun synnä lienevät walesinspringerspanieleiden liioittelematon turkki ja ulkomuoto, sopiva koko ja söpö ulkonäkö. Tulisi kuitenkin edelleen kiinnittää huomiota pentujen vanhempien laatukriteereihin etenkin luonteen, käyttöominaisuuksien ja terveyden suhteen, jottei määrä korvaisi laatua. Rodun onneksi mitään nopeata piikkiä rekisteröintimäärässä ei ole missään vaiheessa tapahtunut.^{vii}

Taulukko 1. Kotimaiset pentueet 2009–2023 syntymävuoden mukaan. (kt. Liite 1. kaikista Suomen rekisteröinneistä)

Pentueita = pentueiden määrä kyseisenä vuotena
 Pentuja = syntyneiden pentujen määrä
 Isät = käytettyjen urosten lukumäärä
 Emät = käytettyjen narttujen määrä
 Sukusiitos = Sukusiitosprosentti

	Pentueita	Pentuja	Isät	Emät	Pentuekoko	Sukusiitosaste
2009	39	229	25	39	5,9	3,52 %
2010	41	252	30	40	6,1	2,91 %
2011	38	233	28	38	6,1	2,98 %
2012	36	215	28	36	6,0	3,06 %
2013	38	233	31	38	6,1	2,73 %
2014	36	196	27	35	5,4	2,56 %
2015	36	217	27	36	6,0	2,13 %
2016	37	229	31	37	6,2	3,27 %
2017	34	175	25	33	5,1	2,92 %
2018	27	166	22	26	6,2	2,44 %
2019	29	164	23	29	5,7	1,79 %
2020	41	234	26	40	5,7	2,30 %
2021	38	209	26	38	5,5	2,20 %
2022	34	193	24	34	5,7	2,03 %
2023	36	188	32	35	5,2	2,27 %
YHT	391	2309			ka: 5,8	

Sukusiitosaste tai -prosentti on todennäköisyys sille, että satunnaisesti valittu geenipari sisältää geenistä kaksi samaa alleelia (versiota), jotka ovat molemmat peräisin samalta esivanhemmalta. Saman esivanhemman tietty alleeli on siis tullut koiralle sekä isän että emän kautta.

10 vuoden tarkastelujaksolla kauden 2014–2023 sukusiitosprosentin keskiarvo on ollut 2,39 % ja vuosien 2004–2013 keskiarvo oli 3,1 %, joten sukusiitosaste on ollut 0,71 % pienempi viimeisten kymmenen vuoden aikana. On kuitenkin huomioitava, että Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä sukusiitosasteet on laskettu puutteellisten sukupolvitietojen mukaan, joten luvut ovat aliarvioita. Sukusiitosasteen kehitymissuunta on kuitenkin oikea.

Sukupuusta lasketut sisäsiitosasteet ovat aina 5–10 kertaisia aliarvioita verrattuna dna-testien tuloksiin, ellei laskuun oteta kaikkia koiria aina rodun kantakoiriin saakka. Tämä koskee niin yksittäisiä koiria kuin koko rodun sukusiitosastetta. ^{viii} **Todellinen, geenitutkimuksiin perustuva sukusiitosaste walesinspringerspanieleilla on niinkin korkea kuin 28,3 %** eli kaikki walesinspringerspanielit ovat keskimäärin yhtä läheistä sukua keskenään kuin ne olisivat syntyneet täyssisar tai vanhempi-jälkeläinen parituksista. ^{ix}

Ruotsissa maataloustieteen tohtori Per-Erik Sundgren on vuonna 2000 tutkinut sikäläisten walesinspringerspanieleiden sukusiitosastetta ja tehollista populaatiota. ^x Sukusiitosasteen tulisi Sundgrenin mukaan laskea waleseilla pikaisesti alle 2,5 % ja mielellään vielä alemmaksi, koska jo 1–2 % sukusiitosastetta voidaan pitää haitallisena. Sukusiitosasteen nousu oli jo todistettavasti pienentänyt pentuekokoja Ruotsissa ja tuo mukanaan myös hedelmällisyyshäiriöitä, laskenutta immuunipuolustusta ja sairauksien yleistymistä. Muuntelun turvaaminen on siis olennaista rodun elinvoiman ja jalostettavuuden säilyttämiseksi. Meilläkin on useana vuonna nähtävissä, että rodun sukusiitosaste nousee reilusti yli kolmen prosentin. ^{xi}

Yleisesti suositellaan, etteivät yksittäiset sukusiitosprosentitkaan nousisi yli 6,25 %:n (serkusparitus). Suomessa vuosina 2018–2023 sukusiitosasteeltaan tämän ylittäviä yhdistelmiä tehtiin viisi kappaletta, joka vastaa 2 % kaikista pentueista. Näitä on vähemmän verrattuna edellisiin viisivuotiskausiin 7 % (2013–2017) ja 3 % (2008–2012). Tällä hetkellä jalostustoimikunta suosittelee, ettei tehtäisi yhdistelmiä, joissa sukusiitosaste kohoaisi yli 6,25 % kuudelta polvelta laskettuna.

Jalostuskoirien keskimääräinen käyttöikä on pysynyt hyvin tasaisena, keskiarvon ollessa noin neljän vuoden tienoilla. Etenkin uroksia voisi käyttää myös vanhemmalla iällä enemmän kuin nykyisin tehdään.

4.1.2 Jalostuspohja

VUOSI	Rekisteröinnit	Pentueita	Tuonteja	Kasvattajat	Isät	kesk. ikä	Emät	kesk. ikä
2014	199	36	3	20	27	3 v 7 kk	35	3 v 10 kk
2015	220	36	3	20	27	3 v 5 kk	36	4 v 1 kk
2016	237	37	8	24	31	4 v 2 kk	37	4 v 2 kk
2017	182	34	7	16	25	4 v 4 kk	33	4 v 6 kk
2018	175	27	3	16	22	3 v 5 kk	26	3 v 6 kk
2019	168	29	4	16	23	4 v 1 kk	29	3 v 10 kk
2020	238	41	4	20	26	4 v 3 kk	40	4 v
2021	211	38	2	22	26	4 v 4 kk	38	3 v 11 kk
2022	200	34	7	19	24	3 v 7 kk	34	4 v 1 kk
2023	193	36	5	16	32	4 v 9 kk	35	4 v

Yksittäisten koirien terveyttä ei voi lisätä ilman, että parannetaan koko populaation geneettistä terveyttä. Ainoa tapa rodun geneettisen terveyden kohentamiseen ja ylläpitoon on sen geenipoolin terveyden hallinta jalostusstrategian avulla. Populaatiogenetiikka tarjoaa kasvattajille välineitä rodun geneettiseen hallintaan.

Walesinspringerspanieleilla on suljettu geenipooli. Kaikki geenivaihtelu, mitä rodussa voi enimmillään olla, on ne geenit, jotka olivat rodun kantakoirissa. On todettu, että mutaatiot tuskin lisäävät koirarodussa uusia hyödyllisiä geenejä, koska suurin osa mutaatioista on vahingollisia ja resessiivisesti periytyviä. Uusia geenejä ei siis koiriin tule, vaan geenivalikoima supistuu jatkuvasti. Kun sukusiitosaste rodussa nousee, todennäköisyys resessiivisesti periytyvien sairauksien esiintymiseen kasvaa. Yksilö saa todennäköisemmin saman haitallisen alleelin sekä isältä että äidiltä. Esimerkiksi 5 %:n sukusiitosaste tarkoittaa, että on 5 %:n todennäköisyys sille, että mikä tahansa geeni on homotsygoottinen. Sukusiitosasteella voidaan arvioida tulevan pennun riskiä sairastua perinnölliseen sairauteen. Matala sukusiitosaste ei takaa, että syntyy terve pentu, mutta korkea sukusiitosaste on varmuudella syy huoleen.

On huomattava, että suljetun geenipoolin monimuotoisuus ei voi lisääntyä, vaan se vähenee vääjäämättä, kun geenejä häviää populaatiosta. Jokaisessa sukupolvessa geenejä katoaa sattumanvaraisesti ("genetic drift") tai kasvattajien tekemien jalostusvalintojen ja sisäsiitoksen myötä, kun he yrittävät saada koiriin piirteitä, joita suosivat. Suurin osa koiria jää kokonaan

käyttämättä jalostukseen. Tilanne voi jatkua niin pitkään, että geenipoolissa ei ole enää jäljellä geneejiä terveen koiran syntymiseen. Jalostaa voi vain, jos on geenivalikoimaa, mistä voi valita. Rodussa jo homotsygoituneita piirteitä ei enää voi muuttaa muuten kuin roturisteytysten kautta.

4.1.2.1 Tehollinen populaatiokoko

Tehollinen populaatio on laskennallinen arvio rodun perinnöllisestä monimuotoisuudesta. Tehollinen koko kertoo kuinka monen yksilön geeniversioita tietyssä rodussa tai kannassa on. Esimerkiksi lukema 50 tarkoittaa, että rodun perinnöllinen vaihtelu koostuu 50 eri koiran geeniversioista. Mitä pienempi tehollinen koko, sitä nopeammin rodun sisäinen sukulaisuus kasvaa, ja sukusiitoksen välttäminen vaikeutuu.^{xii} Perimän monimuotoisuuteen vaikuttaa se, mitä yksilöitä käytetään jalostukseen ja myös käytön määrä. Pienessä populaatiossa on uhkana muuntelun häviäminen eli geenit homotsygoituvat. Geenien kaksinkertaistuksessa (homotsygoituessa), kaksinkertaistuvat myös vikoja ja sairauksia aiheuttavat perintötekijät. Populaation monimuotoisuuden vuoksi olisi tärkeää, että mahdollisimman monia perusvaatimukset täyttäviä uroksia sekä narttuja käytettäisiin jalostukseen tasaisesti. Näin jalostuspohjaa saataisiin laajenemaan.

Tehollinen populaatiokoko (Ne) lasketaan kaavalla:

$$N_e = \frac{4 \cdot N_m \cdot N_f}{N_m + N_f}$$

Kaavassa N_m tarkoittaa jalostukseen käytettyjen urosten lukumäärää ja N_f vastaavaa narttujen lukumäärää. Kaavan avulla voidaan laskea walesinspringerspanielien tehollinen populaatio sukupolven (4 vuotta) ajalle. Vuosina 2020–2023 jalostukseen käytettyjen urosten lukumäärä oli 73 ja vastaavasti narttujen 104. Näin ollen $N_e = 4 \cdot 73 \cdot 104 \div (73 + 104) = 172$. Eli tehollinen populaatiokoko sukupolven ajalle olisi 172. KoiraNetin kaavassa tehollisen populaation kaavaa on muutettu hieman paremmin vastaamaan todellisuutta ja ottamaan huomioon myös jalostuskoirien keskinäisiä sukulaisuuksia, jolloin **KoiraNet antaa teholliseksi populaatioksi 121**. Minimissään tehollisen populaation tulisi olla noin 200 koiraa.^{xiii}

Jopa KoiraNetin kaavalla laskettu tehollinen populaatiokoko on optimistinen arvio. Tämä menetelmä antaa realistisen kuvan vain ideaalin populaation koosta. Ideaalissa populaatiossa kaikilla yksilöillä on mahdollisuus paritua keskenään (ei valintaa, satunnaisparitus) ja niillä on suunnilleen sama määrä jälkeläisiä. Näin ei kuitenkaan tapahdu walesinspringerspanieleiden ollessa kyseessä. Kaava ei ota täysin huomioon koirien keskinäisiä sukulaisuussuhteita: jalostuskoirissa on mukana sisaruksia, puolisisaruksia, serkuksia sekä vanhempia ja niiden jälkeläisiä. Koirien ollessa läheistä sukua keskenään tehollinen populaatiokoko on todellisuudessa pienempi kuin kaava antaa olettaa.

Per-Erik Sundgrenin on vuonna 2000 tekemässään tutkimuksessa todennut Ruotsin walesinspringerspanieleiden tehollisen populaation olevan noin 40, vaikka koiria rekisteröitiin 200–300 vuosittain. Tämä johtui jalostuskoirien keskinäisistä sukulaisuussuhteista. Meilläkin 121 lienee optimistinen luku ja todellisuus jää vielä heikommaksi.^{xiv}

Lisäksi tärkeä mittari jalostuksen suunnalle on **sukusiitosasteen kasvunopeus**.

Kasvunopeus lasketaan kaavalla: $\rho^F = \frac{1}{8N_m} + \frac{1}{8N_f}$

N_m on taas urosten lukumäärä ja N_f narttujen. $1 \div (8 \cdot 73) + 1 \div (8 \cdot 104) = 0,00291425$, mikä on prosentteina 0,29 %. Tämä voidaan laskea myös hieman tarkemmin KoiraNetin antamasta tehollisesta populaatiokoosta seuraavasti:

$$\rho^F = \frac{1}{2N_e}$$

Tällä tavoin tulokseksi saadaan $1/(2 \times 121) = 0,00413223$ eli **0,41 %**. Kummatkin näistä ovat yliarvioita, mutta kertovat liian nopeasta sukusiitosasteen kasvusta. **Turvallisena on pidetty vuotuista kasvurajaa 0,25 %**. Tätä nopeampi kasvu vastaa vaarallisen kapeaa jalostuspohjaa ja saa aikaan rodun nopean degeneroitumisen. Rodussa sukusiitosasteen nousemiseen vaikuttavat sekä historiallinen hitaasti kertynyt sukusiitos että uusi sisäsiitos eli lähisukulaisten paritus. Historialliseen sukusiitokseen voi puuttua vain risteytysjalostuksen avulla, mutta se ei onneksi olekaan ihan yhtä haitallista, koska luonnonvalinta on ehtinyt karsia haitallisia alleeleja pois. Sen sijaan uutta sisäsiitosta tulisi karttaa mahdollisuuksien mukaan.^{xiii} Sukusiitostaantumalle muita alttiimpia ovat elinvoimaan, hedelmällisyyteen ja tautien vastustuskykyyn liittyvät ominaisuudet. Nämä ominaisuudet sanelevat nimittäin kannan elinkyvyn tulevaisuudessa. Sukusiitos sen sijaan ei aiheuta taantumaa esimerkiksi rotutyyppiin, vaan usein sukusiitetyt yksilöt ovat hyvin samankaltaisia ulkonäöltään.^{xv, xvi}

4.1.2.2. Käytetyimmät urokset ja nartut

Taulukko 2. Jalostuspohja per sukupolvi

	Isät/emät-suhde	jalostusnarttujen osuus syntyneistä	jalostusurosten osuus syntyneistä	tehollinen populaatiokoko (osuus maksimista)
(2011-) 2014	0,69	19 %	11 %	126 (43 %)
(2012-) 2015	0,76	19 %	11 %	129 (44 %)
(2013-) 2016	0,80	18 %	10 %	131 (45 %)
(2014-) 2017	0,80	19 %	10 %	129 (45 %)
(2015-) 2018	0,75	21 %	11 %	123 (46 %)
(2016-) 2019	0,74	20 %	10 %	121 (48 %)
(2017-) 2020	0,65	18 %	10 %	113 (43 %)
(2018-) 2021	0,67	14 %	8 %	112 (41 %)
(2019-) 2022	0,67	10 %	5 %	119 (42 %)
(2020-) 2023	0,70	5 %	3 %	121 (41 %)

Isät/emät-suhde on laskettu jakamalla jalostukseen käytettyjen urosten määrä jalostukseen käytettyjen narttujen määrällä. Mitä lähempänä tämä suhde on 1,00 sitä useampia uroksia on käytettyjen narttujen määrään verrattuna ja sitä parempi tilanne on rodun monimuotoisuuden kannalta. Jos esimerkiksi viittä urosta on käytetty kymmenelle nartulle, on suhde $5/10 = 0,5$. Mitä lähempänä isät/emät-luku on yhtä, sitä tasaisemmin eri koiria käytetään jalostukseen.

Jalostukseen käytettyjen narttujen osuus sukupolvittain on pysytellyt noin 20 % luokassa ja urosten osuus noin 10 % hujakoilla. Kennelliiton jalostusstrategian mukaisessa ideaalitalanteesta tulisi jalostuksen ohjauksessa kaikki kriteerit huomioon ottaen olla mahdollista saada vähintään noin 50 % rodun kannasta jalostuskäyttöön. Tosin walesinspringerspanieleilla pentukoot ovat sen verran suuria (noin 6 pentue/pentue), että $2/6 = 33 \%$ riittäisi jalostusstrategian mukaisen tilanteen saavuttamiseen.^{xvii}

Sukupolvittainen tehollinen populaatiokoko KoiraNetin mukaan on noin 121 koiraa ja sen osuus maksimista jää valitettavasti vain 41 % ja se on ollut taas laskusuunnassa viime vuosina. Eli

meillä jää edelleen yli puolet sukupolven geeneistä käyttämättä hyödyksi jatkojalostusta ajatellen. Tehollinen populaatiokoko on viime vuosina hieman laskenut. Tehollinen populaatiokoko ja sukusiitosprosentti eivät kerro koko totuutta rodun geenipohjan laajuudesta, vaan on syytä tarkastella lähemmin käytettyjen jalostusyksilöiden vaikutusta ja käytön määrää.

Rodun tulevaisuutta ajatellen olisi tärkeää, että koko rodun käyttökelpoinen materiaali hyödynnettäisiin mahdollisimman tarkoin ja tasaisesti. Mitä useampaa koiraa käytetään jalostukseen ja mitä tasaisemmat jälkeläismäärät jalostuskoirilla on, sitä paremmin rodun perinnöllinen monimuotoisuus säilyy ja haitallisten alleelien leviäminen estyy. Yksittäisen koiran runsas jalostuskäyttö saa sen haitalliset alleelit leviämään koko rotuun. Ei siis saisi ylikäyttää tiettyjä linjoja tai nk. siitosmatadoriuroksia. Riskinä voidaan pitää jo yli 3–5 %:n jälkeläismäärää samalta urokselta yhden koirasukupolven aikana (eli walesinspringereillä 40 yksilön jälkeläismäärä vastaa jo yli 5 %:a). **Tällä hetkellä walesinspringerspanieleilla tulisi olla enintään 16–24 (2–3 %) ensimmäisen polven jälkeläistä. Toisen polven jälkeläismäärän ei tulisi ylittää 32–48 (4–6 %) jälkeläistä.** Geneettisen muuntelun turvaaminen on olennaista rodun elinvoiman ja jalostettavuuden säilyttämiseksi. Jatkettu sukusiitos johtaakin usein sellaisiin ongelmiin kuin lisääntymisvaikeudet, pienet pentueet, pentukuolleisuus, epilepsia tai epämääräinen elinvoiman heikkeneminen. Tätä ilmiötä kutsutaan sisäsiitosdepressioksi. ^{xviiiix}

Yksi jalostuksen tärkeimmistä tavoitteista tulee olla sairaiden ja perinnöllisiä vikoja omaavien sekä luonteeltaan epätyypillisten koirien lukumäärän vähentäminen. Jos urosta käytetään lyhyen ajan kuluessa usealle nartulle, uroksen geenit leviävät laajalle ennen kuin saadaan mitään käsitystä uroksen periyttämistä ominaisuuksista. Mahdollisesti sairastuvat jälkeläiset ovat jo vanhempia sairastuessaan ja siihen mennessä niiden isää on voitu käyttää jo runsaasti.

Sivun alareunasta alkavasta taulukosta nähdään, että nykyisellään usea uros ylittää 50 jälkeläisen rajan. Tutkittaessa jalostusurosten vanhempia voidaan todeta, että niistä löytyy isä-poikapari sekä puolisisarukset. Vielä muutama vuosi sitten käytetyimmät urokset olivat läheisempää sukua keskenään.

18 urosta on käytetty tuottamaan 50 % vuosien 2019–2023 pennuista (kumulatiivinen % - sarake). Kumulatiivisen prosentin avulla voidaan siis päätellä, kuinka montaa urosta on käytetty tuottamaan puolet kannan koirista (esimerkiksi yhden sukupolven aikana).

Taulukko 3. Jalostukseen eniten käytetyt urokset ajalta 2014–2023

Jalostustilasto on otettu Koiranetistä, josta esitetty 15 tuona aikana eniten käytettyä urosta. Huomioitavaa, että urosten käyttöprosentti on samalta ajalta (eli muutamalta koirasukupolvelta yhden sijaan). Näin ollen kaikki 1,30 %-osuuden ylittävät koirat ovat tuottaneet turhan paljon jälkeläisiä. Tuontikoirat on merkitty tähdellä (*).

Uros	pentueita	Pentuja	%-osuus	Kumulat. %	Pentueita yhteensä	Pentuja yhteensä	Pentuja toisessa polvessa
Ta Wei´s På Minnenas Stig * (s. 2017) (Ta Wei´s Repris – Keep The Code des Vauriennes)	11	65	3,29 %	3 %	11	65	18
Don´s Turnstone * (s. 2013) (Don´s Carl-Jan – Don´s Tilde Tomsdotter)	11	58	2,94 %	6 %	11	58	111
Rocbee Armando (s. 2017) (Ta Wei´s Tjuornas – Ta Wei´s Yippie)	9	58	2,94 %	9 %	9	58	63
Rocbee William (s. 2014) (Rocbee Quintus – Rocbee Under The Sun)	8	56	2,84 %	12 %	8	56	53
Don´s Vita Röda Rosen * (s. 2017) (Twinkle So What – Don´s På Röda Tråden)	8	51	2,58 %	15 %	8	51	4
Rocbee Jimmy Dean (s. 2012) (Don´s Power Point – Rocbee Aurora Borealis)	8	41	2,08 %	17 %	9	48	97
Doniol Gorgeous Ginger (s. 2015) (Romeo – Fanwans Call My Mom)	6	41	2,08 %	19 %	6	41	9
Rocbee Ursa Major (s. 2013) (Don´s Power Point – Wild Fellow´s Royal Princess)	7	40	2,03 %	21 %	7	40	19
Rysan´s Requested By Eastfarm * (s. 2015) (Truepenny On The Places Tou´ll Go – Ky-Bryn As Requested For Rysan)	5	36	1,82 %	19 %	5	36	76
Rocbee Kenzo (s. 2012) (Hammalgårdens Red N White Dynamite – Rocbee Elizabeth)	5	35	1,77 %	24 %	5	35	37
Suvmetsän Athletic Bodyguard (s. 2014) (Rocbee Kenzo – Rocbee Waikiki)	5	34	1,72 %	26 %	5	34	5
Wild Venture Des Vauriennes * (s. 2012) (Glenbrows Picture This – Wild Ride Des Vauriennes)	6	33	1,67 %	28 %	6	33	66
Rocbee Casimir (s. 2017) (Timra´s Most Wanted – Rocbee Wild Rose)	6	31	1,57 %	29 %	7	37	7
Rocbee Oscar Wild (s. 2013) (Don´s Power Point – Rocbee Sunnydayatshell)	5	29	1,47 %	31 %	5	29	14
Dirlian Uncommon Spice (s. 2010) (Taimere´s All Spice – Eastfarm´s Joy At Dirlian)	4	28	1,42 %	32 %	4	28	25

Monia uroksia on käytetty viime vuosinakin niin paljon, että ne ylittävät turvallisena pidetyt rajat, jos tarkastellaan urosten kokonaiskäyttöä. Kaikki yllä mainituista urokset ylittävät 3 % rajan (yli 24 jälkeläistä) ja niistä kahdeksan vieläpä 5 %:n rajankin (yli 40 jälkeläistä). Muutamat käytetyimmistä uroksista ovat sukua keskenään. Useampaan kertaan esiintyvät koirat on merkitty taulukkoon samalla värillä.

Vuosina 2012–2021 on rekisteröity 1146 walesiuropa, joista vain 119 koiraa eli 10,3 % uroksista on käytetty jalostukseen. Osa näistä koirista on edelleen niin nuoria, että niitä tullaan todennäköisesti käyttämään jalostukseen myöhemmässä vaiheessa. Jalostukseen käytetyistä uroksista peräti 33 % oli muotovaliota ja vähintään varasertifikaatilla näyttelyissä palkittuja oli 71 %. Suoritettu taipumuskoe (tai metsästyskoetulos) oli 43 % näistä uroksista. Edelliseen JTO:n verrattuna kriteerit kaikkien tulosten suhteen ovat laskeneet (43 % muotovaliota, 87 % varasertillä palkittuja, 61 % taipumuskokeen suorittaneita), mutta silti noin 90 % kaikista syntyneistä uroksista ei koskaan jatka sukua. Urosten valinta vaikuttaa olevan hyvin näyttelypainotteista. Näinä vuosina rekisteröidyistä uroksista 225 eli vain 20 % täyttäisi jalostuksen kriteerit sen suhteen, että niillä on vähintään ERI näyttelyistä ja A-C lonkat. Jos näyttelytuloksen rajaa lasketaan aiempaan EH-tulokseen, olisi käyttökelpoisia uroksia 281 koiraa eli 25 %. Ulkomuotokriteerien laskeminen (EH ERIn sijaa) lisäisi käytettävien urosten määrään 25 %. Karsintaa voisi ulkomuodon osalta lieventää ottamalla käyttöön enemmän rotumääritelmän kriteerit täyttäviä terveitä ja hyväluonteisia koiria mahdollisimman tasaisesti monesta eri sukuhaarasta. Uroksia tulisi käyttää laajemmin ja ennen kaikkea tulisi kannustaa urosten omistajia tuomaan koiriaan näyttelyihin, taipumuskokeeseen ja suorittamaan terveystutkimukset, jotta meillä olisi mahdollisuus saada entistä useampia uroksia jatkojalostukseen. Urosten aikainen kastointi estää jalostuskäytön kokonaan.

Jalostukseen käytetyt nartut

Nartuilla vastaavaa liikkakäyttöä ei esiinny johtuen mm. Suomen Kennelliiton rekisteröintisäännöistä, jotka rajoittavat pentuemäärän viiteen pentueeseen. Eniten käytetyistä nartuista aikavälillä 2014–2023 monimuotoisuutta turvaava enimmäisjälkeläismääräraja 24 ensimmäisessä sukupolvessa ylittyy kahdella nartulla ja toisen polven enimmäisjälkeläismäärä 48 ylittyy kolmella nartulla. Suositeltu 5 %:n (40) elinikäinen jälkeläismääräraja ei ylity yhdelläkään nartulla.

Taulukko 4. Jalostukseen eniten käytetyt nartut ajalta 2014–2023

Narttu	pentueita	Pentuja	%-osuus	Pentueita yhteensä	Pentuja yhteensä	Pentuja toisessa polvessa
Rocbee Shirley Temple (s. 2013) (Rocbee Ego Trip – Rocbee Wild Rose)	4	28	1,42 %	4	28	42
Glenbrows Gentle Breeze * (s. 2015) (Amiro Wind From the Hills – Glenbrows Beside Me)	4	25	1,27 %	4	25	5
Rocbee Josefina (s. 2015) (Don's Turnstone – Rocbee Sunnydayatshell)	4	24	1,22 %	4	24	40
Eastfarm's Unwritten Story (s. 2015) (Dirlian Viva Las Vegas – Eastfarm's Once Upon A Time)	4	24	1,22 %	4	24	65
Rocbee Under Sun (s. 2010)	3	23	1,17 %	3	23	56

(Benton Anaheim Mighty Duck – Rocbee Sunnydayatshell)						
Breuddwyd Coeth (s. 2011) (Rocbee Van Gogh – Oleaginous Supreme Love)	3	23	1,17 %	3	23	44
Donzara My own Becca (s. 2013) (Rocbee Ego Trip – Donzara Heartbreaker)	4	23	1,17 %	4	23	4
Eastfarm´s Rhapsody In Red (s. 2012) (Hammalgårdens Back To The Future – Eastfarm´s Lily of the Valley)	3	22	1,12 %	3	22	13
Rocbee All Inclusive (s. 2017) (Ta Wei´s Tjuornas – Ta Wei´s Yippie)	4	22	1,12 %	4	22	0
Rocbee Ocean Song (s. 2013) (Don´s Power Point – Rocbee Sunnydayatshell)	3	21	1,13 %	3	21	29
Rocbee Yatzy Girl (s. 2011) (Rocbee American Idol – Kiiukurin Tsh Eowy)	3	21	1,06 %	3	21	31
Rocbee Veronica (s. 2013) (Don´s Ten To One – Rocbee Young Lady)	3	21	1,06 %	3	21	25
Rocbee Wild Rose (s. 2011) (Don´s Ten To One – Apris Fanta)	3	20	1,18 %	4	26	110
Sunnystorm Never Give Up (s. 2017) (Rocbee Jimmy Dean – Rocbee Frida)	3	20	1,01 %	3	20	34
Rocbee Ingrid (s. 2018) (Rocbee Titanic – Rocbee Josefina)	3	20	1,01 %	3	20	0
Don´s Dra På Trissor * (s. 2013) (Clussexx Green with Envy – Don´s Darling Pretty)	3	20	1,06 %	3	20	38
Kangaskoivulantaikanpö öna (s. 2018) (Rocbee William – Buumin Don´s Kiss Frogs)	3	20	1,01 %	3	20	10

4.1.2.3. Isoisät ja isoäidit

Koko populaation jalostuksen kannalta on syytä tarkastella vielä isoisä- ja isoäiti-tilastoja. Yksilön käyttö ja jälkeläismäärät eivät välttämättä kerro sen merkityksestä koko populaatioon. Vaikka jollakin yksilöllä olisi pieni määrä jälkeläisiä, mutta näitä on käytetty paljon jalostukseen, voi kyseisen yksilön vaikutus olla merkittävä populaation rakenteeseen.

Ihanteellinen tilanne olisi, jos isoisä- ja isoäiti-tilastoja kuvaava käyrä olisi mahdollisimman tasainen. Piikit käyrässä kuvaavat jonkin yksilön liiallista käyttöä. Per-Erik Sundgrenin mukaan 200–300 koiran vuosittaisilla rekisteröintimäärillä syntyy ongelmia perinnöllisen vaihtelun säilyttämisessä, jos yksittäisen koiran annetaan tuottaa enemmän kuin 50 jälkeläistä tai 100 lastenlasta. ^{xiv}

Näissä isoisätilastoissa yhdeksällä uroksella on vähintään 50 jälkeläistä ja kaikkien koirien jälkeläismäärä toisessa polvessa nousee kohtuuttoman korkeaksi. Tilaston huipulla loistaa Hammalgårdens Don't Forget Me:n (312) ja myös sen vaarilla Rwyn Lucky Luke (201) lastenlasten määrän nousee todella suureksi. Tilanne siis vastaa sitä, että neljäosalla yhden sukupolven koirista olisi sama isoisä ja ne ovat tällöin puoliserkkuja keskenään. Toki nämä jälkeläiset ja niiden jälkeläiset ovat syntyneet pidemmän ajan kuluessa, mutta tämä ei määrää pienennä. Myös usealla muulla uroksella lastenlasten määrä nousevat todella korkeaksi ja nämä määrät lisääntyvät yhä vuosi vuodelta, koska osa jälkeläisistä on edelleen nuoria koiria. Kaiken kaikkiaan toistakymmentä urosta ja kymmenkunta narttua ylittää turvallisena pidetyt lastenlasten määrät. Jonkin yksilön osuuden noustessa korkealle, tulisi tämä huomioida tulevissa jalostusvalinnoissa. Yksittäisten urosten pentumäärät ovat hieman kasvaneet edelliseen JTO:n verrattuna ja toisen polven pentujen määriä katsottaessa voidaan todeta tilanteen olevan vielä varsin huono.

Taulukko 5. Isoisä-tilasto 20 vuoden sisällä käytetyt urokset, jossa ilmenee uroksen jälkeläismäärä ja määrä toisessa polvessa. Lähde: KoiraNet.

Numero taulukossa	Uroksen nimi	Jälkeläismäärä	Jälkeläismäärä toisessa polvessa
1.	Hammalgårdens Don't Forget Me * (Merry One's Number One – Hammalgårdens Lucky Little Love)	84	313
2.	Rwyn Lucky Luke (Rwyn Vintage Year – Rwyn Notre Dame)	41	201
3.	Don's Fly Me To The Moon * (Weslave Wild Card – Hillcroft's Honeymoon at Don's)	76	184
4.	Rocbee Niles Smiles (Llawen Gopher – <i>Rocbee Dolly Parton</i>)	67	160
5.	Don's Power Point * (Geltman's Gothem – Don's Prolog)	54	156
6.	Benton Everybody Duck (Mandeville Roger Ribbons – Don's Take Off To Benton)	74	134
7.	Don's Papparazzi * (Don's Dalesman – Cleavehill Princess Patsy)	19	125
8.	Don's Ten To One * (Holly House Toast of Clussexx – Don's Toutou)	48	117
9.	Rocbee Running Robert (Rocbee Private Soldier – <i>Rocbee Dolly Parton</i>)	50	116
10.	Standard-Bearer Gladiator (Benton Lookin'For Duck – Standard-Bearer Olympia)	24	112
11.	Don's Turnstone * (Don's Carl-Jan – Don's Tilde Tomsdotter)	58	111
12.	Menstonia Marcel * (Torcello Quelle Chance DeRussethill – Menstonia Magically Mist)	9	105

13.	Rocbee Ambassador (Cleavehill Rhyader – Rocbee Dolly Parton)	22	99
14.	Rocbee Jimmy Dean (Don's Power Point – Rocbee Aurora Borealis)	48	97
15.	Hammalgårdens Collin Collection* (Kazval Call Collect – Hammalgårdens Ain't She Sweet)	39	97

Taulukko 6. Isoäiti-tilasto, jossa ilmenee nartun jälkeläismäärä ja määrä toisessa polvessa.
Lähde KoiraNet.

Numero taulukossa	Nartun nimi	Jälkeläismäärä	Jälkeläismäärä toisessa polvessa
1.	Hammalgårdens Sweet And Sour * (Rwyn King Lear – Hammalgårdens Ain't She Sweet)	13	133
2.	Boniton De Luxe (Hammalgårdens In Your Dreams – Sprightly Heartbreaker)	21	130
3.	Hammalgårdens Will To Please * (Kastalian John Frost – Hammalgårdens Little Surfer Girl)	12	127
4.	Rocbee SunnydayatShell (Rocbee Armani – Rocbee Juliana)	25	118
5.	Benton Garden Party (Rwyn Lucky Luke – Don's Take Off To Benton)	24	114
6.	Benton Pep Talk (Chateau Suduiraut av Vettin - Benton Let'Em Talk)	6	111
7.	Rocbee Wild Rose (Don's Ten To One – Apris Fanta)	26	110
8.	Ta Wei's Yippie * (Iagos Fartwind – Ta Wei's Edith Head)	6	96
9.	Apris Fanta (Don's Fly Me To The Moon – Rocbee Juliana)	28	94
10.	Benton Let'Em Talk (Don's Tt – Benton Garden Party)	13	90

Ulkomaiset koiraton edellisillä sivuilla olevissa isoisä- ja isoäititilastoissa merkitty tähdellä, vaikka osalla tuonneistakin löytyy suomalaiskoiria taustalta. Näissäkin listoissa nähdään monia lähisukulaisia, kuten värien runsaudesta voi päätellä.

4.1.2.4. Geneettinen monimuotoisuus geenitutkimusten valossa

Koirarotujen geenien monimuotoisuutta on tutkittu paljon viime vuosina ja se on herättänyt kiinnostusta rotukoiren moninaisten perinnöllisten sairauksien vuoksi. Monimuotoisen perimän on helpompaa mukautua muuttuvaan ympäristöön, kuten alati muuttuviin bakteereihin, viruksiin ja ympäristömyrkyihin, ja puolustautua niitä vastaan. Luonnossa monimuotoisuus takaa, että elinvoimaisuus säilyy ja kanta pystyy mukautumaan erilaisiin ympäristöihin ja muuttuviin virusepidemioihin. Jalostus on keinotekoista valintaa, jota tehdään useiden kriteerien pohjalta ja sisäsiitoksen myötä homotsygootit genotyypit lisääntyvät. Luonnossa homotsygootteja genotyyppejä tavataan an harvoin.

Todellinen, geenitutkimuksiin perustuva sukusiitosaste walesinspringerspanieleilla on uuden tutkimuksen mukaan niinkin korkea kuin 28,3 % eli kaikki walesinspringerspanielit ovat keskimäärin yhtä läheistä sukua keskenään kuin ne olisivat syntyneet täyssisar tai vanhempi-jälkeläinen parituksista. Tässä tutkimuksessa käytettiin MyDogDna-tutkimusten tuloksia ja siellä koiria oli eniten Suomesta, mutta myös Ruotsista, Iso-Britanniasta ja USA:sta sekä pieniä

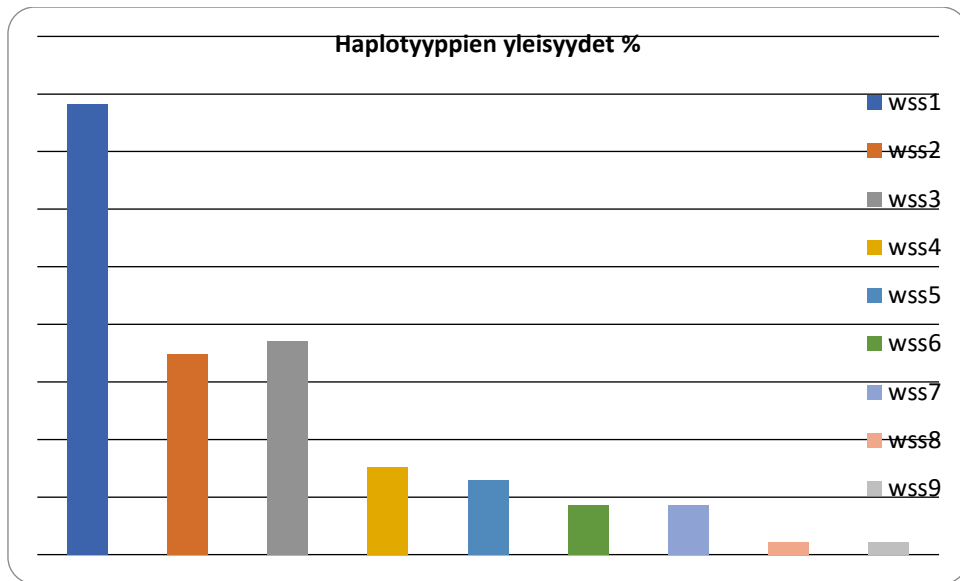
määriä muista maista. Tässä tutkimuksessa verrattiin rotujen geneettistä monimuotoisuutta sairastuvuuteen Agria-tilastoissa ja rotu oli sekä sisäsiitoksen että sairastuvuuden suhteen korkeimmassa luokassa. Sairastuvuus yli 25 % sisäsiitoksen omaavissa roduissa oli 29 % korkeampaa kuin sekarotuisilla ja walesinspringerit sairastivat hieman enemmän kuin muut korkean sukusiitosasteen omaavat rodut. ^{ix}

Koiran geenien monimuotoisuutta on tutkittu DLA-genotyypauksessa, jossa tutkitaan vain yhtä lokusta, mutta se vaikuttaisi olevan tärkein geenipuolustukseen vaikuttava tekijä. Vuonna 2009 osallistui 38 walesinspringeriä DLA-haplotyyppien kartoitukseen. Mukana oli koiria eri suvuista, mutta yliedustettuina olivat kilpirauhasen vajaatoimintaa sairastavat (9 kpl) ja lisäksi mukana oli yksi uros (genotyyppi: wss1 ja wss2) ja peräti neljä sen pentua. Vuosina 2010–2013 tutkittiin 13 koiraa.

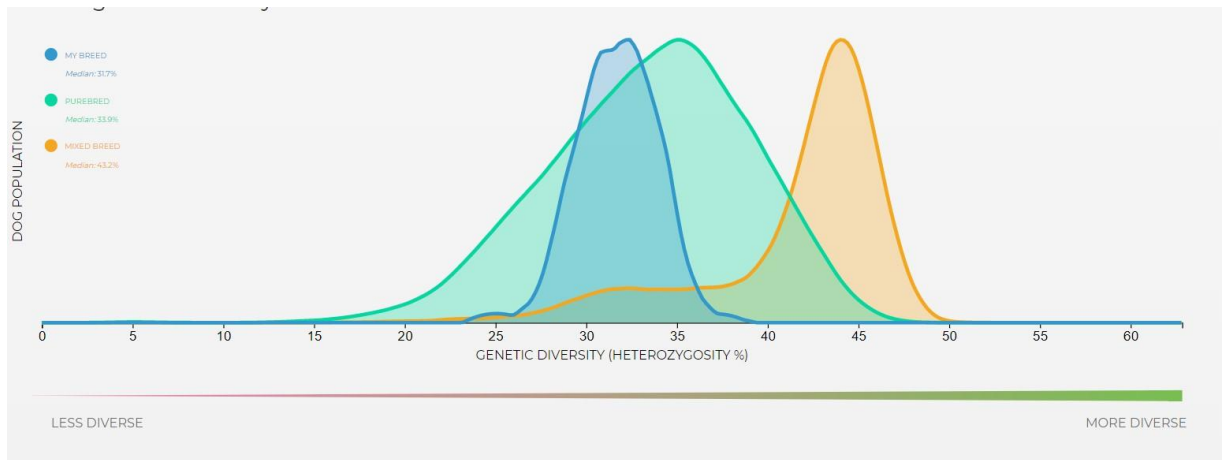
Tulosten perusteella kaksi yleisintä haplotyyppiä esiintyy yli 60 % koirista. Kaksi seuraavaksi yleisintä haplotyyppiä edustaa n. 25 % koirista. Loput 3 haplotyyppiä ovat harvinaisia yksittäisissä koirissa. Rodun yleisin WSS1-haplotyyppi esiintyy yksistään liki puolella kaikista koirista. Haplotyyppikirjon ja tasaisuuden säilyttämiseksi saatuja frekvenssejä kannattaa pohtia tarkemmin ja ottaa pyrkiä huomioimaan tulevissa jalostussuunnitelmissa. Tutkimuksen 38 koirasta löytyi vain 5 yksilöä, jotka olivat homotsygootteja eli reilu kymmenesosa (13 %) tutkituista walesinspringerspanielista kantaa samaa haplotyyppiä molemmissa kromosomeissaan. Homotsygotia jakautui haplotyypeittäin seuraavasti: WSS1, 60 %; WSS2 20 % ja WSS3 20 %. Näin homotsygotia jakautuu loogisesti kolmen yleisimmän haplotyyppin ympärille. ^{xx}

Marraskuulta 2012 yhteenveto walesinspringerspanieleiden DLA-monimuotoisuudesta näytti seuraavanlaiselta:

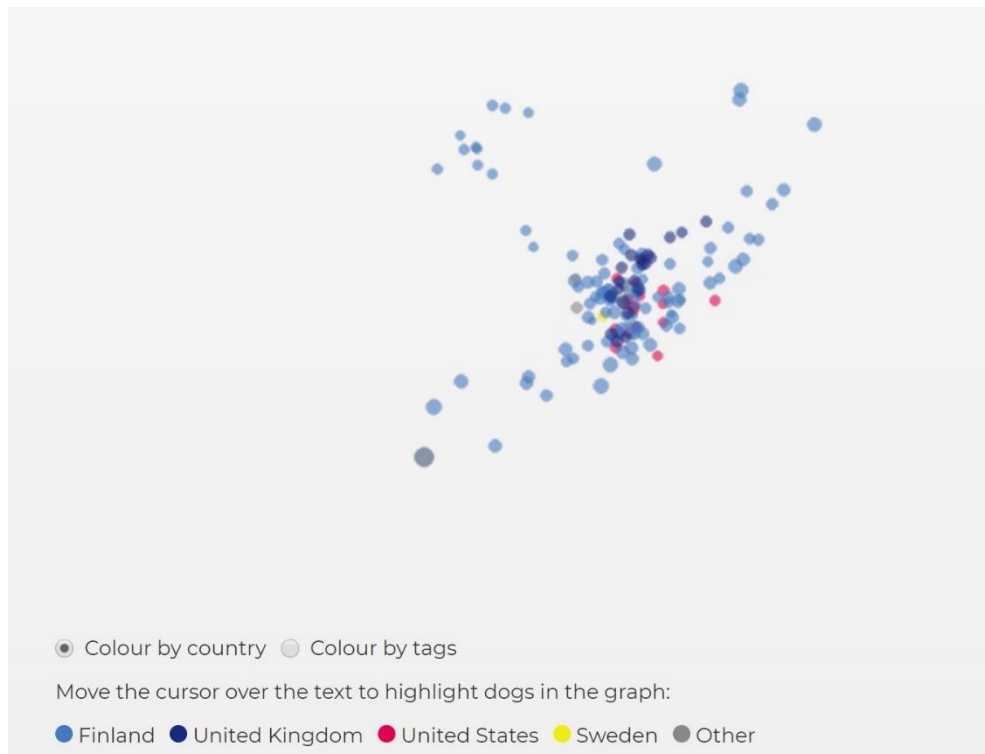
Haplotyyppi	DRB1	DQA1	DQB1	Esiintyvyys/ haplotyyppi %	Esiintyvyys/ koira %
WSS1	02001	00401	01303	39,1	65,2
WSS2	01201	00401	013017	17,4	32,6
WSS3	00901	00101	008011	18,5	37,0
WSS4	00601	005011	02001	7,6	15,2
WSS5	00601	005011	00701	6,5	13,0
WSS6	00501	00301	00501	4,3	8,7
WSS7	01101	00201	01303	4,3	8,7
WSS8	01501	00601	02301	1,1	2,2
WSS9	01502	00601	02301	1,1	2,2
Eri alleeleja	7	5	6		



MyDogDna-tutkimuksissa voitiin aiemmin tarkastella ja verrata koko perimän monimuotoisuutta eri roduilla. Rodun genominlaajuinen monimuotoisuuden mediaani on 31,7 % (sininen kuvaaja), joka jää kaikkien rotujen mediaania (33,8 %, vihreä kuvaaja) selvästi heikommaksi. Sekarotuisilla heterotsygotia-aste on selvästi korkeampi eli niiden mediaani on 43,3 % (oranssi kuvaaja). Tällä hetkellä MyDogDna kuuluu Wisdom Paneliin ja siellä on mainittu, että walesinspringerspanielin geneettinen monimuotoisuus on tyypillisesti 29–34 %.



Tässä toisessa MyDogDNA-testien avulla saadussa kuvaajassa tutkitut yksilöt esitetään palloina kolmiulotteisessa avaruudessa (vuodelta 2018). Yksi pallo kuvaa yhtä koira. Pallot on värjätty erivärisiksi sen mukaan, missä maassa ko. koira asuu. Tällä hetkellä suomalaisissa koirissa näyttäisi olevan eniten perinnöllistä vaihtelua, kun taas ulkomaiset tutkitut koirat asettuvat keskelle "pallomerta". Tulevaisuudessa, kunhan testattujen koirien määrä kasvaa, tätä testimenetelmää voidaan käyttää apuna jalostussuunnitelmia tehtäessä, jotta rodun perimän monimuotoisuus on jatkossakin mahdollista turvata.



4.1.3. Tuonnit ja rodun populaatiot muissa maissa

Viime vuosien aikaan Suomeen on tuotu vuosittain 2–8 yksilöä ulkomailta. Uroksia ja narttuja tuodaan yhtä paljon ja eniten koiria tuodaan Ruotsista ja Iso-Britanniasta.

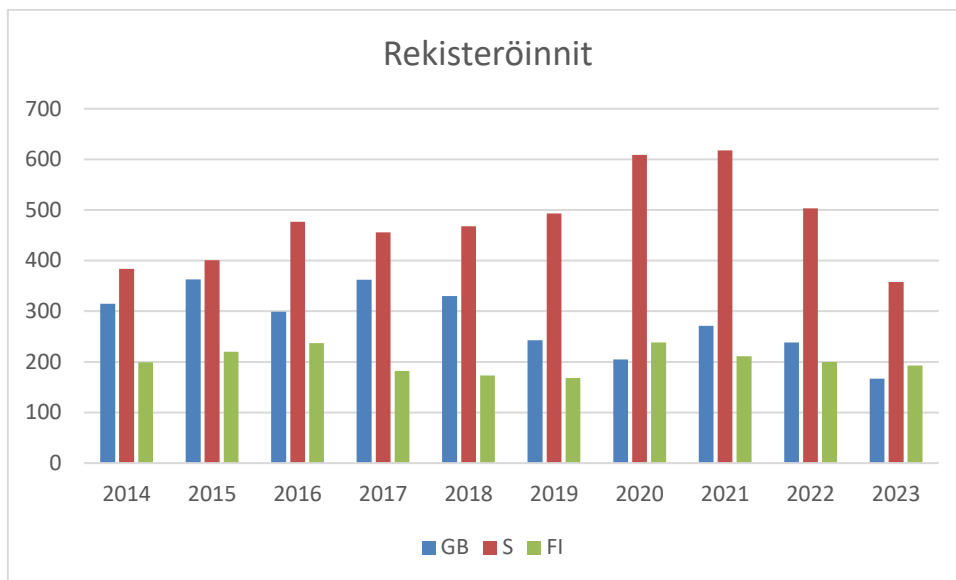
Sukupuoli	Kpl	%-osuus
Urokset	97	50,5 %
Nartut	95	49,5 %
Yhteensä	192	tuontia

Maa	Kpl	%-osuus	Ensimmäinen	Viimeisin
Ruotsi	106	55,2 %	1967	2023
Iso-Britannia	52	27,1 %	1969	2019
Norja	6	3,1 %	1996	2022
USA	6	3,1 %	1993	2022
Hollanti	5	2,6 %	2007	2019
Tanska	4	2,1 %	2006	2015
Ranska	3	1,6 %	1991	2006
Tšekin tasavalta	2	1,0 %	1992	1996
Viro	2	1,0 %	2014	2022
Australia	1	0,5 %	2005	2005
Slovakia	1	0,5 %	2011	2011
Venäjä	1	0,5 %	2019	2019
Latvia	1	0,5 %	2016	2016
Puola	1	0,5 %	2016	2016
Espanja	1	0,5 %	2016	2016

Walesinspringerspanieli on ollut suosituin kotimaassaan Brittein saarilla, josta rotu on levinnyt myös muualle maailmaan. Euroopassa suurimman suosion rotu on saavuttanut Ruotsissa, Suomessa ja Hollannissa. Yhdysvalloissa on myös Euroopan maita lukumäärällisesti vastaava kanta. Siellä vuonna 2006 rekisteröintejä oli 247, tosin pennuista rekisteröidään usein vain

harrastuskoiriksi menevät yksilöt. Rotu on säilyttänyt monista muista spanieliroduista poiketen yhtenäisen kannan kaikissa maissa, eli jakautumista ns. näyttely- ja käyttölinjoihin ei ole tapahtunut.

Taulukko 6. Rekisteröintien kehitys Iso-Britanniassa, Ruotsissa ja Suomessa v. 2014–2023.



Iso-Britannian kanta

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Rekisteröintimäärät	315	363	299	362	330	243	205	271	238	167

Iso-Britanniassa walesinspringerspanielit saavuttivat ennätysrekisteröintimäärät 80-luvun lopulla, jolloin ylitettiin 800 raja. Niistä ajoista on tultu määrissä alaspäin ensin noin 500 pennun vuosittaisiin rekisteröintimääriin 2000-luvun alkupuolella ja viime vuonna pentuja on rekisteröity alle 200 ja rotu on päätyntyn ”vulnerable national breeds”-listalle.^{xxi} Walesinspringerspanieli alkaa olla kotimaassaan melko harvinainen rotu, joka häviää selvästi rekisteröintimäärissä englanninspringerspanielille, joita rekisteröidään Brittein saarilla noin 15 000 vuosittain. Rodun kotimaahan on myös viime vuosina tuotu uutta verta muualta, mm. Ruotsista ja Yhdysvalloista.

Viime vuosina Iso-Britanniassa on herätty huomaamaan populaation huolestuttavasti pienentyneen urosten liikakäytön ja sukusiitoksen myötä. Vuonna 2015 The Kennel Club:n toimesta laadittiin kaikille Englannissa rekisteröidyille koiraroduille populaationanalyysi, jossa arvioitiin tilastollisesti geneettisen monimuotoisuuden häviämistä kussakin rodussa. Tilastot on laadittu ajalta 1980–2014. Walesinspringerspanieleiden arvioitu tehollinen populaatio oli enää 36,4 yksilöä. Kun tehollinen populaatio laskee alle 50 yksilön, rodun tulevaisuus on vaarassa. Tämä on siis huolestuttavan alhainen luku ja sukusiitosasteen kasvu on noussut jo 1,0 % sukupolvea kohti. Sukusiitosasteen kasvu on ollut jopa nopeampaa kuin se laskennallisen mallin mukaan olisi voinut olla, ja kuten monilla roduilla sisäsiitosasteen kasvu on ollut nopeinta 1980- ja 90-luvuilla. Lopputuloksena raportissa on, että rotu on pienen tehollisen populaation suhteen ”at risk” (vaarassa) tai ainakin vakavasti seurattavien siellä kotimaisten rotujen listalla.

^{xxii}, ^{xxiii}

Ruotsin kanta

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Rekisteröintimäärät	384	401	477	456	468	493	609	618	503	358

Ruotsissa rekisteröintimäärät ovat pikkuhiljaa kohonneet 2000-luvulle mentäessä ja jatkaneet nousuaan 2000-luvulla. Pentuekoko on vaihdellut näinä vuosina 5,6 ja 6,7 välillä ja ovat selvästi kasvaneet 2000-luvun taitteeseen verrattuna. Ruotsissa on walesinspringerspanielille oma RAS (Rasspecifik avelsstrategi) – projekti, joka vastaa Suomen Jalostuksen tavoiteohjelmaa.^{xxiv} Ruotsin rotujärjestö Welsh Springer Spanielklubben on laatinut toimintaohjeet rodun tulevaisuuden turvaamiseksi. 1990-luvulla sisäsiitosasteet rodussa olivat 3,6–5,2 % ja pentuekoot välillä vain 4,95 pentua/ pentue. Alla olevassa taulukossa sukusiitosasteet on laskettu 5 sukupolvelta.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Pentueita	61	59	75	63	68	80	105	98	87	59
Keskimääräinen pentukoko	6,1	6,2	5,9	6,3	6,1	6,2	5,8	6,3	5,8	6,1
sukusiitosaste	1,4 %	1,2 %	1,6 %	1,7 %	1,6 %	1,8 %	2,1 %	1,9 %	1,6 %	

Tavoitteena naapurimaassamme on nostaa tehollisen populaation kokoa vastustamalla matadori-jalostusta ja rohkaisemalla kasvattajia käyttämään ulkomaalaisia uroksia nartuilleen sekä tuomaan uusia jalostusyksilöitä ulkomailta. Vuosina 2018–2022 neljällä uroksella oli 14–16 pentuetta ja 14 uroksella 6–8 pentuetta. Näistä monella on pentu tai pentue(ita) myös Suomessa.^{xxv, xxvi, xxvii, xxviii}

4.1.4. Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta

Suomen tehollinen populaatiokoko on 121, kun sen tulisi olla minimissään 200. Myös sukusiitosasteen kasvunopeus on liian suuri (0,41), kun turvallisena pidetty raja on 0,25. Teoriassa tehollinen populaatiokoko voisi olla paljon suurempi ja sukusiitosasteen kasvunopeus pienempi, koska nyt vain 10 % uroksista ja 20 % nartuista tulee jalostuskäyttöön. Suomen walesinspringerspanielikantaa tulisi käyttää nykyistä järkevämmiin jalostukseen ja useampia uroksia (ja narttuja) tulisi saada jalostuskäyttöön. Vielä suurempi ongelma löytyy isoisä- ja isoäititilastoista, jotka näyttävät selvästi, että saman sukuisia koiria käytetään turhan paljon jalostukseen.

Suomessa rodun sukupolvittain laskettu sukusiitosaste on kuitenkin jossain määrin laskenut eli tilanne ei pahentunut yhtä nopeasti kuin aiemmin. Geenitutkimusten pohjalta rodun todellinen sukusiitosaste on hälyttävän korkea (28,3 %), joka vastaa sitä, että kaikki rodun koirat olisivat syntyneet täyssisar tai vanhempi-jälkeläinen yhdistelmistä. Rodussa ei ole useita linjoja eli kaikki maapallon walesinspringerit ovat geneettisesti läheistä sukua keskenään.

Jälkeläismäärään perustuvaa PEVISA-ohjelmaa rodulla ei ole, mutta jalostuksen toimintaohjeessa on linjattu vuodesta 2014 alkaen, ettei yksittäisellä koiralla tulisi olla yli 30 jälkeläistä (3 % sukupolven koirista) eikä missään nimessä yli 50 jälkeläistä (5 % yhden sukupolven koirista), toisen polven jälkeläismäärän ei tulisi ylittää 100 koiraa. Rekisteröintimäärät ovat laskeneet ja samoin Kennelliiton turvallisena pitämät suositukset, ja nykyiset suositukset ovat seuraavanlaiset: "Walesinspringerspanielilla tulisi olla enintään 16 (2 %) – 24 (3 %) ensimmäisen polven jälkeläistä. Toisen polven jälkeläismäärien ei tulisi ylittää 32 (4 %) – 48 (6 %) jälkeläistä."

4.2 Luonne ja käyttööminaisuudet

4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta

Rotumääritelmä kuvaa walesinspringerspanielin luonnetta hyvin lyhyesti seuraavin sanoin: *"Hyvin vanha, oma, puhdas rotunsa. Vahva, iloinen ja hyvin toimelias; ystävällinen, ei aggressiivinen eikä hermostunut."* Lisäksi rotumääritelmässä mainitaan seuraavasti: *"Hylkäävät virheet: vihaisuus ja liallinen arkuus sekä selvästi epänormaali käyttäytyminen."*

4.2.2. Rotu ei ole jakautunut erillisiin näyttely- ja käyttölinjoihin

Rotu ei ole jakautunut erillisiin linjoihin.

4.2.3. PEVISA-ohjelmaan ei ole sisällytetty luonnevaatimuksia

PEVISA-ohjelmassa ei ole mainintaa luonteen tai käyttäytymisen kuvauksesta.

4.2.4. Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa

Walesinspringerspanieli on käyttötarkoitukseltaan ylösajava ja noutava lintukoira.

Rodun "isä" Mr. A. T. Williams on kuvaillut rotua 1900-luvun alkuvuosina seuraavasti: *"Ihanteellisen walesinspringerspanielin tulee olla äärimmäisen aktiivinen ja vahva. Walesissa maastot, joissa koirat työskentelevät, ovat luonteeltaan mitä tiheimpiä ja karuimpia. Ne vaativat koiralta erittäin rohkeata, aktiivista ja periksi antamatonta luonnetta." ... "Nämä spanielit ovat nopeita ja innokkaita. Ne kohtaavat ja tunkeutuvat läpi tiheimmänkin kasvuston. Niillä on erityisen herkkä hajuaisti ja työskennellessään ne osoittavat mitä suurinta kestävyyttä ja sitkeyttä." "Nämä koirat ovat älykkäitä, tämä piirre yhdistettynä merkkiin (esim. haulikko) alkavasta toiminnasta, saa sen innostumaan entisestään. Sen suurin intohimo on työskennellä ohjaajalleen, etsiä riistaa ja ajaa se liikkeelle." "Sen tulee osoittaa täyttä omistautumista isännälleen, ja olla rohkea. Se ei pelkää puolustaa itseään tarpeen tulleena, mutta riidanhaastaja se ei ole. Se ei mene lukkoon pienestä kurituksesta, vaan on valmis jatkamaan työskentelyä saman tien."¹*

Walesinspringerspanielin perusluonne liittyy vahvasti sen käyttötarkoitukseen ja käyttööminaisuuksiin ja metsällä tarvittavat ominaisuudet mahdollistavat sen käytön harrastuskoirana myös muissa harrastusmuodoissa. Käyttötarkoituksen mukainen luonneprofiili on tavoiteltava ja ylläpidettävä asia. Tasapainoinen, rohkea, leikkisä ja sopivan vilkas koira soveltuu myös kotikoiraksi arkaa ja stressaantuvaa yksilöä paremmin.

Walesinspringerspanielin ihanneluonteen tavoiteltavia piirteitä voisi kuvailla seuraavin sanoin; yhteistyökykyinen, sosiaalinen, helposti motivoitavissa, leikkisä, utelias ja miellyttämisenhaluinen. Sen tulee olla myös rohkea ja toimintakykyinen, olematta kuitenkaan aggressiivinen. Luonteen vahvuuden tulee näkyä toimintakykynä, kykynä tehdä itsenäisesti ratkaisuja ja erityisesti kykynä palautua ja rentoutua nopeasti myös vaikeista tilanteista. Valittaessa jalostusyksilöitä on huomio kiinnitettävä erityisesti juuri kokonaisuuteen; rodun tyyppiin (luonne), temperamenttiin, terveyteen ja tasapainoisuuteen. Arkuus ja aggressiivisuus ovat ei-toivottuja luonteenpiirteitä, joista etenkin arkuus periytyy vahvasti. Tällaisten koirien käyttöä jalostukseen tulisi ehdottomasti välttää. Walesinspringereiden luonteiden suurimpana ongelmaa on tällä hetkellä nähtävissä useiden yksilöiden arkuus ja ääniarkuus. Nämä ominaisuudet liittyvät toisiinsa ja ovat yhteydessä myös siihen, etteivät koirat ole yhtä helposti motivoitavissa ja koulutettavissa metsästykseseen tai muihin harrastuslajeihin. Tähän palataan tarkemmin mm. kohdassa 4.2.4.1. MH luonnekuvaus. Walesinspringerspanieli saattaa tosin joskus antaa itsestään välinpitämättömän kuvan vieraita ihmisiä kohtaan. Tätä piirrettä ei

kuitenkaan tule sekoittaa arkuuteen.

Jalostuksellisesti walesinspringerspanielin vilkkaus ja aktiivisuus tulee myös osata erottaa hyperaktiivisuudesta, levottomuudesta ja hermostuneisuudesta (stressiherkkyydestä eli heikosta stressinsietokyvystä).

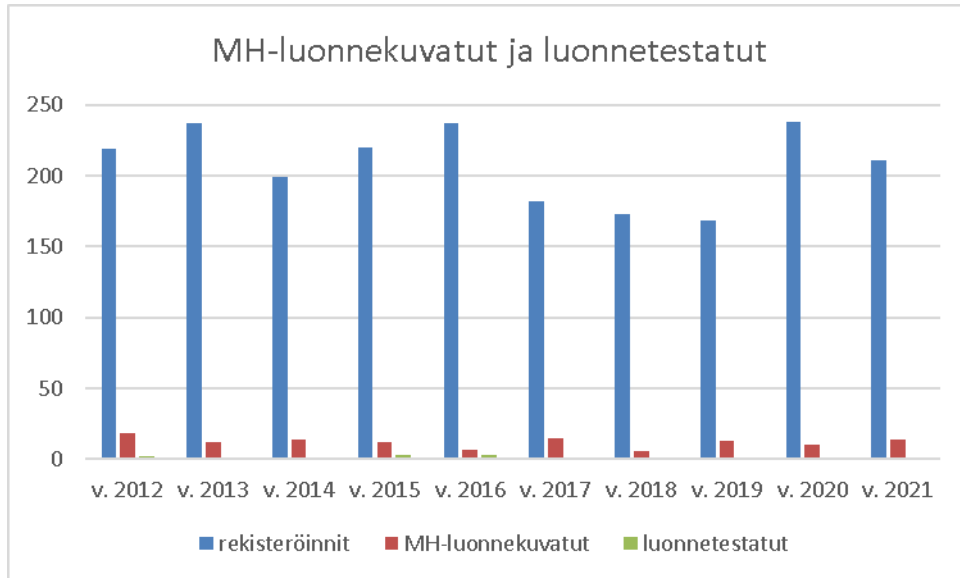
Ylivilkkaus, keskittymiskyvyttömyys sekä "kovakorvaisuus" (eli hajujen viedessä niin mukanaan, ettei ohjaajan käskyillä ole mitään merkitystä) ovat em. luonteenpiirteiden kanssa ei-toivottuja piirteitä, joihin tulee kiinnittää huomiota unohtamatta, etteivät flegmaattisuus, ylenpalttinen pehmeys ja toimintakyvyttömyys myöskään kuulu toivottaviin luonteenpiirteisiin. Kaikkia edellä mainittuja luonteenpiirteitä on esiintynyt myös tässä rodussa. Yksilöissä tavattuja ongelmia luonteen suhteen ovat olleet mm. liika pehmeys, paukkuarkuus, flegmaattisuus, toimintakyvyttömyys, keskittymiskyvyttömyys, stressiherkkyys, arkuus, palautumiskyvyttömyys, hyperaktiivisuus ja muutamissa tapauksissa myös selkeä aggressiivisuus toisia koiria tai ihmisiä kohtaan. Nämä luonteenpiirteet tuovat herkästi mukanaan muita käytösongelmia, kuten mm. eroahdistusta. Terveyskyselyssä varsin moni koki walesinspringerinsä kärsivän arkuudesta, ääniarkuudesta ja eroahdistuksesta/yksinolovaikeuksista. Selkeästi luonteessaan edellä mainittuja piirteitä omaavaa koiraa ei tule käyttää jalostukseen. Pyrkimys hyvään hermorakenteeseen, palautumiskykyyn ja luonteenpiirteiden tasapainoon onkin näiden ei-toivottujen luonteen piirteiden välttämiseksi tärkeässä asemassa.

MH-luonnekuvaus

Mentalbeskrivning Hund eli lyhyesti MH on muun muassa Suomessa ja Ruotsissa käytössä oleva koiran luonnekuvaus, jossa tarkastellaan koiran luonteenominaisuuksia kuten leikkisyyttä, saalisviettiä, pelkoja ja sosiaalisuutta. Kuvauksessa on 10 erilaista testitulannetta ja yhteensä 33 kuvailtavaa kohtaa. Kunkin osion jälkeen lomakkeeseen merkitään koiran reaktio intensiteetin mukaan, jolloin 1 on pienin reaktio ja 5 suurin. Luonnekuvaaja ei siis kerro subjektiivista mielipidettään koirasta, vaan merkitsee arvostelulomakkeeseen koiran reaktion suuruuden.

MH -luonnekuvaus mittaa todistettavasti periytyviä ominaisuuksia ja jo vuoteen 2000 mennessä Ruotsissa oli luonnekuvattu yli 11 000 koiraa eri roduista. Per-Erik Sundgren on tutkinut eri ominaisuuksien periytymistä saksanpaimenkoirien yli 1000 koiran aineistosta ja periytymisasteet todettiin korkeiksi kaikille luonteenpiirteille (36–43 %) ja peloille hyvin korkeaksi (52 %).^{xxix}

Ruotsissa MH -luonnekuvauksiin on osallistunut 204 walesinspringerspanielia vuoteen 2023 mennessä. Lisäksi Beteende- och personlighetsbeskrivning Hund (BPH) on kerännyt vuosina 2012–2023 osallistujia 219 kappaletta, joista suurin osa 2020-luvulla. Springerspanielit ry on järjestänyt epävirallisia kuvauksia vuosina 2006–2008 virallisten, Ruotsissa koulutuksen saaneiden luonnekuvaajien ja täällä koulutettujen toimitsijoiden voimin. Epävirallisiin MH-kuvauksiin osallistui 68 walesinspringerspanielia Vuodesta 2009 yhdistyksen järjestämien luonnekuvausten tulokset ovat olleet virallisia, kun MH-luonnekuvaus hyväksyttiin virallisesti Suomessa vuoden 2010 alusta. Vuosina 2009–2023 on MH-luonnekuvattu 226 walesinspringerspanielia. Rekisteröinteihin nähden luonnekuvausmäärät ovat pienenhöjä ja osallistumismaksut kalliita etenkin muiden yhdistysten kuvauksissa, mikä voi osaltaan vaikuttaa osallistujamääriin. Springerspanielit ry järjestää vuosittain 2–4 kuvauspäivää, joihin omien rotujen koirat saavat osallistua edullisemmalla hinnalla. Vuosina 2007–2016 rekisteröidyistä koirista 7 % on MH-luonnekuvattu (155 kpl virallisesti ja 11 kpl epävirallisesti ennen vuotta 2010) ja 1 % luonnetestattuja (22 kpl). Vuosina 2012–2021 rekisteröidyistä koirista 6 % on MH-luonnekuvattu (121 kpl) ja alle 1 % luonnetestattuja (12 kpl).



MH:ssa tuloksia analysoitaessa luonteenpiirteet voidaan jaotella kymmeneen osa-alueeseen, joita voidaan tarkastella erikseen. Analyysia tehdessä on käytetty apuna Per-Erik Sundgrenin LatHunden-tietokoneohjelmaa. Sundgrenin kattavilla Genetica-sivuilla löytyi aikanaan kaikkien rotujen rotuprofiilien vertailut Ruotsissa 12–18 kuukauden ikäisten palveluskoirarotujen keskiarvoon. Näin pystyi selvästi vertaamaan rotuja keskenään ja tuohon annettuun keskiarvoon. Valitettavasti Sundgrenin kuoleman jälkeen sivut poistuivat netistä eikä niitä ole kokonaisuudessaan luettavissa. Liite rotuprofiilista on kopioitu noilta sivuilta. ^{xxx}

Kaavioita tarkastellessa voidaan todeta Suomen ja Ruotsin koirien mukailevan samaa käytöstä. Toki on muistettava, että otannat ovat vielä pieniä ja yleensä niitä aktiivisempien ihmisten/kasvattajien koiria, joten rodun luonteiden tilanne saattaa olla todellisuudessa vielä heikompi.



Osa walesinspringerpanieleista innostuu leikkimään

Kontakti ihmisiin on Ruotsin walesinspringereillä aivan samalla tasolla kuin palveluskoirien keskiarvo Ruotsissa. Suomessa näkyy hieman puutteita aaveiden tervehtimisessä, eli kummallisesti pukeutunut ihminen on ollut niin pelottava, etteivät kaikki walesit ole pystyneet heti nollaamaan tilannetta. Sen sijaan vieraan ihmisen tervehtimisessä on harvoin ongelmia ja koirat antavat käsitellä itseään. Vain kaksi koiraa (1 %) on käsiteltäessä murissut ja/tai yrittänyt purra testinohjaajaa.

Leikkisyys on tärkeä ominaisuus lintukoirille ja käyttökoirille yleensä, koska leikin avulla motivointi on helppoa ja samalla se tuo esiin luonnetestissä taistelutahdoksi määriteltyä ominaisuutta eli halukkuutta leikkimiseen, tietynlaista sitkeyttä ja periksi antamattomuutta. Walesit eivät olleet innokkaita leikkimään, tarttumaan ja taistelemaan, vaikka nämä ominaisuudet ovat hyvin tärkeitä lintukoiralle. Sama ongelma on nähtävissä myös metsästyskokeissa, joissa nouto aiheuttaa usein huomattavia ongelmia. Sama trendi näkyi myös saalistaminen ja tarttuminen- kohdissa, jossa keskimäärin kohtuullisesti vielä saalistettiin viehettä, mutta eritoten tarttumisessa oli puutteita.

Pelot ovat walesinspringerspanieleilla keskimääräistä huomattavasti voimakkaampia, mikä aiheuttaa ongelmia niin kotiloissa kuin harrastettaessakin. Tästä kertoo myös se, että Ruotsissa kuuden koiran ja Suomessa kolmentoista koiran kuvaus on keskeytetty ja kolmen hylätty. Ainakin Suomessa lähes kaikkiin keskeyttämisiin syynä ovat olleet koiran voimakkaat pelkoreaktiot, joista ne eivät ole pystyneet palautumaan. Keskeyttämiset ovat tapahtuneet joko haalarilla (Yllätys) tai räminälaitteella (Ääniherkkyys). Kummankin maan tuloksissa on nähtävissä, että pelästyminen on hyvin voimakasta ja uteliaisuus kohtuullisen pientä, mutta onneksi jäljellejäävät pelot ovat joissain kohdissa keskiarvon tasalla.



Yllätys-osiossa haalari nousee ylös koiran nenän edessä

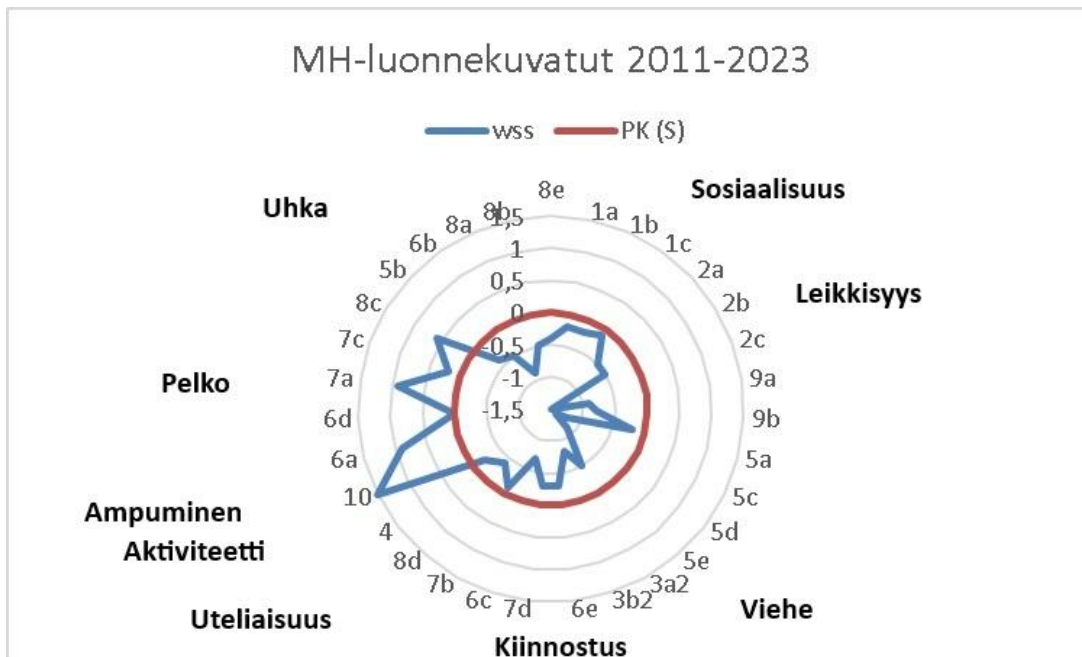
Uteliaisuus ja kiinnostus kuvaavat sitä, kuinka nopeasti koira pääsee yli peloistaan ja uskaltautuu katsomaan pelon kohdetta sekä jäljellejäävää positiivista kiinnostusta ohitusten aikana (tavallaan pelon vastakohta). Voimakkaista pelkoreaktioista johtuen walesinspringereillä kestää yleensä hieman keskiarvoa kauemmin ennen kuin ne selviävät peloistaan ja uskaltautuvat katsomaan pelon kohdetta. Eritoten aaveilla (viimeinen pelote) tämä on selkeästi nähtävissä. Walesille jää myös hieman keskimääräistä vähemmän positiivista kiinnostusta

asioita kohtaan niitä ohitettaessa. Toisaalta myöskään jäljellejäävät pelot eivät ole tavallista suurempia.

Laukaus-osiossa lintukoiran pitäisi olla lähes tai täysin välinpitämätön. Suomessa tWalesinspringerspaielit reagoivat monesti laukaukseen voimakkaasti ja laukaukseen pelokkaasti reagoivia koiria löytyy runsaasti. Muutama metsästykseseen käytetty koira Suomessa reagoi tosin laukaukseen voimakkaasti halutessaan etsimään saalista laukauksen jälkeen (saaden kohtaan tuloksen 4), mutta nämä olivat kuitenkin yksittäistapauksia.

Aktiveetti jää selvästi keskiarvon alle, mikä on sikäli positiivista, että koirat osaavat rauhoittua. Toisaalta monenkaan koiran viretilaa ei saatu alussa nousemaan, koska ne eivät halunneet leikkiä tai saalistaa. Uhka-reaktiot jäivät keskimääräistä pienemmiksi, mikä onkin odotettavaa ja toivottavaa spanielilta verrattuna palveluskoiriin.

Kent Svartberg on tohtorinväitöskirjassaan tutkinut koirien persoonallisuutta ja pystynyt osoittamaan, että mitä rohkeampi ("boldness") koira on, sitä helpompi sitä on kouluttaa pitkälle. Rohkeudella tässä käsitetään seuraavia ominaisuuksia: ulospäin suuntautunut ja kontaktinhaluinen, leikkisä, kiinnostunut takaa-ajosta, utelias, peloton vastakohtana seuraaville: varovainen vieraiden ihmisten seurassa, välttelevä ja pakeneva, matala uteliaisuus, ei ole kiinnostunut leikkimään eikä ajamaan takaa. ^{xxxi} Samankaltaisiin tuloksiin tultiin myös opaskoirien tutkimuksessa, jossa todettiin arkojen koirien olevan myös muita todennäköisemmin ääniherkkiä. Samalla todettiin, että arat koirat olivat harvemmin "halukkaita" koulutettavia. ^{xxxii} Svartberg on pystynyt todistamaan, että MH-tulokset pitävät yhtä myös koiran arkipäivän käytöksen kanssa. Luonnekuvauksissa nähdyt käyttäytymismallit ovat nähtävissä myös arkipäivän elämässä ja niiden yhteys myös aiemmin käsiteltyyn rohkeuteen oli selvä. ^{xxxiii} Walesinspringerspanieleiden arkuuteen ja ääniherkkyyteen tulisi siis kiinnittää selvästi enemmän huomiota jalostuksessa, koska näiden ominaisuuksien lisääntyessä saadaan vaikeasti koulutettavia koiria.



Vasemmalla on Suomen kuvaaja vuosista 2011–2023 laskettuna vastaavasti excelillä (edellisten kuvaajien vihreä ja alempana oleva punainen linja vastaavat täysin toisiaan). Leikkisyyttä ja uteliaisuutta saisi olla enemmän ja pelkojen tulisi olla pienempiä. Nykyisin koirien kuvauksia joudutaan harvemmin keskeyttämään kuin menneinä vuosina. Viimeisten viiden vuoden aikana on kuvaus keskeytetty vain 1,8 % osallistuneista, kun vuosina 2009–2013

kuvauksia keskeytettiin 10,8 % koirista.

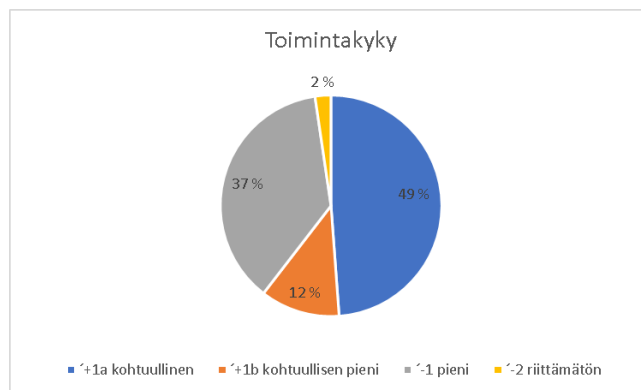
Luonnetesti

Suomessa walesinspringerspanieleita on osallistunut luonnetestiin vain 48 kappaletta vuosina 2000–2023 eli viime vuosina luonnetestituloksia on tullut vain muutama. Jotain suuntaviivoja voidaan kuitenkin nähdä: loppupisteet ovat yleensä olleet 75–149 (28 kpl), jotka ovat muuten

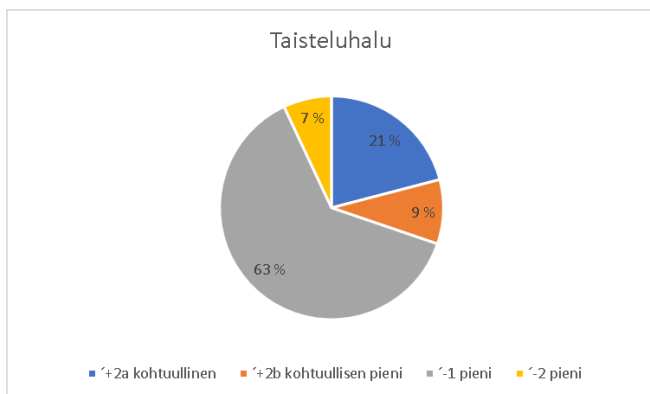
spanielille yleensä ihan sopivat pisteet, joskin taistelutahdon tulisi olla suurempi, jolloin pisteet nousisivat hieman ylemmäs. Kaksi ei ole saanut tulosta ja kahdeksalla tulos jää alle 75 pisteeseen, joka kertoo jo luonteen puutteista rohkeuden ja taistelutahdon (leikkisyyden) suhteen. Vain seitsemällä pisteitä on kertynyt yli 150.

Tulokset kertovat hieman vähemmän kuin MH-luonnekuvaus, mutta samoja suuntaviivoja on nähtävissä. Puutteita esiintyy yleisesti eritoten kolmessa osa-alueessa: toimintakyky, taistelutahto ja kovuus.

Toimintakyky: Toimintakykynä pidetään luonteen ominaisuutta, joka saa koiran ilman ulkopuolista pakotetta pitämään puolensa todellista tai kuviteltua vaaraa vastaan. Voidaan hyvin ajatella, että se, mitä pidetään toimintakykynä, on monen ominaisuuden yhdessä muodostama reaktio. Lähin vastaava inhimillinen vastine toimintakyvylle on rohkeus. Toimintakyky on koiran kyky hallita tekojaan huolimatta siitä, että se on joutunut pelon valtaan. Toisin sanoen koira pystyy pelostaan huolimatta toimimaan oikealla tavalla ja tarvittaessa voittamaan pelkonsa päästäkseen päämääräänsä. xxxiv



Toimintakyky on vain puolella koirista edes kohtuullinen ja lopuilla kohtuullisen pieni, pieni tai riittämätön. Metsästyskoiralla toimintakyvyn tulisi kuitenkin olla vähintään kohtuullinen, ellei jopa suurempi. Tässä näkyy siis sama kuin MH-luonnekuvauksen suurissa peloissa ja pienessä uteliaisuudessa, eli koirat pelästyvät paljon eivätkä uskalla itsenäisesti toimia pelkoja voittaakseen.



Taisteluhaluksi kutsutaan koiran synnynnäistä taipumusta nauttia taistelusta itsestään ilman, että se perustuisi aggressioon. Käytöstä voidaan kutsua tietynlaiseksi leikkihaluksi leikiksi, jonka olennaisin osa on taistelu. Taisteluhalu on koiralle moottori, liikkeelle paneva voima.

Taisteluhalussa nähdään suuria puutteita, samoja puutteita näkyy myös MH-luonnekuvauksen pienenä leikkintona. Kuitenkin leikki- ja taisteluhalu

ovat tärkeitä ominaisuuksia metsästys- ja harrastuskoirille. Alle kolmasosa koirista yltyä taisteluhalussa edes tulokseen ”+2b kohtuullisen pieni”.

Kovuus kuvaa sitä kuinka paljon koiralle jää negatiivisia mielikuvia eli kuinka hyvin se muistaa tai on muistamatta epämiellyttäviä tapahtumia (näkyvä MH:ssä jäljellejäävissä peloissa). Spanielin ei tulisi olla kova koira, mutta se ei missään tapauksessa saa olla liian pehmeä. Rodun jatkon kannalta paras tilanne olisi se, että koirat olisivat suurimmaksi osin hieman pehmeitä (+1) ja osa olisi kohtuullisen kovia (+3). 19 % (sekä keskeytetyt) ovat olleet liian pehmeitä eivätkä ole palautuneet kunnolla epämiellyttävistä kokemuksista.

Laukauspelottomuus testataan ampumalla kaksi laukausta testin lopussa, jolloin koira on jo voinut paineistua muista osa-alueista. Laukausvarmaksi nimitetään koira, joka käyttäytyy täysin välinpitämättömästi laukauksiin tai joka on niistä vain normaalilla tavalla kiinnostunut.

Koirat, jotka ensimmäisen laukauksen jälkeen käyttäytyvät rauhattomasti, mutta jotka selviävät nopeasti levottomuudestaan ja joille toistetut laukaukset saavat aikaan yhä pienemmän reaktion, luokitellaan laukauskokemattomiksi, ei laukauseroiksi. Laukausalttiiksi luokitellaan koira, joka reagoi selvästi, suunnilleen samalla tavalla jokaiseen laukaukseen rauhoittumatta tai hermostumatta enempää ja jonka sisäinen jännite ei nouse sellaiseen asteeseen, että selviä hermostuneisuuden oireita näkyisi.

Rodulle selkeä ihanne on +++ laukausvarma (51 %), mutta ++ laukauskokematon-tuloksen (40 %) saanutta koira voidaan toki käyttää jalostukseen laukausvarman kumppanin kanssa. Laukausalttiita tai -arkoja ei tulisi käyttää jalostukseen. Niitä oli 9 % osallistuneista.

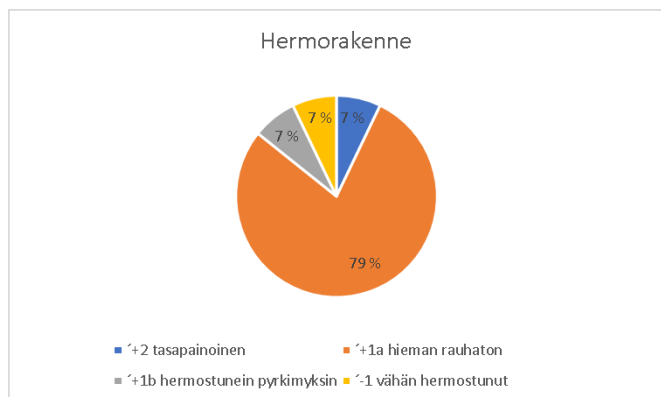
Terävyys ja puolustushalu ovat odotusten mukaisesti pieniä tai kohtuullisia eikä kyllään onneksi huomata jäljelle jääviä puolustushaluja. **Terävyys** on koiran taipumusta reagoida aggressiivisesti sitä uhkaavaa ihmistä kohtaan. Mitä terävämpi koira on, sitä pienemmästä ärsytyksestä se käyttäytyy aggressiivisesti.

Puolustushalu Puolustushalulla tarkoitetaan koiran synnynnäistä taipumusta hyökkäyksen tai hyökkäysyrityksen avulla aktiivisesti puolustaa itseään, laumaansa, ohjaajaa tai reviiriään. Puolustushalu vaihtelee tilanteiden, ympäristön ja koiran mielialojen mukaan. Testissä tarkkaillaan koiran käyttäytymistä tilanteissa, joissa uhan aiheuttaa tuntematon henkilö tai koiran kuvitteleva ärsyke. Kun koira pyrkii pysymään ohjaajan ja hyökkääjän välissä osoittamatta minkäänlaista aggressiivisuutta, voidaan katsoa sillä selvästi olevan puolustushalua, kun taas voimakkaastikin ohjaajan selän takaa haukkuva ja muriseva koira saattaa omata puutteita tässä ominaisuudessa. 27 % koirista sai tuloksen kohtuullinen (+3), 56 % pieni (+1) ja 18 % haluton (-1).

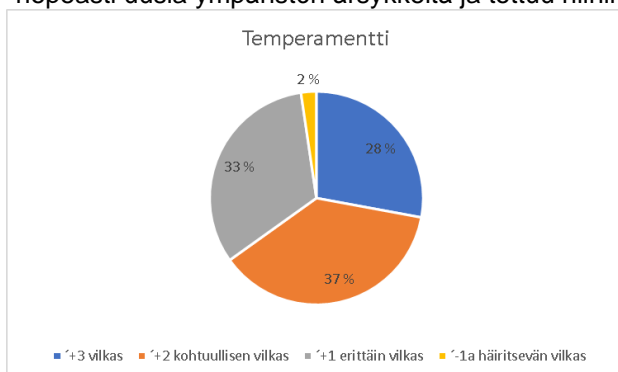
Hermorakenteella tarkoitetaan koiran synnynnäistä heikko- tai vahvahermoisuutta sen joutuessa voimakkaisiin ja vaihteleviin sisäisiin jännitystiloihin. Hyvällä hermorakenteella tarkoitetaan kykyä hallita jännitystiloja ilman luonnotonta uupumusta, hysteriaa tai muita merkkejä sisäisen tasapainon järkkymisestä.

Hermostuneisuuden oireita koiralla ovat mm. voimakas

rauhattomuus, kehon värinä, turvan etsiminen (pyrkiminen ohjaajan luo), ripuli tai oksentelu. Hermorakenteen tulisi olla vähintään hieman rauhaton (+1a), mutta toki toivottavaa olisi, että suurempi joukko saisi tuloksen tasapainoinen (+2). Muut tulokset ovat vähemmän toivottavia.



Temperamentilla tarkoitetaan käyttäytymisen vilkkautta, huomiokyvyn nopeutta (tarkkaavaisuutta) sekä kykyä sopeutua uusiin tilanteisiin ja ympäristöihin. Suurin osa hyvin sopeutumiskykyisistä koirista on vilkkaita. Vilkas koira on tarkkaavainen ja se vastaanottaa nopeasti uusia ympäristön ärsykeitä ja tottuu niihin ja niiden merkitykseen. Erittäin vilkkaat



koirat vastaanottavat suuren määrän vaikutteita ympäristöstään, ja seurauksena on liian suuri hajaannus ja pitempi sopeutumisaika. Tämä on vielä korostuneempaa häiritsevän vilkkaissa koirissa, sillä ne ovat lähes kykenemättömiä keskittymään ja olemaan paikallaan. Näillä koirilla sopeutuminen vaikeutuu myös fyysisestä väsymyksestä, jonka ne aiheuttavat itselleen olemalla koko ajan liikkeellä.

Temperamentiltaan rotu on odotusten mukaisesti yleensä vilkkaita (+3), kohtuullisen vilkkaita (+2) tai erittäin vilkkaita (+1). Toivottavaa olisi, että suurin osa osuisi kohtaan +3 vilkas, vaikka tällä hetkellä sitä enemmän on joko kohtuullisen vilkas (eli rotua ajatellen ehkä hieman turhan rauhallinen) tai erittäin vilkas (helposti häiriöherkkä kaikessa vilkkauksessaan).

Luoksepäästävyydellä tarkoitetaan koiran suhtautumista vieraisiin henkilöihin.

Koira on luoksepäästävä, kun se mielellään ja oma- aloitteisesti hakeutuu muidenkin tapaamiensa ihmisten seuraan kuin ohjaajansa. Koiraa, joka selvästi välttää tutustumista tai joka osoittaa selvää vastenmielisyyttä joutuessaan kosketukseen vieraiden kanssa, kutsutaan pidättyväiseksi. Suurin osa koirista oli hyväntahtoisia ja luoksepäästäviä (+3), 31 % hieman tai aavistuksen pidättyväisiä (+2a ja +2b) ja 4 % mieliteleviä.

Näyttelyt

Vuosina 2020–2023 näyttelyissä käyneistä walesinspringerspanieleista kahdeksan sai laatuarvostelussa EVA:n (ei voida arvostella) ja kaksi koiraa Hyl (Hylätyn). EVA:n saaneista kahdelle, oli lisäksi merkitty käyttäytymisen osioon väistää ja toiselle näistä maininta pelokkuudesta. Kuudella EVA:n saaneista käyttäytymiseen oli laitettu rodunomainen lähestyttäessä, vaikka osalla arvostelussa maininta, ettei anna koskea. Molemmilla (2) hylätyn saaneista koirista käyttäytyminen oli merkitty rodunomaiseksi, toisella näistä kuitenkin arvostelussa maininta arasta luonteesta. Lisäksi kahden koiran käyttäytymiseen oli laitettu väistää ja toisella lisäksi pelokkuudesta maininta, nämä koirat olivat saaneet laatuarvostelussa hyvän (H) ja erittäin hyvän (EH). Onneksi hylätyn tai ei voida arvostella laatuarvostelussa saaneiden määrät on pieniä suhteutettuna näyttelykäyntien määrään.

4.2.5. Käyttö- ja koeominaisuudet

Rodunomaiset kokeet eli spanielien taipumuskoe ja spanielien metsästyskokeet ovat tärkeitä työvälineitä luotaessa kokonaiskuvaa koiran ja koko rodun luonteesta. Myös muut harrastusmuodot kuten agility, MEJÄ ja TOKO ovat muiden ohella osa-alueita, joiden avulla voidaan arvioida yksilöiden oppimis- ja keskittymiskykyä sekä kykyä vuorovaikutukseen ja kontaktiin ohjaajan kanssa. Muutamia yksilöitä on osallistunut vuosien varrella myös palveluskoirien luonnetesteihin. Lisäksi Springerspanielit ry on aktiivisesti järjestänyt MH-luonnekuvauksia. MH-luonnekuvauksen on koettu soveltuvan hyvin mm. juuri rodun luonnekuvan rakentamiselle ja seuraamiselle.

Taipumuskoe

Paras walesinspringerspanielien luonteen ja rodunomaisen käytöksen mittari, suhteessa koiramäärään, katsotaan olevan tällä hetkellä taipumuskoe (SPA). Taipumuskokeessa testataan koiran taipumuksia ja potentiaalia toimia ja olla koulutettavissa metsästyskoiraksi, ja sitä myöten myös harrastuskoiraksi. Kokeen osa-alueina mitataan seuraavia asioita: Sosiaalisuus ja käyttäytyminen ihmisiä ja vieraita koiria kohtaan. Haku ja laukaus kertovat kuinka uteliaasti koira lähtee tutkimaan ympäristöönsä ja sietää haulikon laukauksen. Jäljestysosio mittaa koiran kykyä käyttää hajuaistiaan jälkeä seuratakseen esim. mahdollisen haavakon löytämiseksi. Vesityö ja nouto-osiossa testataan, kuinka koira suhtautuu veteen ja vedessä työskentelyyn. Koiran tulee noutaa veteen heitetty riistapukki ohjaajalle. Tottelevaisuus, yhteistyö ja yleisvaikutelma mittaa koiran halua pitää yhteyttä ohjaajaan, noudattaa tämän antamia käskyjä ja yleensä koirakon välistä yhteistyötä kokeen aikana. Läpäistäkseen taipumuskokeen, koiran tulee suorittaa kaikki osa-alueet hyväksytysti. Muotovalion arvon saadakseen on koiralla oltava taipumuskoe suoritettuna tai joko SPME- tai SPME-V-kokeesta vähintään AVO3 tulos. ^{xxxv}

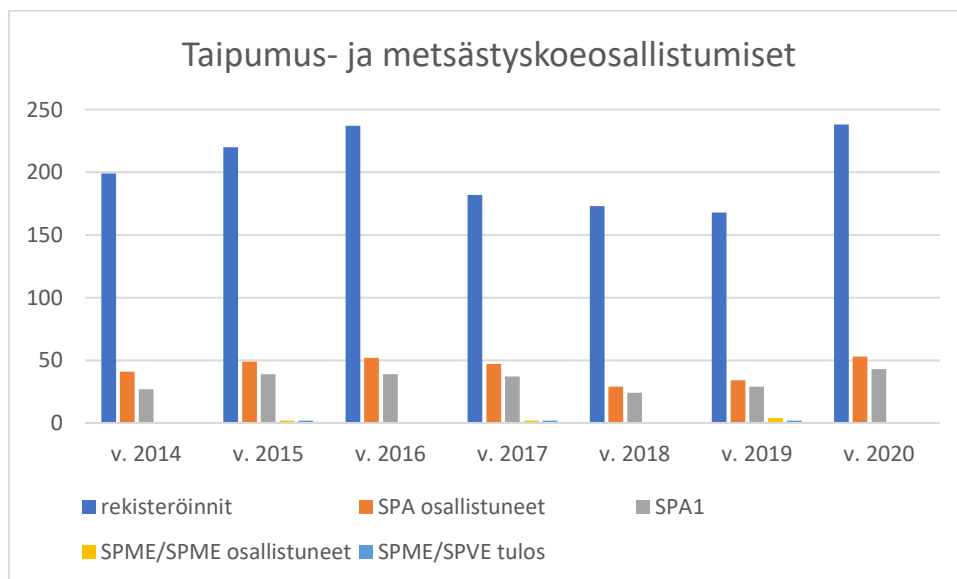
Vuosittain taipumuskokeeseen osallistuu hieman alle 50 walesinspringerspanielia ja keskimäärin kuusi kymmenestä kokeeseen osallistuvasta läpäisee taipumuskokeen. Vuosina

2016–2020 rekisteröitiin 998 walesinspringerspanielia, joista 172 kappaletta eli 17,2 % on läpäissyt spanielien taipumuskokeen. Kokeeseen on osallistunut 21,5 % tuon ajanjakson aikana syntyneistä koirista. Vaikka taipumuskoe kerääkin rodun suurimmat osallistujamäärät muihin kokeisiin verrattuna, osallistuu silti vain vajaa viidesosa koirista tähän helppoon koemuotoon. Jos spanieli omaa tarvittavat ominaisuudet, ei taipumuskoe varten tarvitse juuri harjoitella. Mitä useampi walesinspringeri osallistuisi taipumuskokeeseen, sitä enemmän tietoa rodun luonteen ja käyttöominaisuuksien tämänhetkisestä tilasta saataisiin.

Moni taipumuskokeeseen osallistunut on tuomarin sanojen rohkaisemana uskaltanut joko MEJÄ- tai metsästyskokeisiin ja harjoituksiin taipumuskokeen jälkeen ja tällä tavoin taipumuskoe toimii välillä myös ponnahduslautana muihin harrasteisiin. Olisikin tärkeätä, että kasvattajat yrittäisivät houkutella kaikki kasvattinsa osallistumaan tähän helppoon ja mielenkiintoiseen kokeeseen.

Vuosi	Osallistuneita koiria	Osallistumiskerrat	SPA1 (hyv.)	Hyv. %	SPA0 hylätty	Hyl. %	SPA - keskeytetty	Kesk. %
2018	45	53	35	47 %	27	51 %	1	2 %
2019	47	54	34	63 %	20	37 %	0	0 %
2020	40	44	29	66 %	15	34 %	0	0 %
2021	52	57	34	60 %	23	40 %	0	0 %
2022	59	70	36	51 %	32	46 %	2	3 %
2023	43	47	32	68 %	15	32 %	0	0 %
Yht.	286	325	190	58 %	132	41 %	3	1 %

Taipumuskoeosallistumisia on ollut entistä vähemmän (tosin vuonna 2020 koronalla oli vaikutusta näihin kokeisiin) ja hyväksytyjen tulosten määrä on aavistuksen laskenut, kun se on ollut aiemmin 60–70 %.



Yllä olevasta taulukosta näkee taipumus- ja metsästyskokeisiin osallistuneet koirat rekisteröinteihin verrattuna. Taipumuskokeisiin osallistui noin 21,5 % ja metsästyskokeisiin noin 0,1 % vuosina 2014–2020 rekisteröidyistä walesinspringerspanieleista. Taipumuskokeen osallistujamäärät ovat pysyneet aika tasaisena, kun taas osallistujamäärät metsästyskokeisiin ovat uusien sääntöjen myötä kuihtuneet lähes olemattomiin. Koska metsästyskokeisiin osallistuu hyvin pieni osa kannasta, tulee taipumuskokeen antama tieto hyödyntää mahdollisimman hyvin.

Vuosina 2017–2023 taipumuskokeessa hylätyistä koirista löytyi 64 arvostelua. Suurin osa eli 36 koirista oli hylätty haku ja laukausosiossa, jäljestys-osiossa hylättiin 21 koiraa, vesityössä 25, tottelevaisuudessa 4 ja sosiaalisessa käyttäytymisessä 1. Usea muissa osiossa hylätty koira,

oli saanut hylätty-merkinnän myös tottelevaisuus-kohtaan. Samalla koiralla saattoi olla pahimmillaan jopa kolme hylättyä osasuoritusta ja tuloksista löytyi usealta koiralta jopa 2–3 hylättyä osallistumiskertaa. Muutamalla jossain osasuorituksessa hylätyllä koiralla luki yleisvaikutelmassa, että koira oli hieman arka tai ujosteleva tai kaipaisi lisää itseluottamusta.

xxxvi

Sosiaalinen käytös-osiossa oli hylätty yksi koira, jolla arvostelussa luki seuraavat asiat: ”Vierastaa, ei anna koskea, hieman jopa murahtelee, (ei uhkaava).”

Haussa tavallisin ongelma on liian suppea, epävarma ja innoton haku, jossa koira pyörii hyvin lähellä ohjaajaa kiinnostumatta työskentelystä. Osa näistä koirista teki pieniä pistoja, mutta ei irronnut kunnolla hakuun. Walesien arvosteluista löytyy seuraavia kommentteja:

Kommentti	kpl
Haku suppea tai muutama lyhyehkö pisto, muuten jaloissa pyörimistä tai ohjaajaan tukeutuvaa	12
Varautunut ja varovainen pistomainen haku tai suppea haku ja tilanne jännittää.	4
Vaisu ja innoton haku.	4
Ei lähde hakuun.	3
Tekee muutamia pistoja, sen jälkeen vaan kuljeskelee metsässä/yhtäjaksoisuus puuttuu.	2
Verkkaista ohjaajan vieressä tai takana kävelyä	2
Tehtävä jää epäselväksi. Hypähtelee ohjaajan edellä ja sivulla. Jäljet maassa ja pienjyrsijät kiinnostavat.	1
Lähtee liikkeelle varoen ja ujostellen, pysyy ohjaajan lähellä päilyllä.	1

Aika moni koira reagoi myös ampumiseen, vaikka osalla hylkäämisen syy oli kuitenkin lähinnä suppeassa haussa Eli osa yllä mainitusta oli saanut huomautuksen sekä lähellä pyörivästä hausta että ampumiseen reagoimisesta.

Kommentti	kpl
Laukauksesta pysähtyy ja palaa ohjaajan lähelle. Ei irtoa enää hakuun.	6
Säpsähti laukausta, mutta jatkaa (osalla jaloissa kulkeminen jatkuu).	6
Pelästy laukausta ja pakeni (kaksi eri koiraa)	3
Säpsähti laukausta, meno muuttuu hyvin epävarmaksi tai haku suppenee.	2
Laukauksesta jähmettyy paikalleen ja tulee ohjaajan luo. Ei irtoa enää ohjaajan jaloista.	2
Suppea haku, joka loppuu laukauksen jälkeen	2
Säpsähti laukausta, tulee ohjaajan viereen. Lopettaa haun.	1
Säpsähti laukausta, tulee ohjaajan luo. Innostuu lopussa juoksentelemaan ympäriinsä.	1

Muutama tottelematon tai turhankin laajaa hakua tehnyt koira on osallistunut:

Kommentti	kpl
Karkasi metsästä tielle eikä palaa.	1
Alussa aivan liian laajoja pistoja jättäen ohjaajan, sen jälkeen haku muuttuu suppeammaksi.	1

Jäljestyksen tavallisin ongelma on epävarmuus sekä kiinnostuksen ja rohkeuden puute. Muutama koira on pelännyt tai kiertänyt kaatoa.

Kommentti	kpl
-----------	-----

Hidas ja epävarma jäljestys, aika ylittyy	6
Ei lähtenyt jäljelle tai ei päästy alkua pidemmälle.	4
Hyvin varovainen jäljestys, rohkeus ja itseluottamus ei riitä jäljen seuraamiseen loppuun asti.	1
Varovainen jäljestys, lopettaa työskentelyn 20 m ennen kaatoa.	1
Varovainen jäljestys. Pelkää tai arastelee kaatoa	1
Aloittaa, mutta keskittyminen herpaantuu ja alkaa haukkua perässä kulkijoita. Keskeyttää jäljestämisen toistamiseen ja aika ylittyy.	1
Harhailee ja hukkaa jäljen kahdesti	1
Puurtavaa ja rauhallista työskentelyä.	1

Vesityössä suurimmat ongelmat ovat uimaan meneminen ja riistapukkiin tarttuminen, vain muutama koira jätti riistapukin tuomatta siihen tartuttuaan.

Kommentti	kpl
Ei ui	17
Ui, mutta ei nouda	4
Ui ja noutaa, mutta aika ei riitä.	2
Ui ja hakee pukin, mutta jättää sen ohjaajan ulottumattomiin	1
Ei ui, mutta noutaa pukin kahlaten.	1



Tottelevaisuus hylättiin monelta hakuosuuden yhteydessä koiran karatessa tai hävitessä näköpiiristä. Muutama walesi ei totellut käskyjä tai ei antanut kytkeä itseään.

Suurimmat syyt hylkäämisiin ovat siis ehdottomasti walesinspringerspanieleiden epävarmuus ja arkuus. Tästä syystä moni ei uskaltanut liikkua metsässä, irrota juurikaan ohjaajastaan tai pelkäsi jäljellä. Muutama koira karkasi metsästä, ja kahdella koiralla karkaaminen liittyi siihen, että ne pelästyivät laukausta. Uintihalukkuutta saisi olla enemmän samoin halukkuutta noutamiseen, koska parikymmentä koiraa hylättiin näistä syistä vesityöosuudella. Osalla koirista myös uimisen vaikeus saattaa liittyä yleiseen epävarmuuteen.

Metsästyskokeet

Metsästyskoe Suomessa

Suomessa spanielien metsästyskokeet järjestetään joko maalintu- (SPME) tai vesilintu- (SPME-V) kokeina ja ne mittaavat käyttöominaisuuksia ja koulutettavuutta. Kokeiden tarkoituksena on ylläpitää ja kehittää ylösajavien ja noutavien koirien käyttöä metsästyskoirina sekä haavoittuneen tai kadoksiin jääneen riistan talteenottajina. Tavoitteena on myös suoritusten perusteella arvioida koirien tasoa jalostustyön pohjaksi

Metsästyskoe on metsästystapahtuma, jossa spanieli etsii riistaa eli hakee maastoa. Riistan löydettyään koira ajaa riistan liikkeelle ja pysähtyy odottamaan riistan ampumista. Tämän jälkeen koira noutaa lämpimän, pudotetun riistan. Koiran vire on erittäin korkea, mutta sen tulee kyetä pysähtymään ja noutamaan ammuttu riista vahingoittamatta sitä.

Vesityökokeen hyväksyty suoritus on pääsyaatimuksena SPME-/SPME-V –kokeen AVO-luokkaan. Koesuorituksen tulisi kokonaisuudessa olla metsästyksellinen tapahtuma, jossa arvostellaan koiran kykyä löytää ja noutaa riistaa uimalla vedestä, vesikasvillisuuden seasta. Kokeessa heitetään suolistamaton vesiriistalintu tai rauhoittamatonta lokki kasvillisuuden sekaan ja laukaus ammutaan riistan ollessa heiton lakipisteessä. Tuomarin merkistä ohjaaja saa lähettää koiran noutoon. Koiran annetaan työskennellä niin kauan, kuin tuomari katsoo sen työskentelyn olevan mielekästä. Hyväksynnän vaatimukset: koira menee vapaaehtoisesti veteen, osoittaa hyvää kykyä edetä vesikasvillisuuden seassa sekä noutaa linnun ohjaajan ulottuville.

Metsästyskokeessa on kaksi luokkaa, avoimessa luokassa (AVO) kilpailevat koirat, jotka ovat vähintään 9 kuukautta vanhoja, ovat suorittaneet spanielien vesityökokeen hyväksytysti ja jotka eivät ole saavuttanut avoimessa luokassa ensimmäistä palkintoa. Voittajaluokassa (VOI) kilpailevat koirat jotka ovat saavuttanut avoimessa luokassa ensimmäisen palkinnon.

Kokeessa koiran tulee aktiivisesti, hakukuviota käyttäen, etsiä riistaa haulikon kantaman sisäpuolella. Haun tulee peittää kuljettu maasto. Koiralla tulee olla luontaista halua hakeutua riistaa suojaavan kasvillisuuden sekaan. Lähestyvistä ylösajosta koira viestii selkeästi ja ajaa riistan omatoimisesti liikkeelle. Koira pysähtyy ylösajoon ja suorittaa luvan saatuaan suoraviivaisen noudon.

Kokeessa pyritään täydelliseen riistatyöskentelyyn, mihin kuuluu; haku, ylösajo, pudotus, saaliin löytäminen ja nouto.

Avoimen luokan arvostelussa arvostetaan koiran luontaisia metsästystaipumuksia, kuten haun etenevyyttä ja pyrkimystä riistalle sekä ylösajokykyä. Virheitä ja puutteita arvostellaan lievemmin kuin voittajaluokassa. Tuomari voi neuvoa tiettyssä määrin sen alentamatta suorituksen arvoa. Voittajaluokassa koiralta vaaditaan kaikissa olosuhteissa koulitumpaa, kestävämpää ja kokeneempaa työskentelyä kuin avoimessa luokassa. Koiran on osoitettava hyvää tottelevaisuutta sekä kyettävä sopeuttamaan hakunsa maaston ja tuulen mukaan. Koiran ja ohjaajan toiminnan on oltava metsästyksellistä ja itsenäistä. Hakukuvion tulee olla maaston peittävä ja koiran on tarvittaessa oltava ohjattavissa eri maastonkohteisiin.

Vesilintumetsästys on usein haavoittuneen riistan pyyntiä. Vesilintukokeessa (SPME-V) työskentely vedessä uiden tai kahlaten on pääliikkumistapa ja koiran tulee osoittaa tarkoituksenmukaista halukkuutta vedessä työskentelyyn. Hyvään uimataitoon ja määrätietoiseen etenemiseen vaikeakulkuisessa kaislikossa tulee aina liittyä haun yhteydessä esitetyt vaatimukset maaston haravoimisesta. Ansioksi koiralle lasketaan haun itsenäinen, määrätietoinen eteneminen, ohjattavuus, kestävyys vesiolosuhteissa sekä kyky hakukuviolla painostaa riista liikkeelle kaislikoista.

Käyttöominaisuuksien jalostaminen ja niiden vaaliminen on tärkeää, jotta metsästyskoiralta vaadittavia ominaisuuksia ei menetetä rodussa. ^{xxxv}

Rodulla on Suomessa kautta aikain kuusi käyttövaliota, joista viisi on läheistä sukua keskenään.

FIN KVA That Way Win Y Bangaw (Sinsir Brawd – That Way Win Eva) synt. 1983

FIN K&MVA Aki (That Way Win Y Bangaw – That Way Wine Rhudd) synt. 1988

FIN KVA Amor (That Way Win Y Bangaw – That Way Wine Rhudd) synt. 1988

FIN K&MVA That Way Wink Akimbo (Aki – Creettacarbo) synt. 1995

FIN KVA Korpinotkon Ciccioline (Real Braf Forerunner – Alexway's Lollypop) synt. 1999

FIK&J&MVA Romeo (Sweetie-pie Famoso – Korpinotkon Cleopatra) synt. 2005

Käyttövalioksi tulee, kun koira on saavuttanut kolme voittajaluokan ykköstulosta SPME- tai SPME-V –kokeesta ja näyttelystä vähintään 15 kk iässä saavutettu vähimmäislaatupalkinto ”hyvä” (H). Vähintään yksi VOI 1 pitää olla vesilintukokeesta. Vertailun vuoksi mainittakoon, että vuoden 2023 loppuun mennessä muissa spanieliroduissa saatiin käytännössä käyttövalioita samoilla säännöillä 94 englanninspringerspanieliä. Cockerspanielit (38 kpl) saavuttavat valionarvon ilman SPVE-kokeesta vaadittavaa tulosta, jolloin valionarvon saavuttaminen on helpompaa.

Metsästyskokekäynnit

Koekäyntien määrät ovat laskeneet huolestuttavasti: vuosina 2018–2023 (vertailuna vuodet 2013–2017 ja 2008–2012) oli walesinspringerspanieleilla 41 (72, 114). Koekäynneistä 29 (79, 121) oli avoimessa ja 12 (35, 39) voittajaluokassa. Koekäynneistä 20 (40, 69) oli SPME- ja 21 (32, 45) SPME-V-käyntejä. Yhteensä walesinspringerspanieleita osallistui tänä aikana 9 (10, 20) koira. Avoimessa luokassa saatiin ensimmäisiä palkintoja 1 (5, 8) kpl, toisia palkintoja 4 (7, 21) kpl ja kolmansia palkintoja 7 (6, 20) kpl. Avoimen luokan nollia tuli 11 (5, 10) kpl ja AVO – tuloksia 6 (12, 20) kpl (-tuloksen saa, mikäli koiralla ei ole ollut mahdollisuutta osoittaa osaamistaan kaikilla osa-alueilla tai se suljetaan pois kokeesta).

Voittajaluokassa ensimmäisiä palkintoja saatiin 2 (5, 1) kpl, toisia palkintoja 1 (12, 12) kpl, kolmansia 2 (7, 7) kpl. Voittajaluokan nollia saatiin 2 (5, 5) kpl ja VOI – tuloksia 5 (10, 10) kpl. Metsästyskokeisiin osallistui noin 0,1 % (0,4 %; 1,1 %) vuosina 2016–2020 (vertailuna 2011–2015 ja 2006–2010) rekisteröidyistä walesinspringerspanieleista.

Aiempaan verrattuna sekä kokeisiin osallistuvien koirien määrä että koekäyntien määrä ovat huomattavasti pienentyneet, sama muutos oli nähtävissä jo edellisten viiden vuoden aikana. Kokeisiin on osallistunut vuosina 2019–2023 vain yhdeksän eri koira, joista seitsemän on palkittu vähintään AVO3-tuloksella. Ykköstuloksella on palkittu kaksi eri koira.

Spanielien metsästyskoesääntöjen mukaan kirjallinen vastine 1. palkinnolle on erittäin hyvä metsästyskoira, 2. palkinnolle se on hyvä metsästyskoira ja 3. palkinnolle käyttökelpoinen metsästyskoira. Spanielien metsästyskoe on vaativa todellisena metsästystilanteena tapahtuva arvio koiran kyvyistä toimia metsästäjän kumppanina metsästys tilanteessa. Tulee muistaa, että jo kolmannen palkinnon saanut koira on käyttökelpoinen käytännön metsästyskoira.



Aiemmat säännöt mahdollistivat osa-alueiden pisteiden vertailun ja walesinspringerspanieleilla oli kaikissa osa-alueissa muita spanielirotuja heikommalla keskiarvopisteellä. Aiemmissa jalostuksen tavoiteohjelmissa on vertailtu eri koeosa-alueiden pisteitä eri roduilla ja todettu seuraavaa vuosien 2003–2007 tuloksista:

Haussa ongelmana on toisinaan liian laaja pistomainen haku. Myös vahva riistavietti usein ylittää tottelevaisuuden, jolloin haku saattaa tapahtua liian kaukana ohjaajasta. Yleensä ongelmana on koiran liiallinen itsenäisyys sekä se, että hyvä hajuaisti vie koiraa suoraviivaisesti eikä koira viitsi tehdä rodulle kuuluvaa siksak-kuviota. Osalla walesinspringereitä haku tapahtuu liian lähellä ohjaajaa johtuen koiran epävarmuudesta. Metsästyskoetulosten perusteella voidaan kuitenkin päätellä, että nuoren koiran haun tulee tapahtua lähellä ohjaajaa, koska haku näyttää laajenevan sitä mukaan kuin koiralle tulee ikää ja mitä enemmän sillä on metsästetty.

Riistan ylösajo onnistuu metsästyskokeen osioista walesinspringerspanieleilta parhaiten. Tosin sekin on vain noin tyydyttävä. Saaliin tai haavoittuneen riistan löytökyky on lähes tyydyttävällä tasolla.

Keskiarvopisteiltään heikoin osio walesinspringerspanieleilla oli nouto ja luovutus. Koska lähes kymmenessä prosentissa noutosuorituksia koira on kieltäytynyt kokonaan noudosta, voidaan todeta, että ongelmana on riistan kantamisen ja luovuttamisen lisäksi myös riistaan tarttuminen.

Tottelevaisuus ja yhteistoiminta osio on ollut walesinspringerspanielien toiseksi heikoin osa-alue. Tottelevaisuus on ollut alapuolella tyydyttävän. Vaikkakin walesinspringereiltä saatiin vain 39 tulosta voittajaluokasta, on muistettava, että spanielin tulee pysähtyä ylös/liikkeelleajon tapahduttua. Voittajaluokassa koira ei voi saada ensimmäistä palkintoa, mikäli se tekee ns. paukkunoudon, toisin sanoen lähtee noutoon ilman lupaa suoraan ylösajosta. Jos näin tapahtuu, koira saa tottelevaisuus osiosta maksimissaan kaksi pistettä. Metsästystilanteessa spanielilta vaaditaan erittäin suurta tottelevaisuutta, joka ylösajotilanteessa ylittää riistavietin. Suurin syy lienee kuitenkin se, että walesinspringerspanieleita puuttuu palvelualltiutta ja miellyttämishalua (laumavietti), joka näkyy tottelevaisuus ja yhteistoiminta-osion lisäksi noudossa. ^{xxxvii}

Metsästyskokeet muissa maissa

Brittein saarilla walesinspringerspanielit voivat osallistua varsinaisiin metsästyskokeisiin (Field Trial) tai helpompiin käyttökokeisiin (Working Test). Metsästyskokeet (Field Trial) toteutetaan samaan tapaan kuin Suomessakin. Koe on siis todellinen metsästystilanne, jossa koiran tehdessä hakua sen tulee etsiä riistaa, pysähtyä ylösajoon ja noutaa ohjaajan luvalla kokeessa ammuttu riista. Kokeessa testataan myös koiran halukkuus noutaa vedestä. Kokeessa arvostellaan mm. koirien tasapainoisuutta, rauhallisuutta odottaessa sekä tottelevaisuutta. Lisäksi kiinnitetään huomiota koiran luontaiseen riistan löytökykyyn ja niiden reagointiin ohjaajan ohjauskäskyihin. Hylkääviä virheitä ovat muun muassa ääntely (vinkuminen tai haukkuminen) kokeen aikana tai kovasuinen riistan käsittely. Suurimmat erot Suomen kokeisiin verrattuna lienee se, että koira työskentelee kahden ampujan välissä ja useampi koira työskentelee yhtä aikaa. Koirat siis kilpailevat metsästyskokeissa toisiaan vastaan ja näin useampi koira tekee hakua yhtä aikaa. Metsästyskokeissa aktiivisesti metsästyksen käytetyt englanninspringerspanielit ja cockerspanielit kilpailevat omilla kokeissaan ja walesinspringerit osallistuvat niin sanottuihin Minor Breeds-kokeisiin muiden harvinaisempien metsästyspanieleiden kuten fieldspanieleiden, clumberspanieleiden ja sussexinspanieleiden kanssa. Näissä Minor Breeds:n kokeissa on yleensä kaksi luokkaa: All-Ages Stakes ja Novice Stakes aloittelijoille. Kokeissa palkitaan neljä parasta koirakkoa ja lisäksi tuomari voi myöntää hyvin toimineille koirille Certificate of Merit (COM)-palkinnon. Tullakseen käyttövalioksi (FT Ch) spanielin tulee saada kaksi Open Stakesin voittoa, mutta walesinspringereitä ei valitettavasti avoimessa luokassa kilpaile eikä niistä löydy yhtään käyttövaliotakaan. ^{xxxviii, xxxix}

Working test on hieman helpompi versio käyttökokeista. Sielläkin koiran tulee tehdä hakua ja koiralle ammutaan, mutta kyseessä ei ole aito metsästystilanne eikä lintuja ammuta kokeessa, vaan käytetään joko kuollutta riistaa ja dummyja noudon arvioimiseen. Myös working testeissä neljä parasta palkitaan ja koirat kilpailevat toisiaan vastaan.

Jonkin verran walesinspringereitä käytetään metsästyskokeissa ja osa palkitaan COM-palkinnolla. Rotu ei kuitenkaan tunnu saavuttaneen suurta suosiota metsästyspuolella englanninspringer- ja cockerspanieleihin verrattuna. ^{xi}

Ruotsissa metsästyskokeet ovat pääpiirteissään samanlaiset kuin Suomessakin. ^{xli} Sielläkin tulee ensin suorittaa hyväksytysti vesityö ennen kuin kokeeseen voi osallistua. Kokeet ovat siis samantyyppisiä kuin Suomessa, mutta avoimen (öppen klass) ja voittajaluokan (segrarklass) lisäksi voi kilpailla myös alokasluokassa (nybörjarprov A spaniel). Vuoden 2011 jälkeen yksikään walesinspringeri ei ole osallistunut varsinaiseen metsästyskokeeseen, vaan ainoastaan Nybörjarprov A, josta tulos on joko hyväksytty tai hylätty, viisi hyväksyttyä tulosta on saatu kokeesta 2018 alkaen. Nybörjarprov B, jossa koiraa testataan kylmällä riistalla maastossa, on kerännyt enemmän osallistujia, ja kuusi hyväksytysti kokeen suorittanut koiraa vuosina 2019–2023. Ruotsissa waleseja rekisteröidään reippaasti Suomea enemmän, mutta metsästyskokeiden osallistujamäärissä naapurimaa jää huomattavasti jälkeen. Edelliset varsinaisissa metsästyskokeissa (fält) saavutetut tulokset ovat vuodelta 2008. ^{liv}

Ainakin USA:ssa, Alankomaissa, Tanskassa, Ranskassa, Tsekeissä ja Norjassa järjestettyihin metsästyskokeisiin on osallistunut walesinspringerspanieleita. Lähes kaikissa näissä maissa metsästyskokeet järjestetään käytännön jahdin muodossa, mutta koirien arvostelu poikkeaa hieman maasta riippuen. WSS on kuitenkin joka puolella maailmaa verrattain harvinainen rotu metsästyskokeissa.

Muut koemuodot

Metsästyskoirien jäljestämiskokeen tarkoituksena on selvittää koiran kyky seurata haavoittuneen riistaeläimen jälkeä. Koe jäljittelee esimerkiksi kolarissa tai metsästyksessä loukkaantuneen hirven jäljestämistä. Keskimäärin 5 % rekisteröidyistä walesinspringerspanieleista osallistuu MEJÄ-kokeisiin, noin 15–20 koiraa vuosittain. Suomen jälkivalion arvo on myönnetty 30 suomalaiselle walesille, joista viimeinen on valioitunut vuonna 2022. Vuonna 2018 saatiin myös ensimmäinen FI KVA-J valio.

Tottelevaisuuskoulutus parantaa ja vahvistaa ohjaajan ja koiran välistä yhteistyötä ja luo hyvän pohjan muiden lajien harjoittelulle. Tottelevaisuuskokeessa (TOKO) ja rally-tokossa testataan ohjaajan ja koiran välistä yhteistyötä ja koulutuksen tasoa. Viime vuosina TOKOn kisaajamäärät ovat tasaisesti laskeneet lähes 30 koirakosta 1–5 koirakkoon vuodessa. Rally-tokon taas on kasvattanut suosiotaan ja koiria osallistuu noin 15 vuosittain. Toko-puolen valioita on kautta aikojen viisi kappaletta ja Rally-tokosta kaksi.

Agilitykisoissa koirat suorittavat 15–20 esteen pituisen radan, johon kuuluu hyppyesteitä, putkia ja ns. kontaktiesteitä, joille koira kiipeää. Laji on todella nopea ja kisasuoritus onkin ohi alle minuutissa. Kisoihin osallistuu noin 10–20 koiraa vuosittain. Agilityvalioita on kaksi.

Uusina lajeina Nose work ja vesipelastus ovat kasvattaneet suosiotaan. Kisaajamäärät ovat olleet vielä maltillisia, vasta muutama koirakko vuosittain. Koiratanssia on kisannut vain kaksi koirakkoa.



4.2.6. Käyttäytyminen kotona ja lisääntymiskäyttäytyminen

Yleensä walesinspringerspanielit ovat kotona rauhallisia ja ulkona vilkkaita ja toimeliaita koiria. Niiden vilkas temperamentti ja loputon energia asettavat omistajille vaatimuksia ulkoilun ja koulutuksen suhteen. Nämä ominaisuudet tulisi ottaa huomioon jo pentua hankkiessa.

Tietoja käyttäytymisestä on kerätty terveystarkastuksen ja KoiraNetin avulla. Terveystarkastuksen omistajilla oli mahdollisuus täyttää lisätietoja koiran mahdollisista luonne- ja käytösongelmista. Kaikkiaan 2000-luvulla syntyneistä koirista on täytetty terveystarkastus 145 koirasta vuoteen 2019 mennessä. Viime vuosina terveystarkastusta on täytetty vain muutamasta koirasta per vuosi. KoiraNetin kuolinsyytilastoissa kaksikymmentä koiraa on lopetettu luonteen takia: muutama lähinnä arkuuden tai pelkoaggressiivisuuden vuoksi ja loput vihaisuuden tai salakavaluuden takia.

Terveystarkastuksessa yhdeksällä oli paukkuarkuutta ja toisella yhdeksällä yleistä ääniarkuutta. Näin ollen 12 %:lla oli ääni- tai paukkuarkuutta. Arkuutta ihmisiä kohtaan oli seuraavasti: selvästi arkoja ihmisiä kohtaan (haukkuu tai murisee) raportoitiin kolme, lapsia tai miehiä pelkääviä tuli esiin kolme ja lievempiä ihmisiä kohtaan varautuneita mainittiin yhdeksän tapausta. Muutama oli vain hieman ujoja ja hyväksyi ihmiset saadessaan tutustua rauhassa, kun taas osa pelkäsi niin voimakkaasti, että ne murisivat ja haukkuivat joutuessaan tapaamaan vieraita ihmisiä. Muutamalla varautuneisuus ihmisiä kohtaan meni iän myötä pitkälti ohi. Ihmisiä kohtaan arkoja tai epävarmoja oli näin ollen 10 % koirista. Yleisesti arkoja oli seuraavasti: arkoja seitsemän ja arkoja tai hieman epävarmoja neljä eli yhteensä 8 %. Muutama oli samaan aikaan paukku- ja ihmisarka tai yleisesti arasteleva kaikkea uutta kohtaan. Yhteensä 23 % koirista oli paukku- tai ääniarkuutta tai arkuutta ihmisiä tai asioita kohtaan. Arkuuden voidaan siis todeta myös terveystarkastuksen mukaan olevan suurin ongelma luonteissa.

Yksinolossa on ollut vaikeuksia seitsemällä koiralla ja kuuden on todettu olevan eroahdistuneita. Yhteensä 9 % on siis ollut vaikeuksia yksinolon suhteen.

Aggressiivisuuden suhteen ongelmia on ollut seuraavasti: remmirähjiä on raportoitu viisi, kaksi (pelko)aggressiivista ja kaksi aggressiivista liittyen viretilan nousuun. Yhteensä näitä oli siis 6 % koirista. Jo aiemmin mainittiin, että vihaisuuden tai salakavaluuden vuoksi oli lisäksi lopetettu kolme koiraa. Aggressiivisuus saattaa liittyä joissain tapauksissa myös koiran kiputiloihin (esim. selkäongelmat tai kroonistuneet korvatulehdukset).

Näiden lisäksi yliseksuaalisuutta on raportoitu neljä tapausta, kolme stressiherkkää koiraa, yhdellä kiihkeä tai liioiteltu riistavietti, yhdellä huono keskittymiskyky ja yksi vaikeasti palkattavissa oleva, koska koira ei ole kiinnostunut leluista tai ruoasta.

Lisääntymisen suhteen rodulla on harvoin ongelmia, yleensä astutukset ja synnytykset sekä pentujen hoito on ongelmatonta ja sujuu ilman ihmisen apua. Muutamissa tapauksissa raportoitu erityisesti isojen pentueiden kohdalla, että on jouduttu keisarinleikkaukseen, koska välissä on ollut virheasentoinen tai kuollut pentu.

Ikään liittyviä käytöshäiriöitä kuten ennenaikaista dementiaa ei ole raportoitu jalostustoimikunnalle.

Koiran terveydentila vaikuttaa käytökseen. Kipu saattaa aiheuttaa pelkotiloja tai aggressiivista käytöstä. Esimerkiksi luustovikojen aiheuttamat kivut kuten lonkkaniveldysplasia, LTV-muutokset, spondyloosi tai välilevytyrät voivat vaikuttaa yksilön käyttäytymiseen negatiivisesti. Vastaavasti allergiat ja atopiat voivat olla yhteydessä käytökseen ja aiheuttaa noidankehän koiran ollessa koko ajan stressitilassa.

4.2.7. Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista

Keskeisimmät ongelmakohdat

Walesinspringerspanieleiden luonteissa suurin ongelma on selvästi arkuus asioita, ihmisiä ja ääniä kohtaan. Tämä on todettavissa niin MH-luonnekuvauksen ja taipumuskokeiden tuloksissa kuin terveystarkastuksen vastauksissakin. Koko rodun MH-luonneprofiili on hyvin araan eikä leikkisän koiran profiili, sama trendi näkyy myös luonnetestin tuloksissa. Myös näyttelyarvosteluista löytyy mainintoja ihmisiä tai paikkaa aristelevista koirista. Leikkisyyden ja noutohalun puute näkyy myös metsästyskokeiden ja taipumuskokeiden tuloksissa selvästi. Terveystarkastuksen mukaan 23 % koirista oli jonkinlaista arkuutta. Useissa tutkimuksissa on todettu arkuuden ja erityisesti paukkuarkuuden olevan vahvasti perinnöllistä, joten tähän tulisi yrittää vaikuttaa jalostusvalinnoilla tulevaisuudessa.

Walesinspringerspanieli on hyvin seurallinen koira, joka haluaisi aina kulkea ohjaajansa mukana. Useilla olikin raportoitu yksinolo-ongelmia pentuna tai lomien tai muuton jälkeen eli yksinoharjoitteluun on monen kanssa panostettava, jotta siitä ei tulisi ongelmaa. Varsinaista eroahdistusta oli raportoitu neljällä prosentilla vastanneista.

Aggressiivisuutta esiintyy pienellä osalla koirista ja osalla se liittyy arkuuteen. Eli tilanteessa, jossa koiran pitää valita pakeneeko se vai hyökkääkö, se valitsee jälkimmäisen vaihtoehdon. Olisi tärkeää käyttää rohkeampia koiria jalostukseen, koska samalla voidaan vaikuttaa osaltaan myös aggressiivisuuden vähenemiseen entisestään.

Ongelmien syyt ja vähentäminen

Walesinspringerspanielit ovat monesti perimältään liian arkoja. Jalostusvalinnoissa tulisi painottaa koirien luonnetta ja eritoten jalostuskoirilla tulisi olla tulos myös luonnetta ja/tai käyttöominaisuuksia mittaavasta kokeesta tai kuvauksesta kuten taipumuskoe, metsästyskoe, MH-luonnekuvaus tai luonnetesti. Lisäksi pentujen huolellinen sosiaalistaminen on tärkeää.

4.3 Terveys

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat

Walesinspringerspanielit kuuluvat Suomen Kennelliiton perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelmaan, PEVISA:an. Pentujen rekisteröinnin ehtona on vanhempien lonkkakuvaus ja silmätarkastus. Lonkkakuvaus alaikäraja on 12 kuukautta. Silmätarkastus on voimassa 24 kuukautta. Tutkimusten tulokset eivät vaikuta pentujen rekisteröintiin.

4.3.1.1. HD (hip dysplasia), lonkkanivelen kasvuhäiriö

Lonkkanivelen kasvuhäiriö eli ”lonkkavika”, (engl. hip dysplasia, HD) on koirien yleisin luuston ja nivelten kasvuhäiriö. Se voidaan määrittellä perinnölliseksi lonkkanivelen löysyydeksi, minkä seurauksena reisiluun pää ei ole tiiviissä kontaktissa lonkkamaljaan. Tämä johtaa epänormaaliin painorasitukseen nivelalueella, mistä voi olla seurauksena lonkkamaljan mataloituminen. Reisiluun päähän tai lonkkamaljaan kehittyy usein nivelrikkomuutoksia, joiden vakavuus riippuu dysplasia-asteesta.^{xlii, xliii} Perinnöllisyysastetta on tutkittu useaan kertaan ja sen on todettu tutkimuksesta riippuen olevan jotain 10–60 % välillä. Periytymisastetta pidetään kohtalaisena, jos se on yli 0,20 ja korkeana, jos se on yli 0,35–0,40.

Walesinspringerspanieleilla periytymisaste on määritetty varsin korkeaksi eli 0,38 (eli siis 38 %).

Lonkkanivelen kasvuhäiriötä tavataan lähes kaikilla roduilla, mutta sen yleisyys vaihtelee roduttain. Oireet voidaan huomata pentuna 3–12 kuukauden iässä, jolloin kipu johtuu löysyyden aiheuttamasta nivelkapselin tulehduksesta tai luukalvon hermojen jännityksestä ja repeämisestä. Nuorilla koirilla oireina voivat olla takajalkojen ontuminen, ”pupuhyppely”, ylösnousuvaikeudet levon jälkeen, liikkumishaluttomuus ja nakshteleva ääni kävellessä. Oireet voivat alkaa äkillisesti ja omistaja voi liittää ne johonkin tapaturmaan. Oireet voivat vähentyä selvästi tai loppua kokonaan jopa useiksi vuosiksi, kun nivelen ympärille muodostuva sidekudos vähentää nivelen löysyyttä.

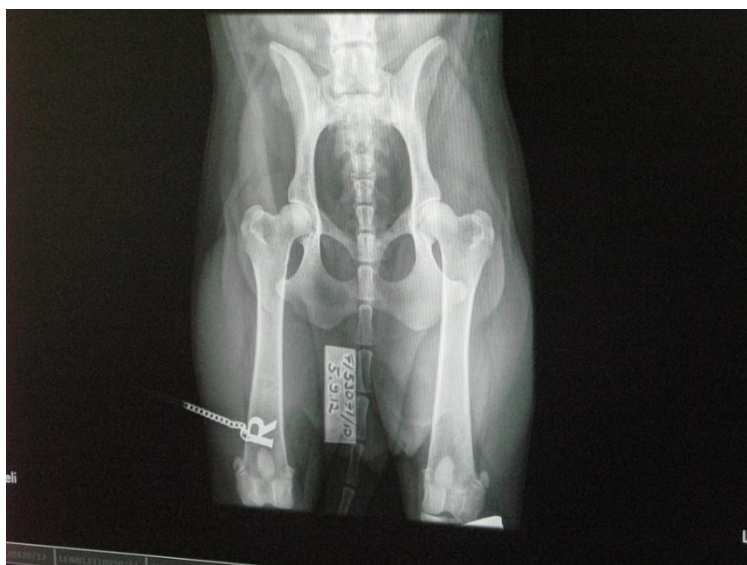
Toinen oireilevien koirien ryhmä on aikuiset koirat, joiden oireiden syynä on nivelrikko. Vanhemmilla nivelrikkoisilla koirilla oireet voivat olla epämääräisiä ja oireilu laitetaankin usein vanhenemisen piikkiin. Tyypillisiä oireita ovat takajalkojen ontuminen ja jäykkyys liikkeessä. Lonkkavikainen koira yrittää viedä painoa pois takaosalta, mikä ilmenee kävellessä selkälinjan aaltoiluna ja lantion kiertymisinä. Tämä johtaa myös takaosan lihaskatoon ja etupään lihasten voimistumiseen.

Lonkkanivelen kasvuhäiriön ja siitä johtuvan nivelrikon hoidossa on ruokinnalla keskeinen merkitys. Ylipaino pahentaa oireita ja pelkkä painon pudotus voi helpottaa koiran oloa. Tulehduskipulääkkeitä ja pistoksena tai suun kautta annettavia nivelneste- ja nivelruston koostumusta parantavia aineita käytetään yleisesti. Sopiva liikunta pitää lihaksiston kunnossa ja nivelet liikkuvina. Kirurgisia hoitoja, kuten esimerkiksi lantion häpyluun lämpöluudutus, on myös olemassa.

Lonkkanivelille laskettava BLUP-indeksi on arvio koiran jalostusarvosta tämän ominaisuuden suhteen ja siihen vaikuttavat koiran oman tuloksen lisäksi kaikki aineistosta löytyvät sukulaistulokset. Kunkin rodun indeksien keskiarvo on aina 100. Alle sadan koira on huonompi ja yli sadan koira parempi kuin aineistossa olevat rodun yksilöt keskimäärin. Käytännön jalostusvalintaa voidaan tehdä indeksien perusteella valitsemalla yhdistelmiä, joiden keskiarvo (nartun ja uroksen indeksien keskiarvo) on parempi kuin koko rodun keskiarvo eli yli 100. Vuodesta 2009 alkaen Suomessa on voitu laskea walesinspringerspanieleillekin BLUP-indeksit, joiden keskiarvo (eli tulos 100) vastaa rodussamme 0,9 (A= 0, B=1, 2=C, 3=D ja 4=E) eli varsin hyvää tulosta. Jalostuksen toimintaohjeessa suosituksena on, että yhdistelmän BLUP-arvojen keskiarvo olisi vähintään 101. ^{xliv xlv xlvi}

Taulukko 7. Lonkkakuvaustilastot syntymävuosilta 1988–2022. (Koiranet 18.4.2024)

Vuosi	Syntyneitä	Tutkittu	A	B	C	D	E
1988–1999	1743	629	41 %	26 %	20 %	12 %	2 %
2000–2010	2386	984	46 %	28 %	16 %	10 %	0 %
2011	242	99	52 %	30 %	10 %	8 %	0 %
2012	200	96	47 %	34 %	15 %	3 %	1 %
2013	256	111	41 %	34 %	18 %	4 %	3 %
2014	186	72	40 %	29 %	15 %	14 %	1 %
2015	268	131	54 %	30 %	10 %	5 %	1 %
2016	194	85	34 %	42 %	15 %	7 %	1 %
2017	173	100	47 %	32 %	16 %	5 %	0 %
2018	173	94	35 %	33 %	21 %	10 %	1 %
2019	177	110	40 %	36 %	20 %	4 %	0 %
2020	233	131	48 %	26 %	16 %	7 %	3 %
2021	203	129	40 %	36 %	20 %	3 %	1 %
2022	202	64	48 %	25 %	22 %	5 %	0 %



Ruotsissa lonkkaniveldysplasia on yleisyydeltään suunnilleen samaa luokkaa kuin Suomessa. Dysplastisten (C–E) koirien osuus kuvatuista on ollut seuraava:

2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
22 %	23,8 %	20 %	23 %	22,2 %	29,6 % / 35 %	20 % / 25 %	28 %	21 %	26 %

Prosentit ovat edellisessä tutkimusvuoden mukaan. ^{xlvixlviii}

Iso-Britanniassa jalostukseen käytettyjä koiria on kuvattu enemmän vasta viime vuosina. Sikäläinen tulosten kirjaus poikkeaa suuresti omastamme. Koiran lonkkatulokset voi olla mitä tahansa 0:n (paras mahdollinen) ja 106:n (huonoin mahdollinen) väliltä. Vuonna 2015 mennessä kuvattujen walesinspringereiden mediaani/keskiarvo oli 12. ^{xlix}

Tuonti- ja ulkomaisille koirille hyväksytään FCI:n kuvausohjeen mukaisten lausuntojen lisäksi myös OFA-, BVA- ja PennHip-lausuntoja, jos voidaan osoittaa, että koira on kuvaushetkellä ollut tunnistusmerkitty. Lausunnot hyväksytään rotukohtaisen PEVISA-ohjelman mahdollisen

raja-arvon puitteissa. OFA:n preliminary-lausunnot hyväksytään, jos koira on kuvaushetkellä täyttänyt 12 kuukautta.ⁱ

Ulkomaisten lonkkalausuntojen vastaavuus ja hyväksyminen			
FCI	OFA	BVA, vain huonoimman lonkan pisteet huomioidaan	PennHip
A	Excellent	max 3 pistettä	max 0,3
B	Good/Fair	max 6 pistettä	0,31–0,4
C	Borderline	max 12 pistettä	0,41–0,5

4.3.1.2. Silmätaudit

Virallisessa silmätarkastuksessa tunnistusmerkityn koiran silmät tutkitaan silmänpohjan, lasiaisen, linssin, värikalvon, etukammion, sarveiskalvon, sidekalvon ja luomen rakenteiden poikkeavuuksien varalta. Löydökset kirjataan viralliselle kaavakkeelle ja tulokset tallennetaan Kennelliiton rekisteriin ja ne ovat julkisia perinnöllisten silmätautien osalta. Vuosina 2012–2022 syntyneistä walesinspringerspanieleista 37% on virallisesti silmätutkittu ja niistä keskimäärin 59% silmät on todettu terveiksi. Kokonaisuutena silmätaudit ovat harvinaisia walesinspringerspanieleilla. Tilastot viimeisten vuosien aikana tutkituista koirista löytyvät alta. ⁱⁱ

Taulukko 8. Yhteenveto silmätutkituista syntymävuosilta 2012–2022. (KoiraNet 18.4.2024)

Vuosi	Syntyneitä	Tutkittu	Tutkittu %	Terveitä	Terveitä %
2012	200	84	42 %	60	71 %
2013	256	87	34 %	50	57 %
2014	186	56	30 %	39	70 %
2015	268	100	37 %	61	61 %
2016	194	64	33 %	37	58 %
2017	173	67	39 %	34	51 %
2018	173	73	42 %	39	53 %
2019	177	79	45 %	43	54 %
2020	233	92	39 %	52	57 %
2021	203	84	41 %	50	60 %
2022	202	41	20 %	23	56 %
yht.	2265	827	37 %	488	59 %



Vuosina 2012–2022 syntyneistä tutkituista koirista luomien virheasentoja on diagnosoitu 28 %, PPM löydöksiä on tehty 15 % koirista. Kammiokulman tähyystyksiä eli gonioskopia tutkimuksia tehdään vielä suhteellisen vähän 66 kpl joista 18:lla todettiin poikkeavuutta.

Taulukko 9. Kooste silmätutkimuslöydöksistä vuosina 2012–2022 syntyneistä silmätutkituista koirista. (KoiraNet 18.4.2024)

Diagnoosi	Esiintymiä	% tutkituista
Ei todettu perinnöllisiä silmäsairauksia	486	59 %
Luomien virheasennot		
• Ylimääräiset ripset	228	28 %
• Entropion ja Ektropion	17	2 %
PPM	120	15 %
Kammiokulman tähyystys eli gonioskopia		
• Ei todettu	48	6 %
• Poikkeavuus	18	2 %
Harmaakaihi eli katarakta	13	2 %
Verkkokalvon kehityshäiriö (RD)	6	1 %
Muut	11	1 %

Silmätutkimuksissa löydettyjä sairauksia

HC – perinnöllinen kaihi (Hereditary Cataracta)

Perinnöllinen harmaakaihi (ent. hereditaarinen katarakta, HC) samentaa silmän linssin osittain tai kokonaan. Se esiintyy usein molemmissa silmissä yhtä aikaa ja on etenevä. Kataraktan muotoja ovat posteriori polaarinen (muutokset alkavat linssin takaosasta) ja kortikaalinen (muutokset alkavat linssin reunoilta)

Katarakta periytyy tavallisesti resessiivisesti, mutta Walesinspringerspanieleilla kataraktan peritysmallia ei tiedetä. Kaihiin ei ole olemassa lääkehoitoa.^{liii} Suomessa katarakta on todettu 13 tapausta vuonna 2012–2022 syntyneillä koirilla.

Ruotsissa on tutkittu 18 kaihisairasta koiraa (katarakt, partiell cortex, främre Y-söm, ärftlig) vuosina 2016–2022.^{liv}

PRA – verkkokalvon etenevä surkastuminen (Progressive Retinal Atrophy)

PRA:n kuuluu joukko sairauksia, joissa koiran verkkokalvo ja sen näkösolut kuihtuvat vähitellen. Tämä johtaa väistämättä sokeutumiseen. Näön heikkeneminen alkaa näkyä yleensä 4–6 vuoden iässä aluksi hämärässä ja pimeässä. Sairauden etenemistä ei voi estää. Yleisin periytymistapa on autosomaalinen resessiivinen eli sairaan koiran molemmat vanhemmat ovat joko kantajia tai sairaita. ^{liii, lv} Ei PRA-tapauksia vuosina 2012–2022 Suomessa.

RD – verkkokalvon kehityshäiriö (Retinal Dysplasia)

RD on synnynnäinen verkkokalvovika, jota esiintyy eri asteisena. MRD, eli multifokaalinen RD, jossa koiran verkkokalvolla on yksi tai useampia poimuja. Tämä ei yleensä vaikuta koiran näkökykyyn. GRD, geograafinen RD, jossa verkkokalvolla on laajempi poimujen ja verkkokalvon ohentumien kertymä. Tällä voi olla vaikutusta koiran näkökykyyn. RD:n pahin muoto on TRD, eli totaali RD, jossa koiran verkkokalvo on täydellisesti irronnut ja koira on sokea. RD periytyy useimmiten resessiivisesti. Periytyvyyden mekanismeja ei ole vielä pystytty kokonaan selvittämään, mutta on mahdollista, että MRD ei olisi geneettisesti sama sairaus kuin vakavammat muodot. ^{lv, lvi} Suomessa on todettu viime vuosikymmeninä useita MRD-tapauksia ja yksi GRD.

Glaukooma – silmänpainetauti

Glaukooma eli silmänpainetauti on sairaus, jossa silmän sisäinen paine kohoaa vaarallisen korkeaksi, aiheuttaen silmän eri osien, erityisesti näköhermon pään ja verkkokalvon vaurioita. Perinnöllistä (primaaria) glaukoomaa sairastavalla koiralla silmän sarveiskalvon ja värikalvon kulmaus (nk. kammiokulma) on rakenteeltaan usein poikkeava. Kammiokulmassa sijaitseva kampamainen rakenne eli niin kutsuttu pektinaattiligamentti on poikkeava ja/tai kammiokulma on madaltunut. Rakenteen poikkeama voi kehittyä iän myötä. Silmän sisällä tuotettu neste ei poistu poikkeavan kammiokulman kautta normaalisti ja silmänpaine nousee. Tila on kivulias, lääkitykseen usein heikosti vastaava ja johtaa usein sokeuteen.

Sekundaari eli toissijainen glaukooma on seurausta aiemmin tai sillä hetkellä sairastetusta silmä- tai yleissairaudesta johon liittyy kammionesteen estynyt ulosvirtaus (trauman aiheuttamat silmänsisäiset verenvuodot, silmänsisäinen uudismuodostuma, linssin sijoiltaanmeno eli linssiluksaatio, voimakas silmän sisäinen tulehdus)

Kammiokulman tähytyksessä eli gonioskopiassa arvioidaan kammiokulman rakennetta. Silmätarkastuseläinlääkäri ottaa virallisessa gonioskopiatutkimuksessa kantaa siihen, onko kammiokulman rakenne normaali (tulos: 'terve') vai onko kammiokulma rakenteeltaan ja/tai leveydeltään epänormaali (tulos: 'todettu') ja onko tulos sairauden suhteen lievä, kohtalainen vai vakava.

Alla olevassa taulukossa on kooste vuosina 2012–2022 syntyneille koirille tehdyistä gonioskopiassa tehdyistä löydöksistä. 28 % koirista on ollut kammiokulman poikkeavuuksia.

Kammiokulman tähytyksessä eli gonioskopia	Esiintymiä	
ICAA Kammiokulman poikkeavuus, ei todettu	42	
Silmätarkastus ja gonioskopiatutkimus, terve	5	
Gonioskopia, epävirall. tulos, terve	1	48
ICAA Kammiokulman poikkeavuus, vakava	9	
ICAA Kammiokulman poikkeavuus, kohtalainen	7	
ICAA Kammiokulman poikkeavuus, lievä	2	18

Glaukoomaan sairastuneita walesinspringerspanieleita on jalostustoimikunnan tiedossa Suomessa useita tapauksia.

Ruotsissa on tutkittu vuosina 2016–2021 256 walesinspringeriä gonioskopian avulla ja tulokset ovat olleet seuraavanlaisia: PLD normal 158 kpl, PLD >1/2 35 kpl, PLD < 1/2 - 3/4 34 kpl ja PLD 3/4 totala flödeshål 25 kpl. 37 % koirista on ollut kammiokulman poikkeavuuksia. Lisäksi on todettu neljä glaukoma-tapausta. Ruotsin Agria-tilastoissa glaukooma on rodussa seitsemän kertaa yleisempää kuin koirilla keskimäärin.

Iso-Britanniassa on tutkittu glaukooman periytyvyyttä vuonna 2016. Silloisessa tutkimuksessa todettiin kohtuullisesta vakavaan goniodysgenesis eli kammiokulman ahtaus 36,2 % tutkituista walesinspringereistä, mikä vastaa muiden riskirottujen tasoa. Iso-Britanniassa on tehty aiempi tutkimus vuonna 1996, jolloin yli sadalle walesinspringerspanielille tehtiin gonioskopia-tutkimus. Tässä yksilöiltä löydettiin muutoksia kammiokulmien virtauksessa ja todettiin, että rodulla on perinnöllinen taipumus sairastua glaukoomaan. Aikanaan sairauden oletettiin olevan dominantisti periytyvä, mutta uudemman tiedon mukaan oletetaan useamman geenin ja ympäristötekijöiden vaikuttavan glaukooman puhkeamiseen. ^{lvii}

Ylimääräiset ripset (distichiasis, trichiasis, ektooppinen cilia)

Ylimääräisten ripsien (distichiasis ja ektooppinen cilia) karvatuppi sijaitsee luomirauhasessa tai sen vieressä.

Distichiasiksessa, joka on näistä lievempi, karva kasvaa ulos luomen vapaasta reunasta. Oireet riippuvat karvan paksuudesta ja kasvusuunnasta. Ohuet, ulospäin suuntautuvat karvat aiheuttavat tuskin lainkaan oireita, paksummat ja silmän pintaan osuvat karvat sitä vastoin voivat aiheuttaa eriasteisia ärsytysoireita: lievää vuotamista ja räpyttelyä tai voimakkaampia kipuoireita ja jopa sarveiskalvovaurioita. Ripsiä voi irrota ja kasvaa takaisin karvan vaihtumisen yhteydessä.

Ektooppinen cilia kasvaa luomen sisäpinnan sidekalvon läpi ja aiheuttaa lähes aina voimakkaat kipuoireet (siristys, hankaaminen ja vetistys) ja sarveiskalvovaurioita.

Hoitona on tarvittaessa ripsien nyppiminen (ripset kasvavat takaisin) tai karvatuppien tuhoaminen joko polttamalla tai jäädyttämällä (distichiasis) tai ripsen ja karvatupen poistaminen kirurgisesti (ektooppinen cilia).

Vuonna 2021 ECVO uudisti silmätarkastusohjeitaan distichiasis/ektooppinen cilia -diagnoosien osalta. Distichiasis/ektooppinen cilia diagnooseja ei enää erotella, koska kyseessä ovat saman asian eri muodot.

Ylimääräisten ripsien merkitys koiralle on usein melko vähäinen, jolloin koiria voi perustellusta syystä käyttää jalostukseen, mutta mieluiten terveen kumppanin kanssa. Vakavia tapauksia (ektooppinen cilia ja selkeitä oireita aiheuttavat distichiat) ei kuitenkaan pidä käyttää jalostukseen. Jalostuskäyttöä ei suositella yksilöille, joilla on ruksattu myös kohta vakava. Löydös luokitellaan vakavaksi, jos luomen reunasta kasvavia ylimääräisiä ripsiä (distichias) on paljon ja/tai havaitaan merkkejä niiden aiheuttamasta ärsytyksestä. Ektooppiset ciliat luokitellaan myös vakavaksi muutokseksi

Vuosina 2012–2022 syntyneistä silmätarkastetuista walesinspringerspanieleista 228 yksilöllä todettiin ylimääräisiä ripsiä. Ylimääräiset ripset periytyvät. Periytymistapaa ei tiedetä, mutta sairauden lisääntymisen takia on jalostustoimikunta päättänyt suositella, että kahta ylimääräisiä ripsiä omaavaa koiraa yhdistettäisiin. ^{lvi, lvi}

Ylimääräiset ripset	Esiintymiä
Distichiasis, todettu	168
Distichiasis/Ektooppinen cilia, todettu	36
Trichiasis, todettu	23
Ektooppinen cilia, todettu	1
	228

Entropion/entropium – silmäluomen sisäänpäin kiertyminen

Entropion eli luomenreunan sisäänkiertymä ärsyttää silmää ja vahingoittaa usein sarveiskalvoa, koska luomen karvat hankaavat silmän pintaa. Useimmiten vika esiintyy alaluomen ulkoreunassa. Entropion esiintyy yleensä nuorilla koirilla. Entropionia hoidetaan leikkaamalla. Vika periytyy todennäköisesti polygeenisesti. Koiraa, jolla on todettu entropion, ei suositella käytettäväksi jalostukseen. Walesinspringerspanieleilla on virallisissa silmätarkastuksissa todettu vuosina 2012–2022 seitsemän entropion tapaus ja yksi epäilyttävä ja yksi operoitu tapaus. ^{lv}

Ektropion/ektropium/makroblepharon – silmäluomen ulospäin kiertyminen

Ektropionissa silmäluomi kiertyy ulospäin. Tästä aiheutuu ärsytystä silmien limakalvoille ja sarveiskalvolle. Samalla koiralla voi olla sekä entropion että ektropion. Vuosina 2012-2022 on todettu kuusi tapaus walesinspringerspanielilla. Tässäkin leikkaushoito on mahdollinen. Samoin kuin entropion / trichiasis -koiria, lieviä ektropion / makroblepharon -diagnoosin saaneita koiria voi käyttää jalostukseen, mutta parituskumppaniksi on valittava em. vaivan suhteen terve yksilö. Vakavia tapauksia ei pidä käyttää jalostukseen lainkaan. ^{lv}

Entropion ja Ektropion	Esiintymiä
Makroblepharon/silmäluomen ulospäin kiertyminen todettu	8
Silmäluomen sisäänpäin kiertyminen, todettu	7
Silmäluomen sisäänpäin kiertyminen, epäilyttävä	1
Silmäluomen sisäänpäin kiertyminen, operoitu	1
	17

PPM – synnynnäinen iiriksen kehityshäiriö (persistent pupillary membranes)

PPM on synnynnäinen silmän värikalvon kehityshäiriö, jossa sikiökautiset linssin etuosaa ruokkivat verisuonet ja kalvot eivät häviä normaalisti. Tämän seurauksena värikalvolta lähtee rihmoja, jotka voivat kiinnittyä linssiin, sarveiskalvoon tai toiseen kohtaan värikalvoa. Koiran näkökyky on yleensä normaali, mutta vakavimmissa tapauksissa muutokset voivat vaikuttaa heikentävästi näkökykyyn. Periytyvyyttä ei ole pystytty määrittelemään. ^{lv, lviii} Lieviä tapauksia (iris-iris PPM) voi käyttää jalostukseen. Vakavia tapauksia (linssin etupinnan/sarveiskalvon sisäpinnan muutoksia) ei pidä käyttää jalostukseen. Jalostustoimikunnan tiedossa ei ole kuitenkaan tapauksia, joissa PPM vaikuttaisi näkökykyyn.

PPM	
PPM, iris-iris, todettu	116
Muu iris sairaus, todettu	2
PPM, iris-kornea, todettu	1
PPM, todettu	1
	120

Muu morbi organorum lacrimalium – kyynelrauhan ja/tai –kanavan sairaus

Suomessa on todettu esiintyvän harvinaisena mm. puuttuvia kyynelkanavia. Periytyvyyttä ei tunneta.

Sarveiskalvon dystrofia

Sarveiskalvon dystrofiaa eli aineenvaihduntahäiriötä on kolmea eri muotoa (epiteliaalinen eli pintakerroksen, stromaalinen eli keskikerroksen ja endoteliaalinen eli sisäkerroksen muutos), joista yleisimmässä eli epiteliaalisessa dystrofiassa on kyseessä molemmissa silmissä ilmenevä rasvakertymä sarveiskalvon pintaosassa. Dystrofia löydös on hyvin harvinainen walesinspringerspanieleilla.

Muut	Esiintymiä
Puutteellinen kyynelkanavan aukko, todettu	4
Sarveiskalvon dystrofia/degeneraatio, todettu	2
Sarveiskalvon dystrofia/degeneraatio, epäilyttävä	1
Muu sarveiskalvosairaus, todettu	1
Lasiasen rappeuma, epäilyttävä	1
Ahyaloidea jäännös, todettu	1
Näköhermon vajaakehitys / mikropapilla, todettu	1

4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet

Yleisesti ottaen walesinspringerspanieli on melko terve rotu. Kennelliiton terveystutkimukseen on voinut vastata vuodesta 2019 lähtien, ja kyselyyn oli vastannut joulukuun 2023 loppuun mennessä 41 walesinspringerspanielin omistajaa. Kyselyssä 71,4 % omistajista ilmoitti koiran terveyden vastanneen odotuksia, ja 4,8 %:n mukaan se oli jopa odotuksia terveempi. Vastajista 35,7 % kertoi koiransa yleisen terveyden olleen aina hyvä ja että se oli aina ollut terve ja hyvinvoiva. Lisäksi 38,1 % vastajista ilmoitti, ettei koiralla ollut ollut merkittäviä sairauksia. Koirista 21,4 %:lla oli sairastelua, mutta se ei ollut haitannut niiden arkielämää tai heikentänyt niiden elämänlaatua. Paljon sairastelleita koiria oli 4,8 %, ja näiden sairauksilla oli ollut merkittävä vaikutus niiden hyvinvointiin ja elämänlaatuun.

Agrian rotuprofiili on tällä hetkellä saatavilla vain Ruotsin Agriassa vakuutettujen walesinspringerspanielien osalta ja viimeisimmän tilaston data on kerätty vuosilta 2016–2021. Relatiivinen riski kertoo rodun edustajien alentuneen tai kohonneen riskin tapahtumiin (eläinlääkärikäynti tai kuolema). Jos riski on 2, tarkoittaa se sitä, että rodulla on kaksinkertainen riski tapahtumiin kaikkiin muihin rotuihin verrattuna, kun taas riskin ollessa pienempi kuin 1, niin rodulla on pienempi riski verrattuna kaikkiin muihin rotuihin. Walesinspringerspanielilla vuosina 2011–2016 riski oli 1,14 ja nyt viimeisimmässä tilastossa vuosilta 2016–2021 riski oli 1,13 eli riski eläinlääkärikäynteihin tai kuolemaan oli pysynyt käytännössä samana. Muista rodulla esiintyvistä sairauksista on vuosien mittaan raportoitu jalostustoimikunnalle. ^{lix}

Lisäksi tietoa on kerätty kesäkuussa 2007 julkaistulla terveystutkimuksella, joka toteutettiin Springerspanielit ry:n internetsivuston kautta. Todellisuudessa sairauksia ilmenee varmasti enemmän, koska kaikista sairastapauksista ei ilmoiteta ja terveystutkimukseen vastasi vain murto-osa walesinspringerspanieleiden omistajista.

4.3.2.1. Epilepsia

Epilepsia on aivojen toiminnan häiriö, joka ilmenee toistuvina kouristuskohtauksina. Epilepsian perinnöllisestä muodosta käytetään nimitystä idiopaattinen epilepsia. Tällöin kohtaukset alkavat ilman mitään selvää syytä. Idiopaattinen epilepsia puhkeaa tavallisesti koiralla 0,5–5 vuoden iässä, mutta kohtaukset voivat alkaa missä iässä hyvänsä. Eläinlääkäriin diagnoosi perustuu poissulkemiseen, eli koirasta tutkitaan kaikki mahdolliset kohtauksia aiheuttavat syyt, ja jos mitään ei löydy, on diagnoosi idiopaattinen epilepsia. Jos kohtauksia tulee usein tai koiralla on ollut yksikin pitkittynyt kohtaus, on yleensä syytä aloittaa lääkitys. Epilepsialääkitys on yleensä elinikäinen. ^{lx, lxi, lxii, lxiii, lxiv}

Epilepsian periytyvyyttä on yritetty selvittää monilla roduilla. Periytyvyyden arvioidaan olevan monesta geenistä riippuvaa ja resessiivistä. Yleisohjeet jalostukseen ovat seuraavat; epilepsiaa sairastavaa ei tule käyttää ollenkaan, epileptisen jälkeläisen jättänyttä yhdistelmää ei tule toistaa ja epileptikon täyssisarusten käyttö ei ole suositeltavaa.

Walesinspringerspanieleilla epilepsia on perinnöllistä. Rodun kotimaassa Iso-Britanniassa sekä Hollannissa on kerätty tietoa sairastuneista yksilöistä ja Welsh Springer Spaniel Club pitää yllä julkista listaa näitä tuottaneista yhdistelmistä. Iso-Britanniassa Animal Health Trust on kerännyt useamman vuoden ajan DNA-näytteitä epilepsiaan sairastuneista koirista ja näiden sukulaisista. Tutkimuksessa yritetään selvittää epilepsian periytymismekanismia walesinspringerspanielilla. Tämä mahdollistaisi DNA-testin kehittämisen, jolla mahdolliset kantajat voitaisiin selvittää. Toinen vastaavanlainen tutkimus on käynnissä Yhdysvalloissa, Minnesotan yliopistossa. ^{lxv} Myös tri Malcolm Willis on tutkinut englantilaisten ja hollantilaisten walesien epilepsiaa. ^{lxvi} Ulkomaisissa tutkimuksissa on todettu useampien urosten kuin narttujen sairastuvan epilepsiaan. Walesinspringereillä epilepsia alkaa tyypillisesti jo nuorella iällä (yleensä 1–2,5 vuoden iässä) ja on hankalasti hoidettavissa. Alustavien tutkimusten mukaan epilepsia näyttäisi periytyvän kahden geeniparin kautta, joista toinen on autosomaalinen ja toinen sukupuoleen sidonnainen. Sairauden yksinkertaiseen periytymiseen rodussa viittaa myös se, että sairastuneiden koirien viiden polven sukutaulusta laskettu sisäsiitosaste oli keskimäärin 3,14 % eli varsin korkea. ^{lxvii}

Suomessa on jalostustoimikunnan tietoon ilmoitettu 31 epilepsiaan sairastunutta yksilöä. Useimmilla sairastuneilla on käytössä lääkitys ja monet vastaavat lääkitykseen hyvin. On kuitenkin muutamia tapauksia, joissa lääkitykselläkään ei ole saatu aikaan toivottuja vaikutuksia ja on jouduttu päättämään jopa koiran lopetukseen. Avoimuutta kasvattajien ja koiran omistajien taholta toivottaisiin lisää, jotta kaikista sairastuneista saataisiin tieto. Näin pystymme paremmin jalostusvalinnoilla kitkemään tätä ikävää sairautta pois. Suomessa koirien geenitutkimukseen kerätään epilepsianäytteitä kaikista roduista. ^{lxviii, lxix}

Ruotsissa epilepsian ei koeta olevan suuri ongelma rodussa. Vuonna 2003 tehdyssä terveyskyselyssä epilepsiaa sairastavia oli kuitenkin 3 % vastanneista. Agrian uusimman tilaston mukaan (2016–2021) walesinspringerspanieleilla on muihin rotuihin verrattuna lievästi lisääntynyt riski neurologisiin sairauksiin.

Hollannissa vuoden 1984 tutkimuksissa todettiin jopa 3 % kannasta sairastuvan epilepsiaan, ja tällöin kantajia olisi peräti 28 % kannasta, mikäli epilepsia rodulla periytyisi yhden geeniparin kautta resessiivisesti. ^{lxx} Epilepsia lienee edelleen Hollannin walesinspringerijalostuksen suurimpia haasteita.

4.3.2.2. Hypotyreoosi, kilpirauhasen vajaatoiminta

Kilpirauhanen muodostuu kahdesta osasta, jotka sijaitsevat koiran kaulalla henkitorven molemmin puolin. Kilpirauhasella on tärkeä tehtävä aineenvaihdunnassa. Se muodostaa tyroksiini (T4)-nimistä hormonia, joka on tarpeen normaalille aineenvaihdunnalle. Hypotalamus ja aivolisäke säätelevät kilpirauhasen toimintaa. Jos kilpirauhanen toimii vajaasti erittää aivolisäke TSH-hormonia, joka ohjaa rauhasta tuottamaan lisää omia hormonejaan. Hypotyreoosi on tavallinen hormonihäiriö keski-ikäisillä ja vanhoilla koirilla. Yleensä

sairaudessa on kyse tyroksiinin puutteellisesta tuotannosta ja erityksestä. Kilpirauhasen vajaatoiminta johtuu useimmiten (n. 90–95 % tapauksista) kilpirauhasesta itsestään.

Tavallisin kilpirauhasen vajaatoiminnan syy on autoimmuunireoidiitti. Tämä johtuu elimistön virheellisestä vasta-ainemuodostuksesta kudoksia kohtaan. Muita syitä ovat idiopaattinen atrofia eli kilpirauhasen korvautuminen rasvakudoksella, kilpirauhasen pihlakaatuinen kasvain tai TSH-hormonin puute.

Oireina kilpirauhasen vajaatoiminnasta ovat yleisimmin seuraavat;

- lihominen ilman lisääntynyttä ruokahalua
- haluttomuus, tylsyys
- huono kylmänsietokyky
- karvapeitteen kuivuus, oheneminen, karvanlähtö
- ihon pigmentoituminen, paksuuntuminen
- kiimattomuus
- hedelmättömyys.

Sairauden diagnoosi tehdään kliinisten tutkimusten lisäksi laboratoriotutkimuksilla.

Veriseerumista tutkitaan tyroksiini (T4), veren kolesteroli ja TSH-arvot. T4-pitoisuus voi käydä terveelläkkin koiralla viitearvojen alapuolella, minkä lisäksi myös muut sairaudet ja tietyt lääkitykset voivat alentaa T4-arvoa. Tästä syystä on tärkeää tutkia myös TSH, jonka kohonnut pitoisuus viittaa hypotyreoosiin. TSH-arvo voi kuitenkin olla myös normaali, vaikka koira sairastaisikin hypotyreoosia. Diagnoosia tehtäessä katsotaankin sekä T4 että TSH arvoja ja T4/TSH-suhdetta.

Kilpirauhasen vajaatoimintaa voidaan hoitaa synteettisellä kilpirauhasvalmisteella. Sairaus ei tällä parane, joten lääkitys on elinikäinen. Vaikutusta tarkkaillaan mittaamalla säännöllisesti hormonitasot. Autoimmuunireoidiittissä keho tuottaa tuntemattomasta syystä tyreoglobuliini vasta-ainetta (TGAA), joka tuhoaa kilpirauhasesta. Viime vuosina on ollut mahdollista tutkia TGAA koiran verinäytteestä. ^{lxxi, lxxii, lxxiii, lxxiv}

Walesinspringerspanielit kuuluvat rotuihin, joilla on perinnöllinen alttius sairastua kilpirauhasen vajaatoimintaan. Periytyvyydestä ei ole tarkkaa tutkimustietoa, mutta ihmisillä tutkimukset ovat osoittaneet alttiuden sairastua perinnölliseksi. Jalostustoimikunnan tiedossa on yli neljäkymmentä kilpirauhasen vajaatoimintaan sairastunutta walesinspringerspanielia Suomessa tai ulkomailla tapauksia, joissa ainakin toinen vanhempi on suomalainen. Toimikunta pitää yllä listaa sairastapauksista myös ulkomailta. Parhaiten tietoa on saatu Ruotsista ja Yhdysvalloista, joissa kilpirauhasen vajaatoiminta näyttäisi olevan myös melko yleistä rodussamme. Agria-tilastoissa erityisesti kilpirauhasen vajaatoimintaan sairastumisen riski oli kolminkertainen verrattuna koiriin yleensä. ^{lxxv}

Jalostuksellisessa mielessä kilpirauhasen vajaatoiminta on haasteellinen vastustettava, koska periytyvän mekanismia ei tunneta. On kuitenkin epäilty, että huono MHC (Multiple Histocompatibility Complex) -kompleksiyhdistelmä voi altistaa yksilön autoimmuuniperäisille sairauksille. Sisäsiitos lisää suuresti riskiä saada samankaltaiset MHC-kompleksiin vaikuttavat geenipaketit ja lisää näin ollen myös lisää todennäköisyyttä sairastua autoimmuunisairauksiin. Tämän lisäksi syynä vaikuttaisi olevan yleisesti monimuotoinen perimä ja myös ympäristö vaikuttaa. Autoimmuunisairaudet eivät puhkea itsestään, vaan jonkin stressitekijän täytyttyä laukaista sairaus. Yleensä ne puhkeavat vasta koiran ollessa aikuisiässä ja joskus ne puhkeavat vasta myöhemmällä iällä. Jalostuksessa tulisi ottaa huomioon erilaiset autoimmuunisairaudet ja allergiat yhtenä ongelmana, koska näiden sairauksien kasaantuminen kertoo, etteivät vanhempien jälkeläisilleen jättämät perintötekijät ole olleet yhteensopivia. Tulisi muistaa, että mitä enemmän ja pidempään rodunjalostuksessa on käytetty sisäsiitosta, sitä enemmän rodulla on ongelmia autoimmuunisairauksien kanssa. ^{lxxvi, lxxvii, lxxviii}

Autoimmuunisairauteen sairastunutta koiraa ei saa käyttää jalostukseen eikä sairastuneen yksilön vanhempia, sisaruksia tai jälkeläisiä pitäisi enää takaisin yhdistää samoihin taustoihin. Riskisuvuissa jalostuskäytön aloitusta tulisi venyttää 3–4 vuoden ikään saakka. Yksittäisten yksilöiden liikakäyttöä tulisi autoimmuunisairauksia kartettaessa välttää, samoin sisäsiitosta.

Nykyään jalostuskoirien TgAA-testaus ja kilpirauhaskokeiden (T4, TSH) ottaminen on mahdollista, mutta ne kertovat vain koiran sen hetkisestä terveydentilasta. ^{lxxix}

4.3.2.3. Muut autoimmuunisairaudet

Autoimmuunisairauksien huomioon ottamisesta jalostuksessa ja periytyvyydestä löytyy lisätietoa edellisessä kappaleessa (4.3.2.2.). Allergiat (4.3.2.4.) ovat yhtä lailla yhteydessä immuunipuolustuksen vääränlaiseen toimintaan.

Addisonin tauti

Addisonin tauti johtuu lisämunuaisen kuorikerroksen tuhoutumisesta tai toimimattomuudesta. Taudin keskeiset oireet johtuvat hormonipuutoksista, joita on kahdenlaisia; glukokortikoidien (esim. kortisoli) sekä neste- ja elektrolyyttitasapainoa säätelevien mineralokortikoidien vaje. Tavallisimmin taudin taustalla on elimistön tuntemattomasta syystä käynnistämä vasta-ainereaktio, joka tuhoaa lisämunuaisen rakenteita. ^{lxxx, lxxxi}

Suomessa on walesinspringerspanieleilla jalostustoimikunnan tiedossa useita tautitapauksia, mutta sairauden diagnosointi tuntuu olevan vaikeaa. Kahdella näistä koirista on diagnosoitu sekä kilpirauhasen vajaatoiminta että Addisonin tauti. Perinnöllisyyden mekanismit vaihtelevat ilmeisesti rotujen välillä. Sairastunutta koiraa ei tule käyttää jalostukseen.

Autoimmuunihemolyttinen anemia, AIHA, IMHA

Sairaudessa elimistö muodostaa vasta-aineita punasoluille. Tämä voi saada aikaan punasolujen yleisen hajoamisen, jonka seurauksena on vakava anemia. Tauti voidaan todeta verinäytteestä. Hoitona käytetään kortisonia, solusalpaajia ja verensiirtoa. Ennuste on vaihteleva; osa sairastuneista paranee ja osa menehtyy. Suomessa on walesinspringerspanieleilla ilmoitettu muutama AIHA/IMHA-tapaus. ^{lxxii}

Sebaceous Adenitis (SA)

SA on ihosairaus, joka johtaa pahimmillaan ihon talirauhasten tulehtumiseen ja tuhoutumiseen. Oireet vaihtelevat tapauksesta riippuen, mutta tavallisia oireita ovat karvanlähtö, karvan laadun muuttuminen, ihon paksuuntuminen, ihotulehdukset ja karvattomat läiskät. SA:han ei ole parantavaa hoitoa, mutta koiran olotilaa voidaan parantaa erilaisilla tukihoidoilla. Esimerkiksi isovillakoirilla ja akitoilla SA on perinnöllinen sairaus. Suomessa on raportoitu muutama SA-sairas walesinspringerspanieli. Sairastunutta koiraa ei tule käyttää jalostukseen. ^{lxxxii, lxxxiii}

Trombosytopenia – verihiutalekato

Primaari trombosytopenia on sairaus, jossa elimistö muodostaa vasta-aineita omia verihiutaleita vastaan ja aiheuttaa siten verihiutaleiden määrän vähenemisen. Oireina ovat pistemäiset ja mustelmatyyppiset verenvuodot iholla ja limakalvoilla, nenäverenvuodot, verta oksennuksessa tai ulosteessa, verta virtsassa, vaaleat limakalvot, apaattisuus, heikkous ja hengenahdistus. Yksittäisiä tapauksia on raportoitu Suomessa, Ruotsissa ja muualla maailmassa.

SLE – systeeminen lupus erythematosus

SLE on autoimmuunisairaus, jossa eläimen oma immuunijärjestelmä muodostaa vasta-aineita elimistön omia soluja ja kudoksia vastaan. Oireina ovat useimmiten moniniveltulehdus, kuume, iho-oireet, monilihastulehdus, munuaiskerästulehdus, anemia, trombosytopenia ja leukopenia. SLE-sairautta ei pystytä parantamaan, ainoastaan oireita helpottamaan. Ennuste on vaihteleva, mutta yleensä korkeintaan varauksellinen. Suomessa on muutama tapaus tullut ilmi ja Ruotsin RAS-projekti ohjelmassa sairaus mainitaan, joten yksittäisiä tapauksia löytyy. ^{lxxxiv, lxxxv, lxxxvi}

Pannikuliitti

Autoimmuunisairaus, jossa ihonalaiset rasvakudokset tulehtuvat. On mainittu Ruotsin RAS-projektissa.

4.3.2.4. Ihosairaudet, allergiat ja atopia

Allergiassa koiran kehon oma puolustusmekanismi reagoi epänormaalilla tavalla elinympäristön normaaleille aineille. Tällaisia voivat olla esimerkiksi huonepöly, siitepöly tai erilaiset ruoka-aineet. Näitä kutsutaan allergeeneiksi. Atopialla tarkoitetaan alttiutta kehittää IgE-välitteinen allerginen reaktio ympäristön allergeeneja vastaan. Atopiaoireet puhkeavat yleensä 1-3 vuoden iässä. Pääoireena on kutina, joka näkyy raapimisena, nuolemisenä ja puremisena. Yleensä ihon tulehdusoireet koira saa aikaan vaurioittamalla itse näin ihoaan. Toistuvat korvatulehdukset voivat myös olla oire atopiasta.

Atopian diagnosointi perustuu koiran oireisiin sekä muiden kutinan ja iho-ongelmien syiden poissulkemiseen.. ^{lxxii, lxxxvii, lxxxviii, lxxxix}

Herkkyyks sairastua atopiaan on perinnöllistä. Myös ympäristötekijöillä on vaikutus sairastumiseen. Periytymisen mekanismia ei tunneta. Allergista tai atooppista koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Kaikilla roduilla atopian ja allergian yleisyys on tutkimuksissa todettu olevan noin 15 %. Walesinspringerspanieleilla atopiaa ja allergioita esiintyy terveystarkastukseen vastanneista 22 %. Huolestuttavaa on, että alle 5-vuotiaista koirista on lopetettu viisi kappaletta vakavien allergioiden tai niiden ja tulehduskierteen takia. Sen lisäksi kahdeksalla on ilmoitettu olevan vakavia allergioita ja monet näistä olivat läheistä sukua keskenään. Erityisen paljon vakavia allergiatapauksia on ilmentynyt 2010-luvulla syntyneissä koirissa. Kaiken kaikkiaan nämä vakavasti allergiset koirat muodostavat 15 % terveystarkastukseen ja KoiraNetiin vastanneiden otannasta.

Ympäristötekijöistä allergialta ja atopialta suojaavat tutkimusten mukaan emän ja pentujen raaka- ja/tai kotiruokinta, pentujen runsas ulkoilu sekä alle luovutusikäisenä että auringonvalossa vietetty aika 3–6 kk iässä, lätköistä juominen ja jos taloudessa oli useita koiria tai asuttiin maaseudulla. Atopiaa on todettu lisäävän emän atopia/allergia, teollisen koiraruonan syöttäminen ja jos valkoista väriä on yli 50 % turkissa. 80 % oireilevista koirista on alkanut oireilun 2-vuotiaana tai nuorempana. ^{xc, xci}

Kennelliiton terveystarkastuksen vastausten perusteella 83,3 % koirista ei ollut todettu mitään synnynnäistä vikaa. Iho-ongelmista kysyttäessä 61,9 % koirista ei ollut todettu merkittäviä tai toistuvia iho-oireita, kutinaa, ihotulehduksia tai tassujen oireita. Toistuvia tai kroonistuneita korvatulehduksia oli 21,4 % vastanneista, jatkuvaa ihon kutinaa oli 16,7 % vastanneista ja märkiviä ihotulehduksia (hot-spot) 9,5 %. Lisäksi 7,1 %:lla oli jatkuvaa tai toistuvaa tassujen kutinaa, nuolemista, punoitusta tai tulehdusta. Iho-ongelmien oireet olivat alkaneet 12,5 %:lla alle vuoden iässä ja 1–2-vuotiaana 56,3 %. Erityisruokavaliolla hoidettiin 61,5 % koirista, 23,1 % oli toistuvalla tai pitkällä antibioottilääkityksellä ja allergia- ja atopiahoitoa sai myös 23,1 % koirista.

Walesinspringerspanielilla korvalehden muoto altistaa tulehduksille. Korvakäytävän ympäristö tulisi pitää puhtaana ja karvattomana, koska tämä ehkäisee tulehdusten syntymistä. Myös anaalirauhas- ja virtsatie-tulehdukset olivat kohtuullisen tavallisia. Erilaiset hot spot-tyyppiset ihotulehdukset ovat myös tavallisia (8 % vastanneista), samoin tassutulehdukset. Näitä esiintyy useimmiten kesäaikaan, kun koirat uivat ja kastuvat säännöllisesti. Iho-ongelmat voivat liittyä myös (diagnoisoimattomaan) kilpirauhasen vajaatoimintaan. Monesti toistuvat tulehdukset liittyivät läheisesti allergiaan tai allergiaepäilyyn.

Suomalaisessa tutkimuksessa kartoitettiin atopian yleisyyttä eri roduilla ja walesinspringerspanieli oli listalla sijalla 11. ja kyselyyn vastanneista 45 koirasta atopiasta kärsi 28,9 % koirista. ^{xcii}

SKL:n kuolinsyytilastossa kaikista sairauksista (1077, pl. kadonnut, käytös, tapaturmat, vanhuus, kuolinsyytä ei ole ilmoitettu; 555 kpl 10.7.2024) 5 % on ilmoitettu lopetetuksi iho- ja korvasairauksien vuoksi. Eriteltynä iho- ja korvasairaudet, krooninen tai uusiutuva korvatulehdus sekä muut iho- tai korvasairaudet kattavat 63 % kaikista tämän ryhmän lopetuksen syistä

Ruotsin walesinspringerspanieliyhdistyksen (WSSK) terveystarkastuksessa iho-ongelmia oli 23 %:lla vastanneiden koirista. Agria-tilastoissa korvatulehdusten todennäköisyys oli 3–4-kertainen ja allergiaa/atopiaa oli kaksinkertaisesti muihin koiriin verrattuna.

4.3.2.5. Munuaisten vajaatoiminta

PNP (progressiivinen nefropatia) / RD (renaali dysplasia) on synnynnäinen munuaisten kehityshäiriö. Munuaisten kuorikerros on hyvin kapea ja siinä on normaalia huonommin kehittyneitä nefroneita eli erittäviä yksiköitä. Munuaisten puutteellisen toiminnan oireet alkavat yleensä jo hyvin nuorella koiralla. Sairauteen ei ole hoitoa ja se johtaa aina kuolemaan. Periytyvyyden on todettu olevan resessiivistä.

MyDogDna-geenitestissä löytyi yllättäen kantajia cockerspanieleilla todettua ARHN/FN eli familiar nefropatia-sairauden suhteen ja myöhemmin pystyttiin todentamaan, että sairaus oireilee samalla tavalla myös rodussamme, kun alle 1-vuotiaana kuolleen koiran kummatkin vanhemmat todettiin kantajiksi. FN periytyy autosomaalisesti resessiivisesti ja sairauden koirien syntyminen pystytään helposti estämään geenitestauksen avulla. Sen sijaan kantajia ei tulisi alkaa karsia rodusta geneettisen monimuotoisuuden takaamiseksi. 11 % tutkituista walesinspringereista kantaa sairausgeeniä. ^{xciii}

Suomessa munuaisvikoihin on ilmoitettu kuolleeksi seitsemän 2000-luvulla syntyneitä alle viisivuotiasta koiraa. Kuolinsyytilastossa munuaisten vajaatoiminta kuolinsyytinä on 8 koiralla ja lisätiedoissa 7 muulla. Lisäksi munuaistulehdus on mainittu 2 koiralla. Tilaston kaikista jonkin sairauden vuoksi menehtyneistä tai lopetetuista munuaissairaudet ovat syynä 3 %:lla. Keski-ikä lopetetuilla on n. 6,5 vuotta. Ei ole selvyyttä, kuinka moni tapauksista johtuu juuri PNP-sairaudesta, kuinka moni FN-sairaudesta ja kuinka moni on muun tyyppisiä munuaissairauksia. Ruotsissa on todettu PNP-tapauksia pitkälti toistakymmentä. Joidenkin näiden sairastuneiden koirien sukutauluista löytyy myös suomalaisia koiria tai Suomessa jalostukseen käytettyjä yksilöitä, joten on syytä seurata tarkasti munuaisten vajaatoimintaa koskevaa tilannetta myös meillä. Sairastuneista tulisi ilmoittaa jalostustoimikunnalle. ^{xciv, xcv}

4.3.2.6. Muut Suomessa tavatut perinnölliseksi luetellut poikkeamat

Sukuelinten viat

Piilokiveksisyys eli kryptorkidismi tarkoittaa, että uroksen toinen tai molemmat kivekset eivät ole laskeutuneet kivespussiin, vaan sijaitsevat joko vatsaontelossa tai nivuksessa. Periytymistä ei täysin tunneta, mutta periytymismekanismiin uskotaan olevan autosomaalinen resessiivinen. Piilokiveksisyys lisää merkittävästi kiveskasvainten riskiä, sillä kiveskasvainten kehittyminen on yli 13 kertaa todennäköisempää piilokivekseen kuin laskeutuneeseen kivekseen.

^{xcvi}Jalostukseen tällaista urosta ei saa käyttää. Tämä vika on melko yleistä

walesinspringerspanieleilla Suomessa. Jalostustoimikunnan tiedossa on 25 pentuetta, jossa on ollut yksi tai useampi piilokiveksinen uros.

Urosten steriliteettiä on raportoitu muutamia tapauksia Suomessa vuosien varrella. Joissakin tapauksissa uros ei ole pystynyt saamaan jälkeläisiä ollenkaan ja toisinaan steriliteetti on alkanut vasta vanhemmalla iällä. Syytä ei ole pystytty selvittämään. ^{xcvii}

Purentaviat

Walesinspringerspanieleilla esiintyy jonkin verran ylä- tai alapurentaa. Purentaviat ovat perinnöllisiä, eikä tällaista koiraa tulisi käyttää jalostukseen. Hammaspuutokset ovat

harvinaisia. Enemmän on raportoitu jalostustoimikunnalle ylimääräisistä hampaista. Purentavikojen ei tiedetä aiheuttaneen monestikaan ongelmia rodussa koiran jokapäiväiseen elämään.

Napatyrä

Napatyrä johtuu vatsaontelon seinämän puuttellisesta sulkeutumisesta navan seudulla. Napatyrä huomataan tavallisesti jo pentuna pehmeänä pattina navan kohdalla. Napatyrä sisältää useimmiten vain kuroutunutta rasvaa vatsaontelosta tai vatsakalvoa, jonka takana oleva vatsaontelon seinämän aukko saattaa kasvaa jopa umpeen. Tämäntyyppinen napatyrä ei vaadi leikkaushoitoa. Suurempiin napatyriin voi kuitenkin työntyä myös suolta. Napatyrää pidetään perinnöllisenä vikana, joka on melko yleinen myös walesinspringerspanieleilla. Jalostustoimikunnan tiedossa olevista napatyristä suurin osa ei ole vaatinut leikkaushoitoa, eivätkä ole häirinneet koiran elämää millään tavalla. ^{xcviii, xcix}

Häntämutki

Häntämutkalla tarkoitetaan lähinnä näkyvän hännän mutkia, jotka johtuvat siitä, että häntä taipuu nikamien välistä. Häntämutkan nikamien päät ovat epämuodostuneita ja näin ollen nikamat eivät pysy vastakkain. Häntämutki voi esiintyä myös ainoastaan hännän päässä epämuodostuneena nikamana. Suurin osa nikamamuutoksista näkyy jo pennun luovutusiässä.

Walesinspringerspanieleilla esiintyy häntämutkia pentueissa jonkin verran. Joissakin tapauksissa häntä on ollut niin epämuodostunut vastasyntyneellä pennulla, että se on jouduttu amputoimaan. Näitä koiria ei tule käyttää jalostukseen. Sen sijaan jalostustoimikunnalla ei ole tiedossa tapauksia, joissa häntämutkaan liittyisi muita nikamamuutoksia esimerkiksi selkärangassa. Joidenkin tutkimusten mukaan periytyminen on resessiivistä. Häntämutkaista koiraa voi käyttää jalostukseen, jos toisella osapuolella ei ole samaa vikaa.

Varvasanomalia

Varvasanomaliassa koiran etujalkojen ulommainen varvas sijaitsee ylempänä ja on kooltaan pienempi. Varvasanomalia on perinnöllinen vika ja sairasta koiraa ei tulisi käyttää jalostukseen. Suomessa jalostustoimikunnan tiedossa on muutamia tapauksia.

Kasvaimet ja syöpä

Walesinspringerspanieleilla erilaatuisia kasvaimia ja syöpiä esiintyy useimmiten vasta vanhoilla koirilla. Ne ovat myös yleinen kuolinsyy vanhuusiällä. 15 % alle 10-vuotiaana menehtyneistä koirista kuolee tai lopetetaan kasvaimien takia. Kennelliiton terveystutkimuksen vastanneista 11,9 %:lla oli todettu hyvälaatuinen kasvain ja niistä 33,3 kasvain oli löytynyt 2–4-vuotiaana ja 5–6-vuotiaana 66,7 %.

Selkäsairaudet

Terveystutkimuksen vastanneista monella koiralla on ollut erityyppisiä selkäongelmia. Vastauksissa on ilmennyt muun muassa seuraavia ongelmia: spondyloosi, välilevytyrä ja välimuotoinen lanne-ristinikama (LTV). Ruotsin Agria-tilastoissa välilevytyrien ja vastaavien (Disc/vertebrae) takia oli lopetettu hieman enemmän koiria kuin muissa roduissa, sairastuvuus (spinal) oli noin 1,8-kertainen muihin rotuihin verrattuna. Kuolinsyytilastossa 21 koiraa on merkitty lopetetuksi selkäsairauden vuoksi, joka on n. 4 % kaikista ilmoitetuista (555) sairauksista (10.7.2024). Keski-ikä selkäsairauksien vuoksi menehtyneillä/lopetetuilla on 7 vuotta 9 kuukautta. Välilevysairauksien osuus on 14 % ja spondyloosin 24 %.

Lyhytjalkaisuutta aiheuttava CDDY retrogeeni, joka lisää huomattavasti välilevytyrien riskiä, vaikuttaisi olevan fiksoitunut rotuun eli käytännössä kaikki tutkitut kantavat kahta retrogeeniä (mm. 92 % MyDogDna-tutkituista). Testattujen määrä maailmanlaajuisesti vaikuttaa kuitenkin olevan vielä kohtuullisen pieni.^c

Virallisissa tarkastuksissa spondyloosin suhteen on käynyt 45 koiraa, joista neljällä (9 %) oli tulos SP1, muilla SP0 eli ei muutoksia. Spondyloosi on mainittu kuolinsyynä neljällä koiralla.

Virallisissa tarkastuksissa lieviä nikamamuutoksia (VA1) oli todettu neljällä koiralla 86:sta eli 5 % tutkituista. Kaikilla näillä oli todettu myös LTV2-LTV4-muutoksia.

LTV eli välimuotoinen lanne-ristinikama on rodulla varsin yleinen, koska jopa 45 % löytyy LTV-muutoksia, onneksi suurin osa on lievintä LTV1-muotoa, joka harvoin aiheuttaa koiralle oireita. Vika on synnynnäinen ja perinnöllinen, vaikka perinnöllisyyden mekanisme ei vielä tunneta, oletettavasti kyseessä on monigeeninen vika. Jos koiralla on todettu LTV-muutoksia, ei toisella osapuolella tulisi olla samaa vikaa. Taulukossa on vuosina 2017–2023 kuvattujen koirien tulokset:

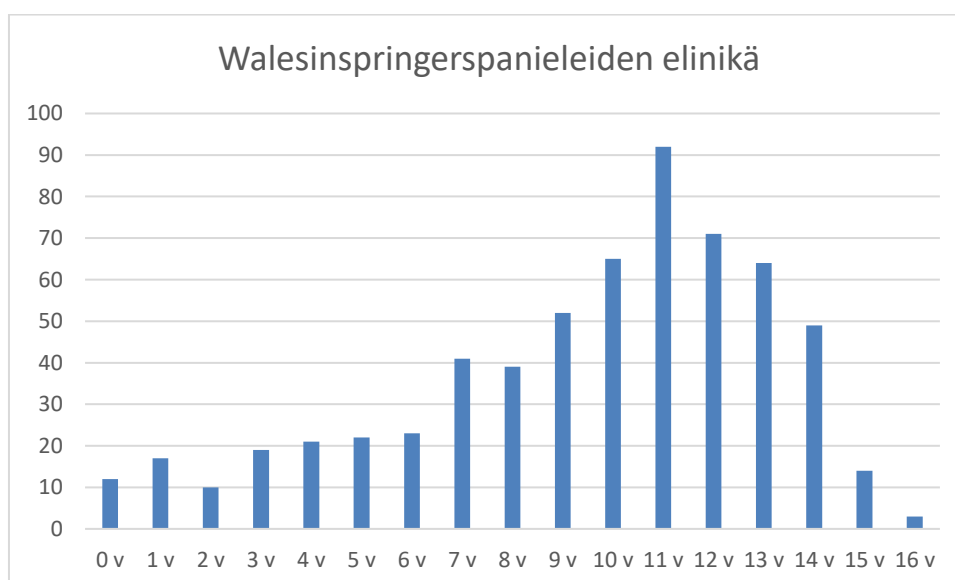
Tulos	LTV0	LTV1	LTV2	LTV3	LTV4	yhteensä
Wss	56	27	8	8	3	102

Tekijä VII puutos

Tekijä VII:n puutos on usealla eri koirarodulla tavattu perinnöllinen, yleensä melko lieväoireinen verenvuotosairaus. Sairaus periytyy autosomaalisesti peittyvästi. Tekijä VII on yksi veren hyytymiseen tarvittavista proteiineista ja sen puutos aiheuttaa lisääntyntä verenvuototaipumusta. Tyypillisesti sairaus on melko lieväoireinen ja lisääntyntä verenvuotoa havaitaan lähinnä kirurgisten toimenpiteiden ja vakavien tapaturmien yhteydessä. MyDogDna-tutkituista walesinspringerspanieleista noin 24 % kantaa tätä lievää verenvuotosairautta. ^{ci}

4.3.3. Yleisimmät kuolinsyyt

Walesinspringerspanieli on rotuna suht pitkäikäinen rotu. Tavallisin elinikä walesinspringerspanieleilla on 9–14 vuotta ja mediaani eli kaikista yleisin elinikä on 11 vuotta (15 %) ja seuraavaksi yleisin 12 vuotta (12 %). Suurin osa eli 58 % koirista on saavuttanut vähintään 10-vuoden iän. KoiraNetin kuolinsyytilasto antaa rodulle keski-ikäksi 10 vuotta ja vanhuusiäksi 12 vuotta 11 kuukautta (10.7.2024). Alla olevasta tilastosta on poistettu selkeästi väärät kuolinajat koirilta, joiden omistaja on ilmoittanut kaikki eri-ikäiset koiransa kuolleeksi samana päivänä, eli siksi mm. KoiraNetin 20-vuotiaana kuolleet puuttuvat tilastosta.



Yleisesti voidaan pitää lähtökohtana, että on epänormaalia, mikäli walesinspringerspanieli kuolee alle 8-vuotiaana ja suuren osan pitäisi elää ainakin kymmenen vuoden ikään. Näitä nuorena kuolleita on joukossa 27 %. Toisaalta yli puolet koirista on saavuttanut 10 vuoden iän

Jos katsotaan erikseen **alle 10-vuotiaina kuolleita** ja tarkastellaan koirien kuolinsyytä, voidaan ne jakaa seuraaviin ryhmiin:

- 103 kpl kuolinsyytä ei ilmoitettu (lisätietona mm. myrkytys ja luokittelematon suolistosairaus)
- 78 kpl kasvainsairaudet, syöpä
- 33 kpl kuollut/lopetus ilman sairauden diagnosointia (2 kpl äkillinen

- sairaskohtaus/äkkikuolema, 1 kpl perussairautena epilepsia, 1 kpl mahdollisesti kasvain, 1 kpl käytöshäiriöt mahdollisesti kivun takia)
- 25 kpl tapaturma tai liikennevahinko
- 24 kpl muu sairaus, joka ei ole KoiraNetin listalla (mm. sisäinen verenvuoto, niskanikaman rappeuma, krooninen ientulehdus, krooninen borrelioosi, munuaistulehdus)
- 23 kpl käytös- tai käyttäytymishäiriöt (mm. vihaisuus, salakavaluus, arvaamattomuus, arkuus, pitovaikkeudet, eroahdistus)

- 19 kpl luusto- tai nivelsairaus (mm. lonkkaniveldysplasia ja nivelrikko)

- 17 kpl immunologiset sairaudet ja sisäeritysrauhasten sairaudet (kilpirauhasen vajaatoiminta, addisonin tauti, AIHA/IMHA, autoimmuuni vatsatulehdus, diabetes, SA-tauti)

- 17 kpl iho- ja korvasairaudet (atopia, allergia, iho- ja korvasairaudet))

- 16 kpl Hermostolliset sairaudet (epilepsia, epileptiset kohtaukset)

- 16 kpl selkäsairaudet (mm. spondyloosi, välilevytyräkalkkeuma, välilevytyrä, synnynnäinen nikamien epämuodostuma)

- 15 kpl kuollut ilman sairauden diagnosointia (mm. sairauskohtaus, äkkikuolema)

- 12 kpl virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaudet (kohtutulehdus, virtsanpidätyskyvyttömyys)

- 12 kpl Maksan- ja ruoansulatuskanavan sairaudet (mm. maksan vajaatoiminta, hepatiitti, maksakirroosi, akuutti nekrotisoiva pankreatiitti, kuparikertymänsairaus, pseudomas-bakteeri)

- 10 kpl luusto- tai nivelsairaus (6 kpl lonkkaniveldysplasia ja nivelrikko)

- 9 kpl Silmänsairaudet (glaukoma 8 kpl ja sokeutuminen)

- 8 kpl munuaisten vajaatoiminta (kaikki alle 5-vuotiaita)

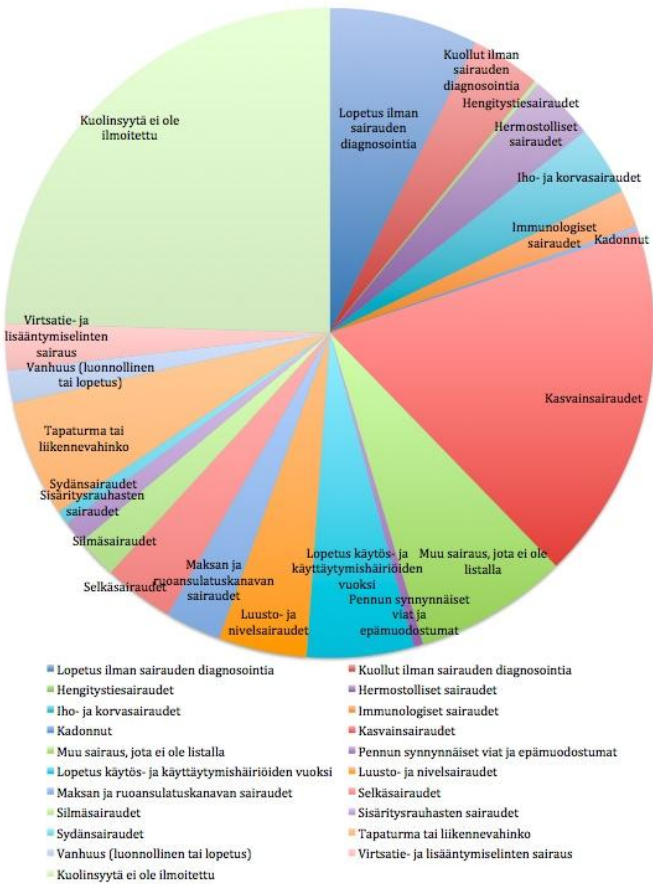
- 8 kpl vanhuus (kaikki 9-vuotiaita)

- 4 kpl sydänsairaus (endokardioosi, sydämen laajentuma)

- 2 kpl synnynnäinen vika tai sairaus (iältään 2 kk ja 1 v 8 kk, nuoremmalla ruokatorven laajentuma)

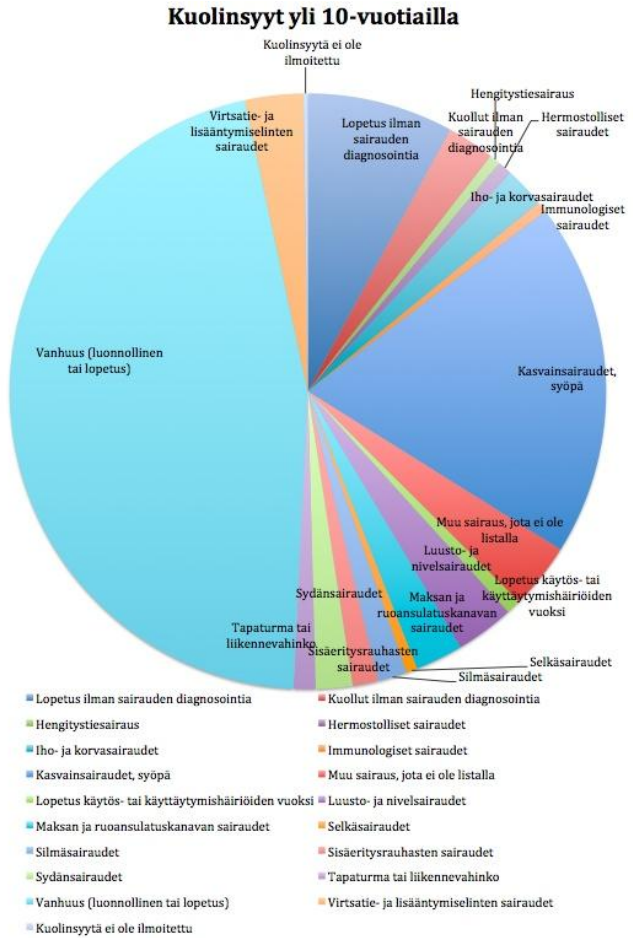
Tavallisimpia ilmoitettuja kuolinsyytä ovat siis kasvaimet ja syöpä. Allergiat, atopiat sekä iho- ja korvasairaudet, käytösongelmat, autoimmuunisairaudet, selkä- ja luustosairaudet sekä tulehdukset ovat olleet seuraavaksi tavallisimpia. Kohtuullisen harvinaisia, mutta varsin nuorena lopetukseen johtavia sairauksia ovat olleet tutkimuksissa rodun ongelmiksi laskettavat munuaisten vajaatoiminta, epilepsia ja glaukoma.

Kuolinsyyt alle 10-vuotiailla



Kun tarkastellaan **vähintään 10-vuotiaita koiria**, on suurella osalla (232 kpl) ymmärrettävästi ilmoitettu kuolinsyyksi vanhuus. Seuraavaksi tavallisin kuolinsyy ovat kasvaimet ja syöpä (97 kpl) ja 103 koirasta kuolinsyytä ei ole ilmoitettu. Muita harvinaisempia syitä ovat olleet seuraavat:

- 40 kpl kuollut/lopetettu ilman sairauden diagnosoimista (lisätietona spondyloosi, sydämen rytmihäiriöt; astmalääkitys, kuoli todennäköisesti sydänpysähdykseen)
- 16 kpl luusto- ja nivelsairaus (mm. lonkkaniveldysplasia ja nivelrikko)
- 13 lopetus ilman sairauden diagnosoimista
- 13 kpl maksan- ja ruoansulatuskanavan sairaus
- 13 kpl muu sairaus, joka ei ole KoiraNetin listalla
- 11 kpl iho- ja korvasairaudet (kasvaimia tai polyyppeja korvakäytävässä, krooniset ihotulehdukset levisivät sisäelimiin)
- 10 kpl sydänsairaus (1 kpl sydämen vajaatoiminta)
- 7 kpl autoimmunisairaudet (kilpirauhasen vajaatoiminta, PLE, autoimmunoheologinen anemia, diabetes, addisonin tauti), yhdellä lisäsyynä myös nivelrikko
- 6 kpl tapaturma tai liikennevahinko
- 14 kpl virtsatie- tai lisääntymiselinten sairaus (kohtutulehdus, inkontinenssi)
- 8 kpl glaukoma (silmänpainetauti)
- 5 kpl munuaisten vajaatoiminta
- 4 kpl Hermostolliset sairaudet (mm. epilepsia)
- 4 kpl käytös- tai käyttäytymishäiriöt (vihaisuus, pelokkuus ja yksinoloaikeudet)
- 3 kpl selkäsairaus
- 3 kpl hengitystiesairaus



4.3.4 Lisääntyminen

Vuodesta 2011 alkaen pentuvälityskaavakkeeseen lisättiin kohta, jossa kasvattaja voi kommentoida astutusta, synnytystä ja mahdollisia ongelmia. Kaiken kaikkiaan voidaan terveystarkastuksen pohjalta päätellä, että lisääntymiskäyttäytymisessä on harvoin ongelmia.

2011 pentuvälitykseen lisätyn kohdan mukaan, jossa kasvattaja voi kommentoida astutusta, synnytystä ja mahdollisia ongelmia, on voitu päätellä, että rodun lisääntymiskäyttäytymisessä on melko harvoin ongelmia. Astutukset tapahtuvat pääosin luonnollisesti, mutta myös mm. ulkomaisella tuontispermalla keinosiemennyksiäkin tehdään. Nartut synnyttävät yleensä helposti ja nopeasti. Sektiioon päädytään yleisimmin virheasennossa olevan syntymättömän pennun, suurikokoisen pennun, kohtuun menehtyneen pennun/pentujen tai yksöstiinayden vuoksi. Aiemmassa (2010–2012) kyselyssä raportoitiin n. 11 % synnytyksistä tapahtuneen sektioilla. 230 pennun otannasta laskettuna syntyvän pennun keskimääräinen paino on 348

grammaa. Joissakin tapauksissa nartut eivät ole tiinehtyneet. Tiinehtymättömyyden syyt eivät aina ole tiedossa. Joidenkin urosten ja narttujen on todettu sairastaneen kilpirauhasen vajaatoimintaa, vaikka se ei ole vielä astutushetkellä ollut tiedossa.

Pentujen keskimääräinen syntymäpaino on 230 pennun otannasta laskettuna 348 grammaa. Suurin osa pennuista painaakin syntyessään 300–400 grammaa, vaihteluväli oli kuitenkin suuri 165 grammasta 475 grammaan.

Keskimääräinen pentukoko on ollut pitkään noin 5,9 pentua. 1960–1970-luvuilla keskimääräinen pentukoko oli 7,6 pentua ja 1980-luvulla 6,3 pentua. Sen jälkeen pentuekoko on pysynyt tasaisesti noin 5,9, joskin 2020-luvun alkuvuosina keskimääräinen pentuekoko on laskenut 5,5 pentuun.

4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

Walesinspringerspanieli on rakenteeltaan varsin liioittelematon koira, jolla ei ole rakenteen puolesta erityisiä riskejä terveysongelmille. Lisääntymisongelmia rodussa on kohtuullisen harvoin, tosin rodussa yleinen kilpirauhasen vajaatoiminta saattaa vaikuttaa lisääntymiskäyttäytymiseen ja tiinehtymisen epäonnistumiseen jo ennen sairauden varsinaista diagnosointia.

Ulkomuotoon liittyvät anatomiset piirteet, jotka altistavat rodun yksilöt sairauksille tai lisääntymis- ja hyvinvointiongelmille

Korvalehdet ovat keskimääräistä suuremmat ja roikkuvat, mikä lisää korvatulehdusten riskiä, varsinkin mikäli korvakäytävä on lisäksi ahdas.

4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä

Keskeisimmät ongelmakohdat

Rodun tavallisimmat ongelmat liittyvät autoimmuunisairauksiin ja allergioihin sekä lisääntyneeseen tulehdusriskiin. Rodulla on vain harvoja nuorena kuolemaan johtavia sairauksia, näistä mainittakoon epilepsia ja munuaisten vajaatoiminta, jotka ovat kummatkin onneksi harvinaisia rodussa. Lisääntymisessä on harvoin ongelmia.

Ongelmien mahdollisia syitä

Autoimmuunisairauksiin, allergioihin ja lisääntyneeseen tulehdusriskiin suurin syy lienee sisäsiitos rodun sisällä ja geneettiseen monimuotoisuuteen tulisikin kiinnittää vielä enemmän huomiota ja jättää selvästi allergiset/atooppiset koirat pois jalostuksesta. Myös ruokinta ja ympäristö vaikuttavat voimakkaasti epigenetiikkaan ja monesti ruokinnan vaihdos poistaa oireet. Etenkin monimuotoisen ympäristön ja raakaruokinnan on todettu vähentävän allergioiden ja autoimmuunisairauksien yleisyyttä koirilla yleisesti. ^{cii}

4.4 Ulkomuoto

4.4.1. Rotumääritelmä

Jalostuksen tavoitteena on ulkonäöltään rotumääritelmän mukainen terve, liioittelematon walesinspringerspanieli, joka myös liikkuu rodulle ominaisesti maatavoittavasti ja voimakkaasti. Iloisesti heiluva häntä kuvastaa rodun toimeliasta, rohkeaa ja avointa luonnetta.



Walesinspringerspanieli on symmetrinen, tiivis, vahva ja hyvin liikkuva koira. Se ei ole korkeajalkainen ja sen rakenne viittaa selvästi kestävyteen ja kovan työn sietämiseen. Se on nopea ja aktiivinen liikkuja. Walesinspringerspanielin tulee olla hieman korkeuttaan pidempi. Sen tulee antaa sopusuhtainen ja tasapainoinen vaikutelma olematta kuitenkaan liian hienostunut ja korkearaajainen. Walesinspringerin pää on kuiva, siinä on selvästi huomattava otsapenger. Korvat ovat pienet, viininlehden muotoiset, suunnilleen silmäkulmien tasolle kiinnittyneet. Ne on trimmattu lyhytkarvaisiksi. Silmät ovat pähkinänruskeat tai tummat, keskikokoiset, ilme tulee olla lempeä ja valpas. Eturaajat ovat suorat ja vahvaluustoiset. Etuosa on hyvin kulmautunut, rintakehä on syvä ja hyvin kaareutunut. Walesinspringerille ominaista on kevyesti S-muotoinen selkälinja. Lanneosa on leveä ja siinä on pyöreät linjat ja se on tasapainoisessa suhteessa kaareutuvaan rintakehään. Kinner on kohtuullisen matala eikä takaosa ole liian voimakkaasti kulmautunut. Takaraajat ovat vahvat, lihaksikkaat, leveät, täyteläiset ja vahvaluustoiset. Kämpälät ovat tiiviit ja pyöreät. Walesinspringerspanielin heikosti S-muotoinen selkälinja jatkuu hännässä. Häntä ei saa olla korkealla kannettu. Liikkeet ovat pehmeät, voimakkaat, maatavoittavat, joissa takaosa on voimanlähteenä. Walesinspringerillä on kohtuullisesti hapsuja eturuumiissa ja keskiruumiin alla, eturaajat ja takaraajat kintereiden yläpuolelta ovat kohtalaisen hapsuiset, korvat ja häntä hieman hapsuiset. Rodulle tyypillinen turkki ei tarvitse paljon trimmausta, vaikutelman tulee olla luonnollinen. Väri on punavalkoinen, jossa punainen väri on



syvänpunainen. Urosten säkäkorkeus on 48 cm ja narttujen 46 cm.

Suomalaisten walesinspringerspanielien ulkonäössä on nykypäivänä puutteita. Tyyppi on kirjava, pitäisi pyrkiä voimakkaan, työtätekevän koiran näköiseen tyyppiin, jolla on rodulle ominainen lievästi S-muotoinen selkälinja. Suurin ongelma rakenteessa on huonosti kulmautuneesta etuosasta johtuvat liian lyhyet, töpöttävät etuliikkeet. Myös eturinta on samasta syystä usein puutteellinen. Walesinspringerspanielille ominainen selkälinja puuttuu, koirilla on rodulle epätyypillisiä suoria ja laskevia ylälinjoja. Löytyy myös epätyypillisen lyhytrunkoisia koiria. On myös runsaasti pystyssä kannettuja häntiä, asia joka pilaa yleisvaikutelman liikkeessä ja kertoo myös rakenteen puutteista. Koirissa on liian hentoja ja olemukseltaan liioitellun tyylikkäitä. Päässä on toivomisen varaa: koirilla on muun muassa liian kevyitä kuonoja, liian leveitä kalloja sekä turhan isoja korvia. Puutteita löytyy myös oikeanlaisessa sukupuolileimassa sekä nykyään myös mittasuhteissa. Löytyy turhan matalaraajaisia pitkiä yksilöitä.



4.4.2. näyttelyt ja jalostustarkastukset

Vuosina 2018–2023 on rekisteröity yhteensä 1170 walesinspringerspanielia, joista näyttelyihin on toukokuuhun 2024 mennessä osallistunut 372 koiraa eli 32 % rekisteröidyistä. Näistä koirista vain 2 kpl on saavuttanut korkeimpana meriittinä laatuarvostelussa Hyvän (H), 17 kpl eli 5 %, Erittäin Hyvän (EH), 77 kpl eli 21 % Erinomaisen (ERI), 278 kpl eli 75 %. Suomen muotovalion arvon oli saavuttanut 53 koiraa ja kansainvälisen muotoarvon (C.I.B) arvon oli saavuttanut 6 koiraa. Suomalaiset koirat ovat saavuttaneet valionarvoja, voittajatitteleitä sekä kansainvälisiä ja kansallisia sertifikaatteja useista maista.

Walesinspringerspanielien ulkomuodon jalostustarkastusta ei ole vielä hyväksytty Kennelliitossa.



4.4.3. Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus

Käyttötarkoituksen mukainen ulkomuoto on sanalla sanoen liioittelematon. Tulisikin jatkossa pyrkiä siihen, ettei rodun ulkonäköä liioiteltaisi mihinkään suuntaan. Karvapeite ei saisi näyttävyyden nimissä pidentyä ja pehmentyä liiaksi keräten metsässä mukaan niin liian, risut kuin lumenkin, korvien ei tulisi kooltaan kasvaa eikä rakenteen muuttua näyttävämmäksi liioiteltujen kulmausten muodossa. Tassujen tulisi pysyä tiiviinä, jotta ne eivät rikkoutuisi metsässä.

4.4.4. Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista

Keskeisimmät ongelmakohdat

Rodun rakenteessa on havaittu monia puutteita. Etuosan huono kulmautuminen johtaa liian lyhyisiin ja töpöttäviin etuliikkeisiin. Selkälinja ei usein vastaa rodulle ominaista lievästi S-muotoista profiilia, vaan on joko suora tai laskeva. Joillakin yksilöillä rakenne on liian hento ja liioitellun tyylikäs, mikä poikkeaa rodun kestävän ja työtätekevän ihanteesta.

Mittasuhteet ja sukupuolileima eivät aina ole rodulle tyypillisiä. Sukupuolileima voi olla epäselvä, eikä uroksilla ja nartuilla ole aina selkeitä sukupuolelle ominaisia piirteitä.

Mittasuhteiden vaihtelu on myös ongelma, ja rodussa esiintyy yksilöitä, jotka ovat liian lyhytrunkoisia tai matalaraajaisia ja pitkiä, eivätkä näin vastaa rodun määritelmää.

Lisäksi pystyssä kannettu häntä heikentää liikkeen yleisvaikutelmaa ja viestii rakenteen puutteista. Liioitellut kulmaukset puolestaan ovat ristiriidassa rodun kestävän ja toiminnallisen

olemuksen kanssa. Pään anatomiaan liittyy myös ongelmia. Joillakin yksilöillä kuono on liian kevyt, kallo liian leveä tai korvat turhan suuret. Liian pitkä ja pehmeä karva kerää likaa ja risuja, mikä haittaa rodun käyttöominaisuuksia.

Mahdollisia syitä

Yksi keskeinen syy rodun nykyisiin ongelmiin voi olla jalostuksen painopisteiden vääristymä. Jalostuksessa on saatettu korostaa liikaa näyttävyyttä ja ulkonäöllisiä ominaisuuksia, mikä on johtanut käyttöominaisuuksien ja rakenteen laiminlyöntiin.

Toinen merkittävä tekijä on käyttötarkoituksen unohtaminen. Koiria on jalostettu enemmän näyttelyitä kuin käyttöä varten, mikä on saattanut vähentää kestävyuden ja toiminnallisuuden painotusta. Perinnölliset tekijät ovat merkittävässä roolissa. Etuosan kulmausten ja selkälänjan ongelmiin ei ole kiinnitetty riittävästi huomiota, eikä jalostusyksilöiden valinnassa ole aina painotettu rakenteellisia ominaisuuksia tarpeeksi huolellisesti. Lisäksi sukupuolileiman hämärtyminen voi johtua liian pienestä jalostuspohjasta tai yksipuolisista jalostusvalinnoista. Tämä johtaa siihen, että uros- ja narttukoirilla ei ole selkeitä sukupuolille tyypillisiä piirteitä.

5. Yhteenveto aiemman tavoiteohjelman toteutumisesta

Rodun edellinen jalostuksen tavoiteohjelma oli voimassa (2020–2024). Ensimmäinen laajempi nykymuotoinen jalostuksen tavoiteohjelma on astunut voimaan vuonna 2009.

5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso

Vuosina 2019–2023 eli nuorimmassa sukupolvessa syntyi 149 pentuetta. Yhteensä 73 urosta ja 104 narttua käytettiin jalostukseen. Urosten jalostuskäytön keski-ikä tällä ajalla oli noin neljä vuotta pentujen syntyessä. Tänä aikana seitsemän käytetyimmän uroksen jälkeläismäärät ylittivät 40 kappaletta, joka on rodussamme noin 5 % sukupolvesta.

Taulukko 10: Käytetyimpien uroksien perustiedot sekä BLUP-indeksi ennen jalostuskäyttöä ja vuonna 2023. Näiden uroksien lonkkakuvattujen ja silmätutkittujen jälkeläisten määrän sekä sairaaksi tutkittujen osuudet. Tiedossa olevat ja julkiseksi annetut tiedot jälkeläisten sairauksista tai käytöshäiriöistä.

	Uros				Pennut					Sairaus tai käytöshäiriö
	Nimi	Lonkat	BLUB ennen jalostuskäyttöä	BLUB 2023	Pentuja yht.	Lonkat tutkittu %	Lonkat sairas %	Silmät tutkittu %	Silmät sairas %	
1	TA WEI'S PÅ MINNENAS STIG	B/B	91	89	65	58 %	29 %	48 %	48 %	1 kpl käytöshäiriö (lopetus), 1 x muu sairaus (lopetus)
2	DON'S TURNSTONE	A/A	105	108	58	40 %	22 %	34 %	35 %	
3	ROCBEE ARMANDO	B/B	94	82	58	59 %	35 %	48 %	43 %	1 x epilepsia (lopetus), 1 x allergia (lopetus), 1 x OCD ristiselässä
4	ROCBEE WILLIAM	B/B	110	98	56	30 %	29 %	23 %	46 %	1 x iho- ja korvasairaus (lopetus), 1 x Lopetus ilman sairauden diagnoosintia
5	DON'S RÖDA VITA ROSEN	A/A	105	109	51	43 %	14 %	25 %	38 %	1 x allergia
6	ROCBEE JIMMY DEAN	B/B	97	101	48	54 %	12 %	48 %	17 %	1 x vihaisuus ja iho- ja korvaongelmat (lopetus)
7	DONIOL GORGEOUS GINGER	A/A	113	108	41	49 %	15 %	15 %	33 %	
8	ROCBEE URSA MAJOR	A/A	104	101	40	25 %	10 %	12 %	80 %	
9	RYSAN'S REQUESTED BY EASTFARM	A/A	107	86	36	58 %	33 %	50 %	56 %	2 x kilpirauhasen vajaatoiminta, 1 x Luusto- ja nivelsairaus (lopetus)
10	ROCBEE KENZO	A/A	116	103	35	23 %	38 %	20 %	14 %	1 x Lopetus ilman sairauden diagnoosintia
11	SUVIMET SÅN ATHLETIC BODYGUARD	B/B	94	99	34	62 %	5 %	47 %	44 %	1 x Polymyosiitti
12	WILD VENTURE DES VAURIENNES	C/C	85	88	33	61 %	15 %	58 %	32 %	1 x maksan vajaatoiminta (lopetus), 1 x käytöshäiriö / yksinolo-ongelma ja ääniarkuus (lopetus)
13	ROCBEE CASIMIR	B/B	95	100	37	35 %	15 %	30 %	55 %	1 x EJ-rekisteri (muu syy)
14	DON'S POWER POINT	A/A	102	93	54	28 %	33 %	24 %	23 %	1 x EJ-rekisteri (häntämutka), 1 x spondyloosi (lopetus), 2 x syöpä (lopetus), 1 x Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus (lopetus)
15	ROCBEE OSCAR WILD	B/B	103	83	29	28 %	75 %	21 %	50 %	1 x EJ-rekisteri (häntämutka), 1 x Kuollut ilman sairauden diagnoosintia (lopetus)
16	DIRLIAN UNCOMMON SPICE	A/A	109	103	28	71 %	15 %	54 %	33 %	1 x EJ-rekisteri (häntämutka) 1 x glaukoma (lopetus), 1 x syöpä (lopetus)
17	ROCBEE EGO TRIP	A/A	112	103	28	21 %	33 %	18 %	60 %	
18	ROCBEE DIESEL	A/A	112	116	48	6 %	*	6 %	*	
19	DON'S DINO PAUL CROCETTI	A/A	109	100	27	52 %	36 %	37 %	30 %	1 kpl glaukooma
20	ROMEO	A/A	114	117	27	37 %	0 %	19 %	20 %	

Käytetyimpien uroksien perustiedot sekä BLUP indeksi ennen jalostuskäyttöä ja vuonna 2023. Näiden uroksien lonkkakuvattujen ja silmätutkittujen jälkeläisten määrän sekä sairaaksi tutkittujen osuudet. Tiedossa olevat ja julkiseksi annetut tiedot jälkeläisten sairauksista tai käytöshäiriöistä. Rodussa vuosina 2010–2023 rekisteröidyistä keskimäärin 77 % on saanut lausunnon A tai B ja 23 % lausunnon C–E.

Kahdestakymmenestä käytetyimmästä uroksesta yhtä lukuun ottamatta kaikilla on A-B lonkat, mutta uroksien BLUB-indeksi on kahdellatoista koiralla laskenut, kun verrataan indeksiä ennen

jalostuskäyttöä ja vuonna 2023. Näiden uroksien pennuista keskimäärin 42 % on lonkkakuvattu ja näistä kuvatuista 23 % on saanut tuloksen C tai huonompi. Silmätutkimus on tehty 32 %:lle pennuista ja näistä 62 % on tutkittu terveiksi.

Lisäksi todettakoon, että näiden kahdenkymmenen (20) uroksen joukosta kolmella (3) on todettu jalostuskäytön jälkeen vakava sairaus:

Dirlan Uncommon Spice – glaukooma (lopetettu sairauden takia)

Rysan's Requested By Eastfarm - posterior polaarinen katarakta

Don's Dino Paul Crocetti - kilpirauhasen vajaatoiminta.

Viimeisimmän sarakkeen sairaudet ovat yleensä niitä koiraa eniten haittaavia, mutta sellaisia, jotka ilmenevät vasta vanhemmalla iällä (usein 2–6 elinvuoden kohdalla).

Seuraavassa taulukossa 11 katsotaan urosten jälkeläisnäyttöä luonteen, käyttöominaisuuksien ja ulkonäön suhteen.

Taulukosta on havaittavissa, että näistä kahdestakymmenestä uroksesta vain kahdeksalla on hyväksytty SPA1-tulos spanielien taipumuskokeesta. Kaksi koiraa ovat saaneet SPA0-tuloksen ja loput eivät ole käyneet kokeessa.

Keskimäärin noin 20 % walesinspringereista osallistuu taipumuskokeeseen ja noin 60 % läpäisee kokeen. Näiden koirien jälkeläisistä vastaaviin kriteereihin pääsee vain kuusi koiraa eli noin neljäsosa. Neljän koiran jälkeläisistä yksikään ei ole läpäissyt taipumuskoeetta. Näiden kahdenkymmenen uroksen jälkeläisistä keskimäärin 14 % on yrittänyt spanielien taipumuskoeetta ja 11 % saanut SPA1-tuloksen.

Kaikki kaksikymmentä urosta ovat saaneet vähintään laatumaininnan ERI näyttelyistä. Näiden pennuista 31 % on käynyt näyttelyissä, saaden melkein 80 % laatumaininnan ERI.

MH-luonnekuvaustuloksista ei voi vielä tehdä pitkälle luotaavia päätelmiä, mutta yhdeksällä koiralla on ainakin yksi MH-luonnekuvattu jälkeläinen. Metsästyskoetuloksia on vain yhden uroksen yhdellä jälkeläisellä.

Taulukko 11: Käytetyimpien uroksien helmikuussa 2024 jalostustietojärjestelmässä näkyvä paras näyttelytulos, spanielien taipumuskoetus sekä muut suoritukset. Näiden uroksien jälkeläisten näyttelykäynnit ja -tulokset (vain paras tulos otettu huomioon), osallistuminen spanielien taipumuskokeeseen ja osuus kokeen läpäisseistä sekä muut suoritukset.

	Uros			Pennut						Muu
	Näyttelytulos	SPA	Muu	SPA yrittänyt	SPA1	Näyttelyssä käyneet	Näyttelyssä laatupalkinto väh. ERI	Näyttelyssä laatupalkinto väh. EH	Näyttelyssä laatupalkinto väh. H, T, HYL tai EVA	
TA WEI'S PÅ MINNENAS STIG	ERI			11 %	8 %	51 %	77 %	18 %	5 %	
DON'S TURNSTONE	SERT			5 %	5 %	29 %	75 %	19 %	6 %	1 x AGI Medi-1
ROCBEE ARMANDO	SERT	SPA0		14 %	14 %	17 %	85 %	15 %	0 %	1 x MH-suoritettu, 1 x RT AVOHYV
ROCBEE WILLIAM	ERI SA			0 %	0 %	18 %	70 %	20 %	10 %	
DON'S RÖDA VITA ROSEN	CACIB			0 %	0 %	22 %	55 %	36 %	9 %	
ROCBEE JIMMY DEAN	CACIB	SPA1		28 %	25 %	29 %	71 %	29 %	0 %	1 x SPME-V AVO2, 8 x MH-suoritettu
DONIOL GORGEOUS GINGER	CACIB	SPA1	MH suoritettu, RT MESHYV	15 %	10 %	41 %	65 %	35 %	0 %	3 x MH-suoritettu
ROCBEE URSA MAJOR	SERT			0 %	0 %	18 %	86 %	14 %	0 %	
RYSAN'S REQUESTED BY EASTFARM	SERT	SPA1		22 %	17 %	50 %	83 %	17 %	0 %	2 x MH-suoritettu
ROCBEE KENZO	CACIB			11 %	9 %	26 %	67 %	33 %	0 %	1 x LTE 110
SUVIMETSÄN ATHLETIC BODYGUARD	CACIB	SPA1	LTE suoritettu	26 %	26 %	59 %	70 %	25 %	5 %	
WILD VENTURE DES VAURIENNES	CACIB	SPA1		30 %	24 %	58 %	95 %	5 %	0 %	1 x LTE 69, 1 x MH-suoritettu, 1 x RT AVO0, 1 x RT AVOHYV, 1 x RT MESHYV
ROCBEE CASIMIR	ERI SA			6 %	6 %	16 %	100 %	0 %	0 %	
DON'S POWER POINT	SERT			13 %	11 %	24 %	77 %	23 %	0 %	1 MH-suoritettu, 1 x AGI Maksi-2
ROCBEE OSCAR WILD	CACIB	SPA0		7 %	7 %	24 %	86 %	0 %	14 %	1 x AGI Maksi-1, 1 x RT AVO-
DIRLIAN UNCOMMON SPICE	VARA-CACIB	SPA1		36 %	29 %	39 %	73 %	18 %	9 %	2 x MH-suoritettu, 1 x RT VOIHYV, 1 x VEPE ALO1
ROCBEE EGO TRIP	VARA-SERT			7 %	0 %	7 %	100 %	0 %	0 %	
ROCBEE DIESEL	CACIB			0 %	0 %	8 %	100 %	0 %	0 %	
DON'S DINO PAUL CROCKETTI	CACIB	SPA1		33 %	26 %	48 %	69 %	31 %	0 %	2 MH-suoritettu, 1 x AGI Pikkumaksi-1
ROMEO	SERT	SPA1	MH suoritettu, RTK2 Agi sL-1: LUYA, MEIÄ AVO0	15 %	11 %	44 %	50 %	42 %	8 %	1 x AGI Medi-3, 1 x MH-suoritettu, 1 x RT MESHYV

Seuraavaksi katsotaan kahdenkymmenen vuosina 2013–2023 eniten jalostukseen käytetyn nartun taso niiden jälkeläisten perusteella. Tietoja käytetyimmistä koirista ja niiden jälkeläisistä on kerätty Kennelliiton jalostustietojärjestelmästä ja rotuyhdistyksen julkisista sairauslistauksista.

Taulukko 12: Käytetyimpien narttujen perustiedot sekä BLUP-indeksi ennen jalostuskäyttöä ja vuonna 2023. Näiden narttujen lonkkakuvattujen ja silmätutkittujen jälkeläisten määrän sekä sairaaksi tutkittujen osuudet. Tiedossa olevat ja julkiseksi annetut tiedot jälkeläisten sairauksista tai käytöshäiriöistä.

Narttu					Pennut					Sairaus tai käytöshäiriö
Nimi	Lonkat	BLUP ennen jalostuskäyttöä	BLUP 2023	Pentuja yht.	Lonkat tutkittu %	Lonkat sairas %	Silmät tutkittu %	Silmät sairas %		
1	ROCBEE UNDER SUN	A/A	113	100	33	15 %	20 %	12 %	50 %	1 x atopia
2	ROCBEE SHIRLEY TEMPLE	B/B	100	98	28	43 %	25 %	29 %	38 %	1 x Lopetus ilman sairauden diagnosointia, 1 x selkäsairaus (lopetus)
3	DONZARA BE MY LOVE	C/B	98	89	41	17 %	57 %	15 %	50 %	1 x syöpä (lopetus), 1 x Kuollut ilman sairauden diagnosointia
4	ROCBEE WLD ROSE	B/B	99	88	26	27 %	14 %	23 %	17 %	1 x iho- ja korvasairaudet (lopetus)
5	GLENBROWS GENTLE BREEZE	A/A	106	93	25	16 %	100 %	8 %	*	
6	ROCBEE FIRST LADY	B/B	90	72	28	21 %	67 %	18 %	80 %	
7	EASTFARM'S UNWRITTEN STORY	A/A	114	105	24	46 %	36 %	29 %	71 %	
8	ROCBEE JOSEFINA	A/B	109	111	24	62 %	0 %	58 %	71 %	
9	BREUDDWYD COETH	A/A	113	113	23	96 %	18 %	57 %	54 %	1 x syöpä (lopetus)
10	DONZARA MY OWN BECCA	A/A	112	108	23	43 %	20 %	26 %	33 %	
11	EASTFARM'S RHAPSODY IN RED	A/A	112	110	22	59 %	15 %	32 %	43 %	
12	ROCBEE ALL INCLUSIVE	C/C	84	82	22	41 %	22 %	36 %	38 %	
13	BONITON URSULA	B/B	97	85	26	23 %	50 %	8 %	*	
14	ROCBEE VERONICA	A/A	109	96	21	38 %	50 %	33 %	43 %	
15	ROCBEE YATZY GIRL	B/A	116	101	21	38 %	38 %	33 %	14 %	2 x käytöshäiriöt, vihaisuus (lopetus), 1 x muu sairaus (lopetus), 1 x syöpä (lopetus)
16	ROCBEE OCEAN SONG	A/A	110	101	21	76 %	19 %	57 %	25 %	2 x EI- rekisteri (kilpirauhasen vajaatoiminta), 1 x luokittelematon suolistosairaus (lopetus)
17	SUNNYSTORM NEVER GIVE UP	A/A	101	106	20	80 %	12 %	70 %	64 %	1 kpl OCD ristiselässä
18	DON'S DRA PÅ TRISSOR	B/B	99	97	20	75 %	13 %	30 %	50 %	1 x syöpä (lopetus), 1 x aivokalvontulehdus, 1 x aivokalvontulehdus epäily
19	KANGASKOIVULANTAIKANPÖÖNÄ	B/B	100	100	20	25 %	20 %	30 %	33 %	
20	ROCBEE INGRID	B/B	99	101	20	55 %	27 %	40 %	75 %	1 x allergia, atopia

Taulukko kertoo, että kahdestakymmenestä käytetyimmästä nartusta kahta lukuun ottamatta kaikilla on A-B lonkat, mutta narttujen BLUP-indeksi on viidellätoista koiralla laskenut, kun verrataan indeksiä ennen jalostuskäyttöä ja vuonna 2023.

Näiden narttujen pennuista keskimäärin 45 % on lonkkakuvattu ja näistä kuvatuista 31 % on saanut tuloksen C tai huonompi. Silmätutkimus on tehty 32 % pennuista ja näistä 53 % on tutkittu terveiksi.

Lisäksi todettakoon, että yhdellä näistä nartuista on todettu jalostuskäytön jälkeen vakava sairaus:

Rocbee Ocean Song - Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus, muu maksan tai ruoansulatuskanavan sairaus, pseudomonas-bakteeri (lopetettu sairauden takia).

Taulukko 13: Käytetyimpien narttujen helmikuussa 2024 jalostustietojärjestelmässä näkyvä paras näyttelytulos, spanielien taipumuskoe-tulos sekä muut suoritukset. Näiden narttujen jälkeläisten näyttelykäynnit ja -tulokset (vain paras tulos otettu huomioon), osallistuminen spanielien taipumuskokeeseen ja osuus kokeen läpäisseistä sekä muut suoritukset.

	Narttu			Pennut						Muu
	Näyttelytulos	SPA	Muu	SPA yrittänyt	SPA1	Näyttelyssä käyneet	Näyttelyssä laatupalkinto väh. ERI	Näyttelyssä laatupalkinto väh. EH	Näyttelyssä laatupalkinto väh. H, T, HYL tai EVA	
ROCBEE UNDER SUN	VARA-SERT			3 %	3 %	12 %	9 %	3 %	0 %	
ROCBEE SHIRLEY TEMPLE	SERT			0 %	0 %	18 %	14 %	4 %	0 %	
DONZARA BE MY LOVE	CACIB	SPA1	MEJÄ AVO3	10 %	5 %	20 %	15 %	0 %	5 %	1 x MH-keskeytetty, 1 x MH-suoritettu
ROCBEE WILD ROSE	VARA-SERT			8 %	4 %	27 %	23 %	4 %	0 %	
GLENBROWS GENTLE BREEZE	CACIB	SPA1		4 %	4 %	20 %	16 %	4 %	0 %	
ROCBEE FIRST LADY	EH			0 %	0 %	18 %	7 %	11 %	0 %	
EASTFARM'S UNWRITTEN STORY	SERT	SPA1		21 %	17 %	42 %	29 %	13 %	0 %	1 x MH-suoritettu
ROCBEE JOSEFINA	SERT	SPA1		4 %	4 %	50 %	38 %	13 %	0 %	VEPE ALO-1
BREUDDWYD COETH	VARA-CACIB	SPA1		48 %	43 %	48 %	48 %	0 %	0 %	
DONZARA MY OWN BECCA	SERT	SPA0		0 %	0 %	9 %	4 %	0 %	4 %	
EASTFARM'S RHAPSODY IN RED	VARA-CACIB	SPA1		18 %	18 %	32 %	23 %	9 %	0 %	
ROCBEE ALL INCLUSIVE	ERI			0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	
BONITON URSULA	EH			0 %	0 %	15 %	15 %	0 %	0 %	1 x MH-suoritettu
ROCBEE VERONICA	SERT			5 %	5 %	19 %	19 %	0 %	0 %	
ROCBEE YATZY GIRL	CACIB			0 %	0 %	29 %	14 %	10 %	5 %	AGI Medi-1
ROCBEE OCEAN SONG	CACIB	SPA1		14 %	10 %	62 %	43 %	19 %	0 %	
SUNNYSTORM NEVER GIVE UP	CACIB	SPA1		20 %	10 %	45 %	35 %	10 %	0 %	
DON'S DRA PÅ TRISSOR	VARA-CACIB	SPA1	MH-suoritettu, MEJÄ AVO-0	30 %	20 %	55 %	35 %	20 %	0 %	2 X MH-suoritettu
KANGASKOI/VULANTAIKANPÖÖNA	ERI			0 %	0 %	10 %	5 %	5 %	0 %	
ROCBEE INGRID	VARA-SERT			5 %	5 %	15 %	15 %	0 %	0 %	

Taulukosta on havaittavissa, että näistä kahdestakymmenestä nartusta yhdeksällä on hyväksytty SPA1-tulos spanielien taipumuskokeesta. Yksi koira on saanut SPA0-tuloksen ja loput eivät ole käyneet kokeessa. Narttujen jälkeläisistä keskimäärin 10 % on yrittänyt spanielien taipumuskoe-ta ja 7 % saanut SPA1-tuloksen (rodussa keskimäärin noin 20 % koirista osallistuu taipumuskokeeseen).

Kahdeksantoista narttua on saanut näyttelyistä vähintään laatumaininnan ERI ja kaksi on saanut laatumaininnan EH. Näiden narttujen pennuista 27 % on käynyt näyttelyissä ja vähintään laatumaininnan ERI on saanut 20 %.

5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen

Walesinspringerspanieleilla on edellinen hyväksytty jalostuksen tavoiteohjelma vuodelta 2012. Seuraavassa taulukossa on eritelty tämän tavoiteohjelman tärkeimmät tavoitteet ja kuinka ne ovat toteutuneet. Monet tavoitteista ovat niin laajoja, että kehitettävää löytyy edelleen tulevaisuuttakin varten.

Tavoite	Toimenpide	Tulos
Populaation kokonaistilanne ja rakenne		
Pyritään alentamaan sukusiitosastetta tai vähintään pitämään se nykyisellä tasolla.	Yhdistelmä ei täytä jalostuksen toimintaohjetta, mikäli yhdistelmän sukusiitosaste on yli 5 % kuudelta polvelta.	Pentueiden keskimääräinen sisäsiitosaste Suomessa on vuosien varrella laskenut 3,26 %:sta (v. 2005–2008) 2,92 % (v. 2009–2012) aina 2,72 % (v. 2013–2017) nykyiseen vaihteluväliin 2,03–2,30 %.
Ei sorruta yksittäisten saman sukuisten koirien liikakäyttöön, jotta todellinen populaatiokoko saadaan entistä suuremmaksi.	Kasvattajia pidetään tietoisina, mikäli tiettyjä saman sukuisia koiria käytetään liikaa.	Tehollinen populaatio sukupolven aikana on hieman pienentynyt, aiemmasta noin 123–131 (vuosina 2014–2018) nykyiseen 112–121.
Käytetään entistä laajemmin kotimaista jalostusmateriaalia.	Pyritään kannustamaan urosten omistajia tuomaan koiria enemmän esille näyttelyissä ja kokeissa sekä terveystarkastamaan koiriaan. Pyritään saamaan A-C lonkkaiseksi tutkittujen ja näyttelyissä käyneiden koirien määrä 33 %. Kannustetaan kasvattajia käyttämään kotimaisia uroksia jalostukseen.	Tilanne ei ole valitettavasti parantunut, vain 20 % kotimaisista vuosina 2012–2022 syntyneistä uroksista on lonkkakuvattu A-C tuloksella ja palkittu näyttelyissä ERI-tuloksella (25 % lonkat A–C ja EH). Edelleen vain 10 % syntyneistä uroksista on tullut jalostuskäyttöön. Vuosina 2020–2023 suomalaisten urosten jälkeläismäärät ovat muodostaneet 69–80 % rekisteröinneistä.
Yksittäinen siitosuro ei saisi tuottaa yli 5 % sukupolven jälkeläisistä tai kertakaikkisena määränä 25 % yhden vuoden rekisteröinneistä. Saman koiran lastenlasten määrä ei saisi ylittää sataa yksilöä.	Tiedotetaan jalostuksen toimintaohjeen suosituksesta. Vedotaan urosten omistajiin. Aktiivinen tiedottaminen, mikäli yksittäisten koirien käyttö ylittää liikakäytön rajan. Julkaistaan vuosittain käytetyimmät urokset rotujärjestön lehdessä.	Seitsemän urosta ylittää 5 % (40 kpl) jälkeläismäärän rajan. Yli 100 lastenlasta on nyt kahdella uroksella ja yhdellä nartulla, Yksittäisten urosten pentumäärät ovat hieman kasvaneet edelliseen JTO:n verrattuna ja toisen polven pentujen määriä katsottaessa voidaan todeta tilanteen olevan huono.
Pyritään käyttämään enemmän erisukuisia koiria jalostuksessa.	Pyritään kannustamaan kasvattajia käyttämään erisukuisia koiria tehollisen populaatiokoon kasvattamiseksi ja ylläpitämiseksi. Myös ulkomaisten, erisukuisten koirien tuontiin ja käyttöön kannustetaan.	Jalostukseen käytetyt eri tuontiurokset (2020–2023): 20. Jalostukseen käytetyt eri tuontinartut (2020–2023): 17.
Kannustetaan kasvattajia ja urosten omistajia valitsemaan tavoiteohjelman sekä	Päivitetään jalostuksen toimintaohjetta ja tavoiteohjelmaa tarvittaessa ja	Vuosina 2020–2023 vain 33–47 % pentueista on täyttänyt jalostuksen toimintaohjeen.

jalostuksen toimintaohjeen vaatimukset täyttävät kumppanit koirilleen.	julkaistaan ohjeet ja tavoiteohjelma lehdessä ja kotisivuilla.	Suurimmalla osalla syynä on ollut koetulosten (SPA tai SPME) puute kummaltakin vanhemmalta.
Isät/emät-suhde koetetaan saada pidettyä vähintään viime vuosien 0,6–0,7 tasolla.	Kannustetaan käyttämään mahdollisimman useita eri uroksia jalostuksessa.	Emät/isät-suhde sukupolvessa 2020–2023 on 0,70.
Luonne		
Luonteeltaan epätyypillisiä yksilöitä ei käytetä jalostukseen. Vähennetään arkojen ja ylireagoivien yksilöiden määrää.	Neuvotaan kasvattajia jättämään jalostuksesta sellaiset koirat, joilla on rodulle epätyypillinen luonne. Jalostuksen toimintaohjeen mukaisesti kaksi kertaa luonteesta kokeissa tai näyttelyissä vakavasti huomautettua koiraa ei tulisi käyttää jalostukseen.	Tästä ei luotettavaa dataa saatavilla. Voidaan kuitenkin todeta, että kahta kertaa luonteesta kokeissa tai näyttelyissä vakavasti huomautettua koiraa ei ole käytetty jalostukseen. Valitettavasti käytetään kuitenkin huomattavan paljon koiria, joilla ei ole hyväksytyä taipumuskoetta, jolloin koiraa ei edes tuoda kokeeseen ja yleensä hylättyyn tulokseen syynä on arkuus tai paukkuarkuus.
Entistä useampi yksilö MH-luonnekuvataan. MH-luonnekuvausten tuloksia analysoidaan ja tilastoidaan rotuprofiiliin luomiseksi.	MH-luonnekuvauksia on järjestetty 2-4 kpl vuosittain. MH-luonnekuvausten tulokset raportoidaan ja tilastoidaan sekä saatetaan jalostustoimikunnan tietoon. Muutama uusi toimitsija on koulutettu.	227 walesinspringerspanieliä on osallistunut MH-luonnekuvaukseen. Rodun luonneprofiili on edelleen varsin arka eikä leikkisä. Vuosittain MH-luonnekuvaukseen osallistuu noin 15 koiraa.
Jalostustoimikunta saa käyttöönsä kattavasti materiaalia luonteiden analysoimiseksi ja tilastoimiseksi.	Kerätään luonteista tietoa terveystarkastuksen välityksellä ja tarvittaessa kehitetään kyselyä kattamaan luonteenpiirteet entistä tarkemmin.	Terveystarkastukseen on vaikea saada vastauksia. Luonnekyselyä ei ole saatu julkaistua.
Käyttöominaisuudet:		
Entistä useampi yksilö osallistuu taipumus- ja metsästyskokeisiin.	Kannustetaan koirakoita osallistumaan spanielien taipumus ja/tai metsästyskokeisiin. Järjestetään jatkossakin vähintään kolme taipumuskoetta ja kuusi metsästyskoetta vuosittain.	Edelleen noin 22 % walesinspringereistä osallistuu taipumuskoeteeseen. 65 % osallistuneista on suorittanut kokeen hyväksytysti vuosina 2020–2022. Metsästyskokeisiin osallistuu aiempaa harvempi koira (0,1 % rekisteröidyistä).
Pentueen vanhemmilla vähintään toisella on tulos rodunomaisesta käyttökokeesta.	Jalostuksen toimintaohjeessa pidetään vaatimuksena vähintään taipumuskoetta toisella vanhemmista.	Viime vuosina noin 68 % pentueista ei täytä vaatimusta, että jommallakummalla vanhemmista olisi tulos rodunomaisesta kokeesta.
Rodunomaiseen käyttötarkoitukseen soveltumattomia yksilöitä ei käytetä jalostukseen.	Pyritään kannustamaan kasvattajia jättämään jalostuksesta sellaiset koirat, jotka eivät sovellu rodunomaiseen käyttötarkoitukseen.	Huolestuttavan moni jalostuskoira ei ole selvittänyt edes varsin helppoa taipumuskoetta.

Kasvattajilla on mahdollisuus nähdä koirien osasuoritukset ja arvostelut käyttökokeissa ja käyttää tietoa hyväksi jalostusvalintoja tehdessä.	Metsästyskokeiden osasuorituspisteet otetaan mukaan SpringerWeb-rotutietokantaan jalostuksen tavoiteohjelman voimassaoloaikana. Taipumuskoe-arvostelut julkaistaan vuosikirjoissa, jotka ovat sähköisesti luettavissa yhdistyksen kotisivuilla.	Kyseiset arvostelut löytyvät vuosikirjoista yhdistyksen kotisivuilta.
Tavoitteena on käyttöominaisuuksiltaan rotumääritelmää vastaava walesinspringerspanieli.	Muotovalion vaatimuksena säilytetään myös käyttökoetulos.	Koe-arvosanat löytyvät KoiraNetistä ja arvostelut yhdistyksen kotisivuilta.
Ulkomuoto:		
Tavoitteena on ulkomuodoltaan ja rotutyypiltään rotumääritelmän mukainen walesinspringerspanieli.	Seurataan ja tilastoidaan näyttelytuloksia ja analysoidaan kirjallisia laatu-arvosteluita. Tiedotetaan havaituista ongelmista kasvattajille. Jalostuksen toimintaohjeessa vaatimuksena on vähintään kaksi EH-palkintoa näyttelyistä.	Jalostuksen toimintaohje muutettiin rotukohtaisten päätöksellä 1.1.2020 alkaen: vaatimuksena laatu-arvostelu ERI yli 12kk ikäisenä.
Päänäyttelyn paikka-, aika- ja tuomarivalinnat tehdään huolella ja osallistumiskynnyksen yhdistyksen pääerikoisnäyttelyyn pyritään pitämään alhaisena.	Pyritään valitsemaan päänäyttelyyn rodun kasvattajatuomari rodun alkuperämaasta. Pyritään valitsemaan päänäyttelyn ajankohta ja paikka niin, ettei sen kanssa osu päällekkäin mitään muuta rodun kannalta merkittävää tapahtumaa. Kannustetaan harrastajia ja kasvattajia tuomaan useampi kuin yksi koira päänäyttelyyn.	Pääerikoisnäyttelyn osallistujamäärät ovat olleet koronan jälkeen taas 62-75 koiraa ja suurin osa koirista on palkittu vähintään EH:lla.
Panostetaan ulkomuototuomarikoulutukseen ja paneudutaan tuomareiden ajan tasalla pitämiseen. Kasvattajien kanssa tulee keskustella rotumääritelmän tulkinnasta.	Ylläpidetään ulkomuototuomareiden koulutustoimintaa ja järjestetään tarpeen mukaan erityiskoulutusta. Tarvittaessa järjestetään kasvattajille koulutustilaisuus rotumääritelmästä ja sen tulkinnasta.	Ulkomuototuomarikoulutusta on ylläpidetty hyvänä. Kasvattajille on järjestetty luentopäiviä koiran ulkonäöstä ja tilaisuus keskustella omista roduista.
Tavoitteena on, että rodulle tyypillisiä voimakkaita, S-muotoisen selkälinjan ja hyvän etuosan omaavia koiria esiintyy entistä enemmän. Rodussa esiintyy vähemmän liian korkealla kannettuja häntiä ja töpöttäviä liikkeitä.	Tiedotetaan kasvattajille näistä ulkomuodon ongelmista. Pyritään saamaan aiheesta artikkeli lehteen, jossa havainnollistetaan walesinspringerspanieleille tyypilliset ominaisuudet näiden virheiden osalta.	Artikkeli koirien rakenteesta ja walesinspringerspanieleiden ulkonäöstä julkaistiin Springerilehdessä 4/2016.
Entistä useampi yksilö osallistuu näyttelyyn saaden kirjallisen näyttelyarvostelun ja näyttelypalkinnon. Tavoitteena nostaa osallistujamäärä nykyisestä 42 % rekisteröidyistä korkeammaksi.	Järjestetään päänäyttely vuosittain ja kannustetaan kasvattajia ja harrastajia osallistumaan näyttelyihin.	Näyttelyiden osallistujamäärä on hieman laskenut aiemmasta ja on nyt noin 37 % (vuosina 2019–2022 rekisteröidyistä).

Terveys		
Rotu on kohtuullisen pitkäikäinen eikä erityisiä lisääntymisongelmia esiinny.	Ongelmien ilmentyessä tiedotetaan niistä kasvattajia. Kartoitetaan aktiivisesti tilannetta terveystutkimuksen avulla. Sukusiitosaste ei saisi kasvaa, koska se johtaa pikaisesti pentukokojen pienenemiseen ja muihin terveysongelmiin.	Terveyshyönteeseen vastaaminen on heikkoa. Sukusiitosaste on pysynyt keskimäärin samana. Pentuekoko on viime vuosina 2020–2023 aavistuksen laskenut (5,5 pentua per pentue).
Jalostukseen käytettävien koirien tulee olla kaikin puolin terveitä ja hyväkuntoisia ja niille tulee tehdä PEVISA:n mukaiset terveystutkimukset. Suosituksena on, että yhdistelmän lonkkien BLUP-indeksi olisi vähintään 101.	Kannustetaan kasvattajia käyttämään jalostukseen vain ehdottoman terveitä yksilöitä. Ylläpidetään jalostuksen toimintaohjetta ohjenuorana kasvattajille. PEVISA-ohjelmaa jatketaan. Järjestetään joukkotutkimustilaisuuksia vähintään kerran vuodessa. Pyritään saamaan myös ns. tavallisia perhekoiria PEVISA-tutkimuksiin vaikuttamalla kasvattajiin.	PEVISA-ohjelma jatkuu. Rotukohtaisissa neuvotteluissa keskusteltu paljon ns. perhekoirien PEVISA-tutkimuksiin saamisesta. Tällä hetkellä noin 50 % walesinspringereistä lonkkakuvataan, mutta vain 7 % kuvatuista rajataan pois jalostuksesta D/E-lonkkien vuoksi. Jalostuskoirat on PEVISA-tarkastettu.
Pyritään vähentämään epilepsiaan ja kilpirauhasen vajaatoimintaan sairastuvien yksilöiden määrää.	Jalostustoimikunta kerää listaa sairaita koiria tuottaneista yhdistelmistä. Sairaiden koirien lähisukulaisia tulisi välttää jalostuksessa. Sukusiitosasteen pitäminen mahdollisimman pienenä vähentää hieman riskiä sairastua näihin vitsauksiin. Jalostustoimikunta jakaa tietoa riskisuvuista yhdistelmiä suunnitteleville kasvattajille. Koitetaan saada kerättyä mahdollisimman paljon verinäytteitä koirien geenitutkimukseen, jotta sairausgeenien löytyminen mahdollistuisi.	Jalostustoimikunta on kerännyt tilastoa terveys- ja sairauskyselyvastausten perusteella. Tietoa riskisuvuista on kerrottu jalostustiedusteluja tehneille. Julkisiin sairauslistoihin on listattu vain koirat jonka tiedot on annettu julkiseen käyttöön.
Pyritään vähentämään iho-oireita ja allergioita.	Jalostukseen ei tule käyttää koiria, joilla on todettu vakavampia allergioita ja/tai iho-oireita.	Kennelliiton terveyshyönteessä toistuvia ihon ja korvien ongelmia oli 38 % vastanneista ja rotujärjestön terveyshyönteessä 22 %. Myös Agria-tilastoissa nämä nousevat esiin.
Rodun muista sairauksista kerätään tietoa ja niistä tiedotetaan lehdessä, tapahtumissa ja kotisivuilla.	Terveyshyönteä ylläpidetään yhdistyksen kotisivuilla ja sen uudistamisen tarve kartoitetaan jo saatujen vastausten pohjalta. Terveyshyönteä markkinoidaan aktiivisesti kasvattajille ja koiran omistajille.	Terveyshyönteä on markkinoitu ja tehty myös kampanja, jossa vastanneiden kesken arvottiin palkintoja. Viime vuosina on löydetty geenitesti (CDDY), joka on yhteydessä kasvaneeseen välilevytyräriskiin. Tämä tuntuu olevan lähes fiksoitunut rotuun.

6. Jalostuksen tavoitteet ja strategiat

6.1 Jalostuksen tavoitteet

Walesinspringersspanielin tulee toimia tulevaisuudessakin alkuperäisessä käyttötarkoituksessaan terveenä ja kestäväenä ylösajavana lintukoirona.

Walesinspringersspanieli tulee säilyttämään rotuna ns. dual purpose maineensa. Rotu ei ole jakautunut käyttö- ja näyttelylinjoihin, kuten on käynyt monelle spanielirodullekin. Jalostuksessa ei myöskään tapahdu ylilyöntejä koirien rakenteen suhteen. Walesinspringersspanieli tulee olemaan monipuolinen harrastuskoira, jota käytetään myös paljon alkuperäiseen tarkoitukseensa ylösajavana ja noutavana lintukoirona. Kasvattajat panostavat tähän, että rotu säilyttäisi ne luonteen erityispiirteet, jotka tekevät siitä monipuolisen harrastus- ja perhekoiran. Arkuutta ja aggressiivisuutta ei saa esiintyä.

Terveyden osalta pyritään siihen, että walesinspringersspanieli pysyisi perusterveen koiran maineessa. Rotujärjestön pitää rohkaista kasvattajia avoimuuteen sairauksien osalta. Tärkeintä olisi pitää sukusiitosasteet mahdollisimman pienenä ja tällä tavoin pienentää kaikkien perinnöllisten sairauksien todennäköisyyttä. Uusia omistajia rohkaistaan mukaan rotujärjestö-, koe- ja näyttelytoimintaan, jotta tulevaisuus olisi turvattu kaikilla osa-alueilla.

Tavoite	Toimenpide
Jalostuspohja	
Pyritään alentamaan sukusiitosastetta tai vähintään pitämään se nykyisellä tasolla.	Yhdistelmä ei täytä jalostuksen toimintaohjetta, mikäli yhdistelmän sukusiitosaste on yli 6,25 % kuudelta polvelta.
Ei sorruta yksittäisten saman sukuisten koirien liikkäyttöön, jotta todellinen populaatiokoko saadaan entistä suuremmaksi.	Kasvattajia pidetään tietoisina, mikäli tiettyjä saman sukuisia koiria käytetään liikaa.
Käytetään entistä laajemmin kotimaista jalostusmateriaalia.	Pyritään kannustamaan urosten omistajia tuomaan koiria enemmän esille näyttelyissä ja kokeissa sekä kasvattajia käyttämään kotimaisia uroksia jalostukseen.
Yksittäinen siitosuros ei saisi tuottaa yli 2–3 % sukupolven jälkeläisistä tai kertakaikkisena määränä 25 % yhden vuoden rekisteröinneistä. Saman koiran lastenlasten määrä ei saisi ylittää 50 yksilöä.	Walesinspringersspanielilla tulisi olla enintään 16 (2 %)—24 (3 %) ensimmäisen polven jälkeläistä. Toisen polven jälkeläismäärien ei tulisi ylittää 32 (4 %)—48 (6 %) jälkeläistä. Julkaistaan vuosittain käytetyimmät urokset rotujärjestön lehdessä.
Pyritään käyttämään enemmän erisukuisia koiria jalostuksessa.	Pyritään kannustamaan kasvattajia käyttämään erisukuisia koiria tehollisen populaatiokoon kasvattamiseksi ja ylläpitämiseksi. Myös ulkomaisten, erisukuisten koirien tuontiin ja käyttöön kannustetaan.
Kannustetaan kasvattajia ja urosten omistajia valitsemaan tavoiteohjelman sekä jalostuksen toimintaohjeen vaatimukset täyttävät kumppanit koirilleen.	Päivitetään jalostuksen toimintaohjetta ja tavoiteohjelmaa tarvittaessa ja julkaistaan ohjeet ja tavoiteohjelma lehdessä ja kotisivuilla.
Isät/emät-suhde koetetaan saada pidettyä vähintään viime vuosien 0,6–0,7 tasolla	Kannustetaan käyttämään mahdollisimman useita eri uroksia jalostuksessa.
Luonne ja käyttäytyminen	
Luonteeltaan epätyypillisiä eli arkoja tai aggressiivisia ei käytetä jalostukseen. Pyritään vähentämään arkojen ja ylireagoivien yksilöiden määrää.	Ohjeistetaan kasvattajia jättämään jalostuksesta pois koirat, jotka ovat arkoja, aggressiivisia tai niillä on muuten rodulle epätyypillinen luonne tai käyttäytyminen. Jalostuksen toimintaohjeen mukaisesti kaksi kertaa luonteesta kokeissa tai näyttelyissä vakavasti huomautettua koiraa ei tule käyttää jalostukseen.
Entistä useampi yksilö MH-luonnekuvataan. MH-luonnekuvausten tuloksia analysoidaan ja tilastoidaan rotuprofiiliin luomiseksi.	Järjestetään MH-luonnekuvaustilaisuuksia, joihin otetaan ensisijaisesti springerspanieleita. MH-luonnekuvausten tulokset raportoidaan ja tilastoidaan sekä saatetaan jalostustoimikunnan tietoon. Koulutetaan tarvittaessa MH-luonnekuvauksiin lisää toimitsijoita.

Jalostustoimikunta saa käyttöönsä kattavasti materiaalia luonteiden analysoimiseksi ja tilastoinemiseksi.	Kerätään luonteista tietoa terveystutkimuksen välityksellä ja tarvittaessa kehitetään kyselyä kattamaan luonteenpiirteet entistä tarkemmin.
Käyttöominaisuudet:	
Entistä useampi yksilö osallistuu taipumus- ja metsästyskokeisiin.	Pyritään kannustamaan koirakoita osallistumaan spanielien taipumus- ja/tai metsästyskokeisiin. Järjestetään jatkossakin vähintään kolme taipumuskoetta ja kuusi metsästyskoetta vuosittain.
Pentueen vanhemmilla vähintään toisella on tulos rodunomaisesta käyttökokeesta.	Jalostuksen toimintaohjeessa pidetään vaatimuksena vähintään taipumuskoetta toisella vanhemmista.
Rodunomaiseen käyttötarkoitukseen soveltumattomia yksilöitä ei käytetä jalostukseen.	Pyritään kannustamaan kasvattajia jättämään jalostuksesta sellaiset koirat, jotka eivät sovellu rodunomaiseen käyttötarkoitukseen.
Kasvattajilla on mahdollisuus nähdä koirien osasuoritukset ja arvostelut käyttökokeissa ja käyttää tietoa hyväksi jalostusvalintoja tehdessä.	Taipumuskoetta- ja metsästyskoe-arvostelut julkaistaan vuosikirjoissa, jotka ovat sähköisesti luettavissa yhdistyksen kotisivuilla.
Tavoitteena on käyttöominaisuuksiltaan rotumääritelmää vastaava walesinspringerspanieli.	Muotovalion vaatimuksena säilytetään myös käyttökokeetulos.
Terveys ja lisääntyminen	
Rotu on kohtuullisen pitkäikäinen eikä erityisiä lisääntymisongelmia esiinny.	Ongelmien ilmentyessä tiedotetaan niistä kasvattajia. Kartoitetaan aktiivisesti tilannetta terveystutkimuksen avulla. Sukusiitosaste ei saisi kasvaa, koska se johtaa pikaisesti pentukokojen pienenemiseen ja muihin terveysongelmiin.
Jalostukseen käytettävien koirien tulee olla kaikki puolin terveitä ja hyväkuntoisia ja niille tulee tehdä PEVISA:n mukaiset terveystutkimukset.	Kannustetaan kasvattajia käyttämään jalostukseen vain terveitä yksilöitä. Ylläpidetään jalostuksen toimintaohjetta ohjenuorana kasvattajille. PEVISA-ohjelmaa jatketaan. Järjestetään joukkotutkimustilaisuuksia vähintään kerran vuodessa. Pyritään saamaan myös ns. tavallisia perhekoiria PEVISA-tutkimuksiin vaikuttamalla kasvattajiin.
Pyritään vähentämään epilepsiaan ja autoimmuunisairauksiin sairastuvien yksilöiden määrää.	Jalostustoimikunta kerää listaa sairaita koiria tuottaneista yhdistelmistä. Sairaiden koirien lähisukulaisia tulisi välttää tai käyttää harkiten jalostuksessa. Sukusiitosasteen pitäminen mahdollisimman pienenä vähentää koko rodun tasolla hieman riskiä sairastua näihin vitsauksiin. Jalostustoimikunta jakaa tietoa riskisuvuista yhdistelmiä suunnitteleville kasvattajille. Koetetaan saada kerättyä mahdollisimman paljon verinäytteitä koirien geenitutkimukseen, jotta kilpirauhasen vaajatoimintaa, epilepsiaa ja glaukoomaa aiheuttavien sairausgeenien löytäminen mahdollistuisi.
Pyritään vähentämään iho-oireita ja allergioita.	Jalostukseen ei suositella koiria, joilla on todettu vakavampia allergioita ja/tai iho-oireita.
Rodun muista sairauksista kerätään tietoa ja niistä tiedotetaan lehdessä, tapahtumissa ja kotisivuilla.	Terveystutkimusta ylläpidetään yhdistyksen kotisivuilla ja sen uudistamisen tarve kartoitetaan jo saatujen vastausten pohjalta. Terveystutkimusta markkinoidaan aktiivisesti kasvattajille ja koiran omistajille.
Ulkomuoto:	
Tavoitteena on ulkomuodoltaan ja rotutyypiltään rotumääritelmän mukainen walesinspringerspanieli.	Seurataan ja tilastoidaan näyttelytuloksia ja analysoidaan kirjallisia laatu-arvosteluita. Tiedotetaan havaituista ongelmista kasvattajille.
Päänäyttelyn paikka-, aika- ja tuomarivalinnat tehdään huolella ja osallistumiskynnys yhdistyksen pääerikoisnäyttelyyn pyritään pitämään alhaisena.	Pyritään valitsemaan päänäyttelyyn rodun kasvattajatuomari rodun alkuperämaasta. Pyritään valitsemaan päänäyttelyn ajankohta ja paikka niin, ettei sen kanssa osu päällekkäin mitään muuta rodun kannalta merkittävää tapahtumaa. Kannustetaan harrastajia ja kasvattajia tuomaan useampi kuin yksi koira päänäyttelyyn.
Panostetaan ulkomuototuomarikoulutukseen ja paneudutaan tuomareiden ajan tasalla	Ylläpidetään ulkomuototuomareiden koulutustoimintaa ja järjestetään tarpeen mukaan erityiskoulutusta. Tarvittaessa

pitämiseen. Kasvattajien kanssa tulee keskustella rotumääritelmän tulkinnasta.	järjestetään kasvattajille koulutustilaisuus rotumääritelmästä ja sen tulkinnasta.
Tavoitteena on, että rodulle tyypillisiä voimakkaita, S-muotoisen selkälinjan ja hyvän etuosan omaavia koiria esiintyy entistä enemmän. Rodussa esiintyy vähemmän liian korkealla kannettu häntiä ja töpöttäviä liikkeitä.	Tiedotetaan kasvattajille näistä ulkomuodon ongelmista. Pyritään saamaan aiheesta artikkeli lehteen, jossa havainnollistetaan walesinspringerspanieleille tyypilliset ominaisuudet näiden virheiden osalta.
Entistä useampi yksilö osallistuu näyttelyyn saaden kirjallisen näyttelyarvostelun ja näyttelypalkinnon. Tavoitteena nostaa osallistujamäärä nykyisestä 42% rekisteröidyistä korkeammaksi.	Järjestetään päänäyttely vuosittain ja kannustetaan kasvattajia ja harrastajia osallistumaan näyttelyihin.

6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

Mahdollisimman moni rodun kasvattaja ja harrastaja tulisi saada sitoutumaan yhdessä sovittujen ohjeiden noudattamiseen, jotta saavutetaan asetetut tavoitteet. Jalostuksen toimintaohjetta päivitetään vuosittain rotukohtaisissa neuvotteluissa, joihin kaikkien rodun kasvattajien ja harrastajien on mahdollista osallistua.

Toimintaohje ei valitettavasti käytännön syistä (erilaiset tutkimuskriteerit ja arvosteluskalat, mikrosirujen puute jne) taivu ulkomaisten urosten suhteen, vaikka siihen rodun monimuotoisuuden takia kannustetaan. Meillä on voimassa pysyvät poikkeusluvut ulkomaalaisille uroksille, joilta ei vaadita silmä- tai lonkkakuvaustuloksia rekisteröintiin. Nämä yhdistelmät eivät kuitenkaan valitettavasti täytä jalostuksen toimintaohjetta (kuten eivät myöskään esim. Brittein saarilla tai USA:ssa lonkkakuvatut koirat, koska arvostelu ei ole skaalalla A-E).

Aihe	Vähimmäisvaatimukset	Suositukset
Ikä	Narttu on astutushetkellä iältään yli 24 kuukautta ja alle 8 vuotta. Ensimmäistä kertaa astutettavan nartun tulee astutushetkellä olla alle 5-vuotias. Uroksen tulee olla vähintään 24 kuukauden ikäinen.	Toivottavaa on jälkeläisten tutkimus/kartoitus luonteen, terveyden, käyttöominaisuuksien ja rotumääritelmän mukaisen ulkomuodon osalta (spanielien taipumuskoet, MH-luonnekuvaus, viralliset terveystutkimukset, metsästyskoeket ja näyttelyt).
Yhdistelmän sukusiitosprosentti	Yhdistelmän sukusiitosprosentti ei Suomen Kennelliiton jalostustietokannan tietojen mukaan ylitä 6,25 prosenttia kuudesta polvesta laskettuna.	
Jälkeläismäärä	Koira, jolla on yli 24 jälkeläistä, ei täytä jalostuksen toimintaohjetta.	Walesinspringerspanielilla tulisi olla enintään 16 (2 %)-24 (3 %) ensimmäisen polven jälkeläistä. Toisen polven jälkeläismäärien ei tulisi ylittää 32 (4 %)-48 (6 %) jälkeläistä.
Lonkaniveldysplasia	Molemmat jalostukseen käytettävät koirat ovat virallisesti tutkittu lonkaniveldysplasian varalta. Molemmat vanhemmat ovat A-B -lonkkaisia tai jos toinen vanhemmista on C-lonkkainen, tulee yhdistelmän toisen osapuolen olla lonkiltaan terve (A	Vanhempien lonkkien BLUP-indeksien keskiarvo tulisi olla vähintään 101.

	tai B). Kummallakaan vanhemmista ei ole D -asteista lonkkaniveldysplasiaa.	
Silmäsairaudet	<p>Molemmat jalostukseen käytettävät koirat ovat virallisesti silmätarkastettuja. Kummallakaan ei ole todettu seuraavia perinnöllisiä silmäsairauksia: HC, PRA, RD, glaukooma, entropion tai ektropion. Jos koiralla on lausunto ylimääräisistä ripsistä (distiachis, ektooppinen ciliala, trichiatis) tai PPM-lausunto, on toinen osapuoli terve tältä osin. Astutushetkellä silmätarkastustulos ei ole 24 kk vanhempi.</p>	<p>mRD -koiria voi käyttää jalostukseen terveen kumppanin kanssa, gRD tai tRD -koiria ei pidä käyttää jalostukseen</p> <p>Lieviä tapauksia (iris-iris PPM) voi käyttää jalostukseen. Vakavia tapauksia (linssin etupinnan / sarveiskalvon sisäpinnan muutoksia) ei pidä käyttää jalostukseen.</p> <p>Ylimääräisten ripsien merkitys koiralle on usein melko vähäinen, jolloin koiria voi perustellusta syystä käyttää jalostukseen, mutta mieluiten terveen kumppanin kanssa. Vakavia tapauksia (ektooppinen ciliala ja selkeitä oireita aiheuttavat distichiat) ei kuitenkaan pidä käyttää jalostukseen.</p> <p>Jos glaukoomatutkimuksessa todetaan lievä tai kohtalainen kammiokulman epänormaali rakenne, suositellaan, että mikäli koira kuitenkin käytetään jalostukseen, tulisi parituskumppanin olla gonioskopiatutkittu ja terve. Jos muutokset on merkitty vakavaksi, ei koira pidä käyttää jalostukseen glaukoomariskin takia.</p> <p>Samoin kuin entropion / trichiatis -koiria, lieviä ektropion / makroblepharon -diagnoosin saaneita koiria voi käyttää jalostukseen, mutta parituskumppaniksi on valittava em. vaivan suhteen terve yksilö. Vakavia tapauksia ei pidä käyttää jalostukseen lainkaan.</p>
Muut sairaudet	<p>Kummallakaan osapuolella ei ole todettu mitään vakavaa tai mahdollisesti perinnöllistä sairautta.</p> <p>Koira, jolla on epilepsiaa sairastava jälkeläinen tai jonka täyssisarus, on epileptikko, ei täytä jalostuksen toimintaohjetta.</p>	<p>Rodussa esiintyvien allergia- ja iho-oireiden vuoksi koira, jolla on todettu allergia tai atopia, ei saa käyttää jalostukseen.</p> <p>Koira on rakenteensa ja terveytensä puolesta soveltuva jalostukseen, jos sillä ei ole hyvinvointia alentavia, normaalin liikunnallisen elämän estäviä sairauksia ja vikoja eikä sairautta, joka vaatii säännöllistä tai toistuvaa lääkehoitoa tai erityisruokavaliota.</p>

Käyttöominaisuudet	Vähintään toisella vanhemmista tulee olla hyväksytty tulos spanielien taipumuskokeesta (SPA1) tai vähintään AVO3-tulos spanielien metsästyskokeesta.	
Luonne	Kumpikaan vanhemmista ei ole saanut kahta tai useampaa kertaa näyttelyistä eikä virallisista kokeista EVA:a, hylättyä tai 0:a, tai jäänyt ilman tulosta, aran tai aggressiivisen käytöksen vuoksi.	Jalostukseen ei suositella koiraa, jota 18 kk iän jälkeen on näyttely- tai koearvostelussa toistuvasti huomautettu arasta tai aggressiivisesta käytöksestä. Jalostukseen käytettävät koirat ovat luonteeltaan ja käyttäytymiseltään sellaisia, että ne selviävät hyvin arkipäivän tilanteista.
Ulkonäkö	Kumpikin vanhemmista tulee olla palkittu näyttelyssä vähintään laatuarvostelulla erittäin hyvä (EH).	

6.3 Rotujärjestön toimenpiteet

Mahdollisimman moni rodun kasvattaja ja harrastaja tulisi saada sitoutumaan yhdessä sovittujen ohjeiden noudattamiseen, jotta saavutetaan asetetut tavoitteet. Kasvattajat toimivat melko itsenäisesti ja tavoitteeksi tuleekin asettaa aktiivinen yhteistyö niin kasvattajien kesken kuin kasvattajien ja jalostustoimikunnan välillä. Yhteistyön kehittämiseksi tulee kasvattaa luottamusta kasvattajien, harrastajien ja jalostustoimikunnan välille. Rotujärjestön tulee toimia kannustavasti, avoimesti ja luottamusta herättävästi.

- * rotujärjestö kartoittaa rodun koirien ominaisuuksia kyselyiden ja rodunomaisten kokeiden avulla
- * rotujärjestö pyrkii aktivoimaan ihmisiä vastaamaan terveys- ja sairauskyselyihin
- rotujärjestön hallitus hyväksyy ehdotetut muutokset jalostuksen toimintaohjeeseen
- * rotujärjestö ottaa JTO:n tavoitteet huomioon vuotuisia toimintasuunnitelmia laatiessaan
- * rotujärjestö julkaisee kirjalliset näyttelyistä ja kokeista koirille annetut kirjalliset arvostelut sekä näyttely- ja koetulokset vuosikirjoissa tai kotisivuillaan sekä julkaisee julkiseksi ilmoitettuja terveystutkimustuloksia autoimmuunisairauksia, glaukoomaa ja epilepsiaa koskien kotisivuilla
- * rotujärjestö pyrkii hyödyntämään terveystutkimuksilla, PEVISA-tutkimuksista ja kasvattajien ja omistajien ilmoituksista saatuja terveystietoja
- * Rotujärjestö on yhteistyössä Kennelliiton jalostustieteellisen toimikunnan kanssa jalostustyön kehittämisessä.
- * Rotujärjestö vastaa rotunsa tai rotujensa ulkomuoto- ja koetuomarien koulutuksesta Kennelliiton ohjeiden mukaisesti.
- * rotujärjestö tiedottaa rodussa havaituista ongelmista ja työstää ja julkaisee tilastoja koskien terveyttä, luonnetta, käyttöominaisuuksia sekä populaatorakennetta
- * rotujärjestö järjestää mahdollisuuksien mukaan koulutustilaisuuksia, kokeita, testejä ja näyttelyitä sekä PEVISA-joukkotutkimustilaisuuksia kannustaakseen koirien osallistumista koirien terveyttä, luonnetta, käyttöominaisuuksia ja rakennetta mittaaviin tilaisuuksiin
- * rotujärjestö järjestää joka vuosi vähintään yhden rotukohtaisen neuvottelun
- * rotujärjestö tiedottaa ajankohtaisista asioista kotisivuillaan ja yhdistyksen some-kanavissa
- * rotujärjestö julkaisee 4 kertaa vuodessa ilmestyvää Springer-lehteä, jossa tiedotetaan rodulle oleellisista ja tarpeellisista tiedoista
- * rotujärjestö seuraa aktiivisesti rodun tilannetta ja kehittymistä Suomessa ja ulkomailla mm.
 - ✍ seuraamalla rodun terveystilannetta ja näyttely- ja koetuloksia
 - ✍ lukemalla julkaisuja (kuten muiden maiden rotujärjestöjen lehdet)
 - ✍ seuraamalla muiden maiden rotujärjestöjen kotisivuja
 - ✍ osallistumalla rotua koskeviin koulutus- ja seminaaritilaisuuksiin

6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin

POPULAATIO

Vahvuudet	Heikkoudet
<ul style="list-style-type: none"> - Monet kasvattajat pyrkivät tuomaan uutta verta geenipohjaan käyttämällä erisukuisia ja ulkomaisia jalostusyksilöitä - DLA-geenitutkimuksessa rodulta löytyi kohtuullisen pienessä otoksessa 9 eri haplotyyppiä, joka on kohtuullisen hyvä tulos. - MyDogDna-tutkimuksen populaatio-otoksessa suomalaisilla walesinspringereillä vaikuttaisi olevan eniten geneettistä vaihtelua – toki niitä on tutkittukin eniten. 	<ul style="list-style-type: none"> - Geenitestien perusteella rodun sukusiitosaste on 28,3 % eli kaikki rodun yksilöt ovat yhtä läheistä sukua kuin ne olisivat syntyneet puolisisarparituksista. - Kun tarkastellaan nykyisten jalostusyksilöiden sukutauluja muutamia sukupolvia taaksepäin, sieltä löytyy huolestuttavan paljon samoja koiria. - Käytetyimmät koirat ovat monet läheistä sukua toisilleen. - Tuontikoiria tuodaan samoista suvuista. - Maailmanlaajuisestikin käytetään paljon saman sukuisia koiria.
Mahdollisuudet	Uhat
<ul style="list-style-type: none"> - Kotimaisten urosten jalostuskäytön lisääminen . - Koirien maahantuonnin helpottamisen ansiosta tuontikoirien ja ulkomailla astutusten määrä voisi nousta nykyisestä huomattavasti. - Keinosiemennysten hyödyntäminen. - Kaksoisastutusten mahdollisuus. - Kennelliitto on mahdollistanut roturisteytysprojektien toteuttamisen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Liian harvoista uroksista on tietoa terveydestä ja näyttely ja/tai taipumuskoetulos. - Eläinlääkärit suosittelevat helposti kastrointia, mikä vaikeuttaa jalostusurosten löytämistä - Samojen urosten liiallinen käyttö kaventaa jalostuspohjaa ja kasvattaa sisäsiitosastetta.

LUONNE JA KÄYTTÖMINAISUUDET

Vahvuudet	Heikkoudet
<ul style="list-style-type: none"> - Rodun maine ystävällisenä, iloisena ja sosiaalisena koirana on säilynyt. - Aggressiivisia yksilöitä on todella vähän. - Rotu ei ole jakautunut käyttö- ja näyttelylinjaisiin koiriin, vaan on säilyttänyt dual purpose maineensa. - Monilla yksilöillä on edelleen tallessa ne luonteen erityispiirteet, jotka tekevät walesinspringerspanielista hyvän metsästyskoiran. - Rotujärjestö panostaa käyttöominaisuuksien säilyttämiseen järjestämällä metsästyskoulutuksia ja rodunomaisia käyttökokeita 	<ul style="list-style-type: none"> - Arkoja, yliherkkiä ja ylireagoivia yksilöitä esiintyy rodussa. - MH-kuvaukset ovat osoittaneet, että monet yksilöt voisivat olla leikkisämpiä ja rohkeampia. - Rodun käyttökoiramaine ei ole niin hyvä kuin serkullaan englanninspringerspanielilla - Metsästäjät vierastavat itsenäistä ja omatoimista luonnetta – koulutettavuutta ja yhteistyökykyä kyseenalaistetaan. - Jalostukseen käytetään yksilöitä, joita ei käytetä edes spanielien taipumuskoeksessa, tällöin käyttöominaisuuksista ei ole mitään näyttöä.
Mahdollisuudet	Uhat
<ul style="list-style-type: none"> - Kasvattajien ja harrastajien kiinnostus koirien luonneominaisuuksiin lisääntynyt; käytetään enemmän pentutestausta ja osallistutaan erilaisiin luonnetta mittaaviin/kuvaaviin kokeisiin. - Monet kasvattajat hakevat myös ulkomaisilta jalostusyksilöiltä näyttöä käyttöominaisuuksista. - Rodussa löytyy potentiaalia moniin eri harrastusmuotoihin. - Koska walesinspringerspanieli pysyy metsästettäessä ohjaajan lähellä, sen suosio voi nousta johtuen alati pienenevistä metsästysalueista. 	<ul style="list-style-type: none"> - Koiria ei käytetä virallisissa käyttökokeissa rodunomaisten käyttöominaisuuksien toteamiseksi – kasvattajissa ja harrastajissa kiinnostus SPME- ja SPME-V-kokeisiin on laskenut sääntömuutoksen myötä. - Metsästyksessä ja koeosallistumisista tulee tiukasti tuloshakuista, jolloin harrastajat valitsevat ns. helppoja ja varmoja rotuja näihin harrastuksiin. - Jalostetaan pelkkää ulkomuotoa, jolloin helposti käytetään esim. arkoja yksilöitä ja käyttöominaisuudet heikkenevät. - Käytetään jalostukseen liian pehmeitä yksilöitä, ns. seurakoirajalostus.

TERVEYS

Vahvuudet	Heikkoudet
<ul style="list-style-type: none"> - Rotu on vielä säilyttänyt perusterveytensä ja pitkäikäisyytensä - PEVISA-ohjelman ansiosta jalostusyksilöt lonkkakuvataan ja silmätarkastetaan - useimmat kasvattajat suhtautuvat terveystasoihin vakavasti - rotujärjestö kannattaa avoimuutta terveystasioissa – tiedonjako kasvattajille muun muassa julkisten sairauslistojen muodossa - tietoa sairastuneista saadaan myös ulkomailta 	<ul style="list-style-type: none"> - Allergiat, atopiat ja erilaiset iho-ongelmat ovat yleistyneet - Autoimmuunisairauksia (eritoten kilpirauhasen vajaatoimintaa) esiintyy liian usein. - Epilepsiaa ja munuaisten vajaatoimintaa esiintyy harvakseltaan. - jotkut kasvattajat eivät ilmoita sairastuneista yksilöistä jalostustoimikunnalle - myös sellaisia yksilöitä, joita ei käytetä jalostukseen, tulisi lonkkakuvata ja silmätarkastaa nykyistä enemmän - Glaukooma on rodussa yleinen muihin rotuihin verrattuna. Glaukoomadiagnoseja ei virallisteta, mikä vaikeuttaa jalostusta sairauden suhteen.
Mahdollisuudet	Uhat
<ul style="list-style-type: none"> - Tulevaisuudessa geenitutkimus edistyy, joka toivottavasti helpottaa myös monigeenisten sairauksien kuten glaukooman ja epilepsian vastustamista. - Monet kasvattajat ymmärtävät avoimuuden tärkeyden terveystasioissa ja ilmoittavat sairastumisista. - Kansainvälinen yhteistyö rodun yhteisen hyvän avuksi. - KoiraNetin ominaisuudet paranevat sairauksien ilmoittamisen suhteen. - Roturisteytysprojektin avulla voitaisiin parantaa rodun terveystasoinaisuuksia. 	<ul style="list-style-type: none"> - Koirien terveystietoja ei toimiteta jalostustoimikunnan hyödynnettäväksi. - Geenipoolin pieneneminen lisää perinnöllisten sairauksien määrää ja levinneisyyttä.

RAKENNE

Vahvuudet	Heikkoudet
<ul style="list-style-type: none"> - rotutyypin ja koot ovat yhdenmukaistuneet - jalostuksessa ei ole tapahtunut ylilyönnejä, mm. turkit ovat pysyneet kohtuullisina - häntien tyypistyskiellon jälkeen nähtyjä liian korkeita tai liikaa kaartuvia häntiä ei enää nykyään juurikaan näe - lähes kaikki jalostukseen käytettävistä yksilöistä on palkittu näyttelyssä vähintään EH-palkinnolla - ulkomuototuomareiden korkeatasoinen koulutus Suomessa 	<ul style="list-style-type: none"> - koirien etuosissa on usein puutteita; heikko rintakehä, etuasentoiset lavat, puutteelliset etukulmaukset tai lyhyt olkavarsi - ihanteellista, kevyesti s-muotoista selkälinjaa näkee nykykoirissa valitettavan vähän, selät ovat liian suorina - lanneosissa on monesti huomautettavaa: ne ovat liian jyrkkiä tai suorina - päissä esiintyy puutteita mm. liian kapeita kuonoja, liian leveitä kalloja ja turhan suuria korvia.
Mahdollisuudet	Uhat
<ul style="list-style-type: none"> - monet kasvattajat yrittävät parantaa rakenteissa esiintyviä puutteita jalostusvalinnoissaan - ulkomaisten jalostusyksilöiden käyttö - tavalliset harrastajat käyttävät myös koiriaan paljon näyttelyissä - rotujärjestön järjestämät jalostustarkastukset 	<ul style="list-style-type: none"> - jotkut kasvattajat tekevät harkitsemattomia jalostusvalintoja, johtuen usein tiedon puutteesta tai pelkän näyttelymenestyksen hakemisesta - jotkut ulkomuototuomarit palkitsevat koiria, joilla on epätyypillinen rakenne, ns. showtyyppisiä yksilöitä

RODUN MARKKINAPOTENTIALI

Vahvuudet	Heikkoudet
<ul style="list-style-type: none">- Rodun kaunis ulkomuoto, sopiva koko ja luonneominaisuudet takaavat sille vannoutuneita kasvattajia ja harrastajia.- Rodulla ei ole suuria luonne- tai rakenneongelmia, jotka romahduttaisivat suosiota.- Hyvä perhekoira aktiiviseen kotiin.	<ul style="list-style-type: none">- Monet omistajat ovat tehneet rotuvalintansa perustuen pelkkään kokoon ja ulkomuotoon, jolloin vilkkaasta ja aktiivisesta koirasta tulee helposti ongelmakäyttöksinen yksilö, kun se ei saa aktivointia tarpeeksi.- Rotu jää usein suosiossa tunnetumpien spanielirotujen varjoon.
Mahdollisuudet	Uhat
<ul style="list-style-type: none">- Rotu saavuttaisi enemmän suosiota myös eri harrastusmuodoissa mm. TOKO, rally-toko, nose work ja agility.- Rotu saavuttaisi paremman maineen metsästyskoirana.- nykyinen rotujärjestö Springerspanielit ry pystyy keskittymään entistä rotujärjestöä paremmin rodun esille tuomiseen, koska järjestön alaisia rotuja on vain kaksi.	<ul style="list-style-type: none">- Rekisteröintien liiallinen nousu, ns. pentutehtailu – tällöin pentuja helposti myytäisiin sopimattomiin perheisiin, joka johtaisi taas siihen, että rodun maine kärsisi.

Walesinspringerspanielien osalta tulee huomioida käyttöominaisuudet, luonne, terveys ja populaatorakenne. Rodun alkuperäisten käyttöominaisuuksien kouluttamista ja niistä tiedottamista on ylläpidettävä ja tarpeen vaatiessa lisättävä, jotta käyttöominaisuuksien arvostus lisääntyisi. Käyttöominaisuuksiin tulee kiinnittää jatkossa enemmän huomiota jalostusvalintoja tehtäessä. Rodulle tyypillisistä luonteenpiirteistä tulee tiedottaa aktiivisemmin. MH-luonnekuvauksista, luonnetesteistä ja terveystarkastuksesta saatuja luonnetta koskevia tietoja tulee tilastoida ja analysoida luonteiden kehittymisen seuraamiseksi. Luonteeltaan epätyypilliset yksilöt tulee karsia jalostuksesta ja epätyypillisten luonteenpiirteiden yleistymistä tulisi pyrkiä rajoittamaan.

Terveyden osalta erityistä huomiota tulisi kiinnittää tulehdussairauksiin, iho-ongelmiin, kasvaimiin ja allergioihin. Näiden lisäksi on tärkeää ottaa huomioon kilpirauhasen vajaatoiminta ja muut autoimmuunisairaudet sekä epilepsia. Näiden ongelmien yleistymistä tulisi pyrkiä rajoittamaan. Kroonisesti sairaat koirat tulee karsia jalostuksesta ja niistä on tiedotettava avoimesti.

Jalostuspohjan kaventumisen estämiseksi tulisi jalostuksessa välttää yksittäisten koirien liikakäyttöä ja huomioida jalostuskoirien sukulaisuussuhteet. Jalostukseen käyttävien urosten jälkeläismäärää tulee seurata ja tilastoida, jotta matadorijalostuksesta ei tule rodussa ongelmaa.

Riski	Syy	Varautuminen	Miten vältetään	Toteutuessaan merkitsee
Jalostuspohjan kaventuminen.	Käytetään liiallisesti saman sukuisia jalostusyksilöitä.	Informoidaan kasvattajia heidän jalostusvalintojensa merkityksestä koko populaatioon.	Tuetaan ja kannustetaan kasvattajia tekemään jalostuspohjaa laajentavia valintoja.	Perinnölliset sairaudet lisääntyvät, pentuekoot pienenevät.
Luonteiden ongelmat lisääntyvät.	Jalostuskoirien luonteita ei testata tarpeeksi.	Kerätään tietoa luonteiden ongelmista ja hyödynnetään niitä jalostuksessa.	Rotujärjestö järjestää SPA-, SPME-, SPME-V-kokeita sekä MH-kuvauksia. Kannustetaan kasvattajia käyttämään jalostuskoiria niissä.	Rodun suosio laskee luonneongelmien vuoksi.
Käyttöominaisuudet häviävät.	Jalostuskoirien käyttöominaisuuksia ei testata tarpeeksi. Koiria ei käytetä niiden alkuperäisessä tehtävässä. Metsästys-harrastuksen suosio romahtaa.	Tuodaan esille näiden ominaisuuksien tärkeyttä myös muussa kuin metsästyksessä, mm. agility, TOKO, MEJÄ.	Säilytetään jalostuksen vähimmäisvaatimuksissa kohta, jossa ainakin toisella yhdistelmän osapuolella tulee olla SPA 1 tulos tai tulos metsästyskokeesta.	Rodun alkuperäinen käyttötarkoitus ja monet toivotut luonneominaisuudet häviävät.
Epilepsian, glaukooman ja autoimmuunisairauksien lisääntyminen populaatiossa.	Harkitsematon jalostusvalinnat; yhdistetään riskikoiria. Populaation sukusiittoisuuden lisääntyminen lisää riskiä autoimmuunisairauksiin. Kasvattajat eivät ole avoimia sairauksien suhteen.	Jalostustoimikunta kerää tietoa ja pitää yllä listoja sairastuneista yksilöistä. Pidetään yllä myös yhteyksiä ulkomaille näiden sairauksien osalta. Koitetaan kannustaa perinnöllisen monimuotoisuuden ylläpitoon rodussa.	Tehdään sukutauluja kasvattajille, joissa näkyy sairastuneet yksilöt ja näiden lähisukulaiset. Jatketaan tiedon keruuta. Pidetään jalostuksen vähimmäisvaatimuksissa suosituksissa kohta, jossa kummallakaan yhdistelmän osapuolella ei saa olla epilepsiaan tai kilpirauhasen vajaatoimintaan sairastunutta jälkeläistä.	Geenipohja kapenee, kun nämä sairaudet yleistyvät kaikissa sukulinjoissa.

6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

Tavoiteohjelman toteutumista seurataan jatkuvasti ja toteutumista käsitellään joka vuosi rotukohtaisessa neuvottelussa yhdessä kasvattajien ja harrastajien kanssa. Uutta tavoiteohjelmaa laadittaessa otetaan huomioon edellisen tavoiteohjelman toteutuminen sekä sen vaikutukset ja päätetään jatkotoimista.

Springerspanielit ry:n toimikunnat noudattavat toiminnassaan jalostuksen tavoiteohjelmaa.

Taulukko: Jokavuotiset toimenpiteet, jotka huomioidaan rotujärjestön vuosittaista toimintasuunnitelmaa laadittaessa ja joiden toteutumista seurataan vuosittain.

Toimenpide
Jalostukseen liittyvien tunnuslukujen seuranta ja arviointi
Jalostukseen liittyvien tunnuslukujen, tulosten ja tilastojen julkaiseminen rotujärjestön kotisivuilla ja Springer-lehdessä
Järjestetään vähintään kaksi rotukohtaista neuvottelua
Järjestetään erikoisnäyttely
Järjestetään vähintään kolme taipumuskoetta
Järjestetään vähintään kaksi MEJÄ-koetta

Järjestetään vähintään kuusi metsästyskoetta
Järjestetään vähintään kaksi MH-luonnekuvausta
Järjestetään ulkomuototuomarikoulutusta tarpeen mukaan.
Järjestetään joukkotutkimustilaisuuksia
Järjestetään vähintään yksi metsästyskoulutus
Järjestetään vähintään yksi jäljestämiskoulutus
Terveyskyselyn kehittäminen ja tilastointi
Tarjotaan jalostusneuvontaa ja valitaan jalostustoimikunta
Jalostuksen toimintaohjeen ja pentuvälitysehtojen tarkastelu ja muuttaminen tarvittaessa
Näyttely- ja koetulosten julkaiseminen rotujärjestön internet-sivuilla
Julkisten sairauslistojen (autoimmuunisairaudet, glaukooma ja epilepsia) ylläpitäminen kotisivuilla
Ylläpidetään yhdistyksen kotisivuja ja some-kanavia.
Järjestetään webinaareja ja luentoja.

Taulukko: Aikataulutetut toimenpiteet, jotka huomioidaan rotujärjestön vuosittaista toimintasuunnitelmaa laadittaessa ja joiden toteutumista seurataan vuosittain.

Toimenpide	2025	2026	2027	2028	2029
JTO 2025–2029 astuu voimaan	X				
Voimassaolevan JTO:n julkaiseminen yhdistyksen internet-sivuilla	X				
PEVISA-ohjelma on voimassa 1.1.2025-31.12.2029	X				
Terveyskyselyn kampanjointi koirien omistajille	X	X	X	X	X
JTO:n päivityksen valmistelu / suunnittelu				X	
Jäsenkysely JTO:n merkityksestä käytännössä ja siinä huomioitavista seikoista				X	X
JTO:n toteutumisen arviointi ja siitä aiheutuvat toimenpiteet				X	X
JTO:n päivitys				X	X



7. Lähteet

- ⁱ Walton, Anne, The Welsh Springer Spaniel Club Book of Champions 1902-1992, s. 7-11 (1993)
- ⁱⁱ Walton, Anne, The World of Dogs: Welsh Springers Spaniel, Kingdom Books England, s. 6-13 (1999)
- ⁱⁱⁱ van Wesslem, Haja, Welsh Springer Spaniel, Interpet Publishing, s. 8-23 (2000)
- ^{iv} Phillips, John 1985: The Essential Welsh Springer Spaniel. Staples Printers Rochester Limited, England.
- ^v Springerspanielit ry:n julkaisemat Springeri-lehden vuosikerrat
- ^{vi} Katariina Mäki: Perinnöllinen monimuotoisuus ja jalostuspohja WWW: <https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-jalostus/tietoa-jalostuksen-tueksi/perinnollinen-monimuotoisuus-ja-jalostuspohja>
- ^{vii} SKL/ Suomen Kennelliitto Koiranet-jalostustietokanta WWW: jalostus.kennelliitto.fi / www.kennelliitto.fi
- ^{viii} Mäki, Katariina; Kempe, Riitta: Eläinjalostukseen liittyvän eläinsuojelulainsäädännön toimeenpanon tehostaminen III: Koiranjalostuksen ongelmat ja valvontakriteerit WWW: https://www.luke.fi/sites/default/files/2023-02/Koiranjalostuksen%20ongelmat%20ja%20valvontakriteerit%2C%20Luke%2016_2023.pdf
- ^{ix} Bannasch, Danika et al: The effect of inbreeding, body size and morphology on health in dog breeds: <https://cgejournal.biomedcentral.com/articles/10.1186/s40575-021-00111-4#MOESM1>
- ^x Per-Erik Sundgren, Några kommentarer till aveln med Welsh Springer Spaniel, Welsh Nytt 2/2000, s. 47–50 (2000)
- ^{xi} Per-Erik Sundgren, Lemmikieläinten jalostus s. 50–54
- ^{xii} Katariina Mäki: Tehollinen populaatiokoko WWW: <https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-jalostus/tietoa-jalostuksen-tueksi/tehollinen-populaatiokoko>
- ^{xiii} Terveempien koirarotujen puolesta - degeneroitumista ja sukusiitosdepressiota vastaan, Katariina Mäki, Tarja Ekman, WWW: <http://www.koiranjalostus.fi/seminaariartikkeli.htm>
- ^{xiv} Per-Erik Sundgren, Några kommentarer till aveln med Welsh Springer Spaniel, Welsh Nytt 2/2000, s. 47–50 (2000)
- ^{xv} Mäki, Katariina, Sukusiitostaantuma – mikä, miksi, milloin?, WWW: <https://www.katariinamaki.fi/sukusiitostaantuma-mika-miksi-milloin/>
- ^{xvi} Katariina Mäki Vain monimuotoinen koirarotu selviää WWW: https://asiakas.kotisivukone.com/files/ratsunummenbuhundit.ota.fi/pieni_populaatio.html
- ^{xvii} Kennelliiton jalostusstrategia WWW: <https://www.kennelliitto.fi/lomakkeet/kennelliiton-yleinen-jalostusstrategia-2024-2028>
- ^{xviii} Päivi Rantasalo, Perinnöllisyyden ja koiranjalostuksen perusteet, julkaisija Suomen Kennelliitto-Finska Kennelklubben
- ^{xix} Jalostuksen tavoiteohjelman laatiminen, populaatio-osio WWW: <https://www.kennelliitto.fi/lomakkeet/jalostuksen-tavoiteohjelman-jto-mallirunko-suurilukuisille-roduille>
- ^{xx} Walesinspringersspanieleiden MHC II-geenin monimuotoisuus kartoitus osoittaa keskimääräistä korkeampaa heterotsygotiaa
- ^{xxi} The Kennel Club, Breed Registration Statistics 2014–2023. WWW: <https://kc-media-production.azureedge.net/media/pewhming/10-yearly-breeds-stats-gundog.pdf>
- ^{xxii} The Kennel Club: Population Analysis of the Spaniel (Welsh Springer) Breed: https://www.thekennelclub.org.uk/media/686560/spaniel_welsh_springer_.pdf
- ^{xxiii} Lewis, T. W., Abhayaratne, B. M. ja Blott, S. C.: Trends in genetic diversity for all Kennel Club registered pedigree dog breeds <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4579366/>
- ^{xxiv} Welsh Springer Spaniel Klubben: Rasspecific avelsstrategi WWW: <https://wssk.se/onewebmedia/RAS%202022%20version%20final.pdf> (2022-2026)
- ^{xxv} Årsrapport 2002 från WSSK:s avelsansvarig Agneta Johnsson
- ^{xxvi} Welsh Springer Spanielklubben 2023: RAS – Avelspolicy för Welsh Springer Spaniel. WWW: <https://www.sk.se/globalassets/dokument/rasdokument/ras-welsh-springer-spaniel.pdf>
- ^{xxvii} Årsrapporter från WSSK: 2019–2022 WWW: <https://wssk.se/rasen/avel.html>
- ^{xxviii} Årsrapporter från WSSK: 2017 WWW: <https://wssk.se/onewebmedia/9c.%20Avelsrapport%202017.pdf>
- ^{xxix} Sundgren, Per-Erik, MH som hjälpmedel i hundavelnavel ja taulukkoliite edelliseen artikkeliin
- ^{xxx} LatHunden-tietokoneohjelma
- ^{xxxi} Savrtberg, Kent, tohtorinväitöskirja, Peronality in Dogs, 2003
- ^{xxxii} Goddard, M. E. & Beilhartz, R. G., Genetic and enviromental factors affecting the suitability of dogs as guide dogs for blind, Theoretical and Applied Genetics 62, s. 97-102
- ^{xxxiii} Svartberg, Kenth, A comparison of behaviour in test and in everyday life: evidence of three consistent boldness-related personality traits in dogs. Applied Animal Behaviour Science, 91, 103-128 (2005).

- xxxiv Suomen Kennelliitto: Luonnetestin arvosteluohje, 1.1.2015. **WWW:** https://www.virkku.net/files/luonnetesti/LUONNETESTIN_ARVOSTELUOHJE_2019_FINAL.pdf
- xxxv Spanielien taipumuskokeen säännöt ja ohjeet **WWW:** <https://www.kennelliitto.fi/lomakkeet/spa-saannot>
- xxxvi Spanielien taipumuskoe-arvostelut vuosilta 2018–2022
- xxxvii SPME- ja SPVE-tulokset ja arvostelut vuosilta 2003-2007
- xxxviii Field Trial **WWW:** https://en.wikipedia.org/wiki/Field_trial
- xxxix Boston, Jeff, British Field Trials, Gundog Training Magazine
- xl The Welsh Springer Spaniel Club, Home Pages 2007. **WWW:** <https://wssc.org.uk/>
- xli Jaktprovsbestämmelser för spaniel (S) **WWW:** <http://www.springerklubben.org/pdf/grundprov%20spaniel.pdf> (2007)
- xlii Lappalainen, Anu, Koiran lonkkanivelen kasvuhäiriö, **WWW:** <https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/lonkkanivelen-kasvuhairio>
- xliiii Paatsama, Saki, Suuri suomalainen koirakirja, s. 521–527, Otava, Keuruu, 1991
- xliiv Katariina Mäki, Lonkkaindeksien laskentaan 11 uutta rotua, Koiramme 3/2009 s. 18-20.
- xliv Mäki, Katariina, Breeding against hip and elbow dysplasia in dogs, University of Helsinki, Helsinki 2004 **WWW:** <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/0e2220ec-57e6-48bf-99a2-d633c8afe549/content>
- xlvi Kennelliiton artikkelit/ Katariina Mäki, Kennelliitto ”Mikä on BLUP-indeksi?” 10.11.2023
- xlvii Welsh Springer Spaniel Klubben, Årsrapporter 2000–2022 från WSSK:s avelsråd, Welsh Nytt, <https://wssk.se/omoss/handlingar.html>
- xlvi The Welsh Springer Spaniel Club, Joint Health Group **WWW:** <https://www.newssc.co.uk/jointhealthgroup.htm>
- ¹ Ulkomaisten lonkkakuvaustulosten hyväksyminen/SKL **WWW:** <https://www.kennelliitto.fi/files/ulkomaisten-lonkkakuvauslausuntojen-hyvaksyminen>
- ⁱⁱ Jalomäki, Sari; Pietilä, Elina; Vanhapelto, Päivi: Mitä virallinen silmätutkimus tutkii **WWW:** <https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/mita-virallinen-silmatarkastus-tutkii>
- ⁱⁱⁱ Pärnänen, Juha 2005: Silmätarkastus: mitä, miksi, milloin? **WWW:** https://www.tiibetinspanielit.fi/images/artikkelit/silmatarkastus_mita_miksi_milloin.pdf
- ⁱⁱⁱⁱ Animal Eye Care
- ^{lv} Rasdata WelshData. **WWW:** <http://www.rasdata.nu/welsh/>
- ^{lv} Jalomäki, Sari, Malmin Eläinklinikka Apex, 2008: Perinnölliset silmäsairaudet, niiden oireet, diagnostiikka, merkitys yksilön ja jalostuksen kannalta
- ^{lvi} Wikström, Birgitta, Onko koira sairas?, Tammi, Helsinki s. 70-79 (1988)
- ^{lvii} The Welsh Springer Spaniel Club, Joint Health Group, Glaucoma
- ^{lviii} Mitchell, Natasha: Persistent pupillary membranes in dogs and cats. Veterinary Ireland Journal 2011, Volume 1, Number 11: 615–618
- ^{lix} Tuominen, Marja-Liisa (toim.) 1995: Spanieli-lehden Pentu Special, Spanieli Nro 4. Suomen Spanieliiliitto ry, 14–15.
- ^{lx} Tarja Pääkkönen, Koirien idiopaattinen epilepsia **WWW:** <https://www.vetcare.fi/elainten-hyvinvointi/koiran-hyvinvointi/koirien-idiopaattinen-epilepsia/>
- ^{lxi} Bragge, Hanna 2005: Koirien epilepsia. **WWW:** http://www.koiranjalostus.fi/Hanna_kandi.htm
- ^{lxii} Brogström, Majka, Epilepsia koirassa **WWW:** <http://personal.inet.fi/koti/borgakers/artikkeli2.html>
- ^{lxiii} Welsh Springer Spaniel Joint Health Group **WWW:** <https://www.newssc.co.uk/jointhealthgroup.htm>
- ^{lxiv} Skerritt, Geoff (Anne Walton), The world of dogs Welsh Springer Spaniel, Kingdom Books England, s. 87-88 (1999)
- ^{lxv} Mandich, Mary L. 2006: Epilepsy Genetic Study Update
- ^{lxvi} Willis, Malcolm, Primary Epilepsy in the Welsh Springer Spaniel, 1998
- ^{lxvii} Epilepsy in Welsh Springer Spaniels **WWW:** http://oz.dogs.net.au/rhegedspringers/uploads/documents/Epilepsy_Fact_Sheet-PDF.pdf
- ^{lxviii} Ahonen, Liisa, Epilepsia walesinspringerspanieleilla, Springeri, 1994, s. 41–42 (1994)
- ^{lxix} Koiran geenit epilepsiatutkimus. **WWW:** <https://www.koirangeenit.fi/projektit/tutkimusprojektit/neurologiset-sairaudet/epilepsia/>
- ^{lxx} Sundgren, Per-Erik, Lemmikkieläinten jalostus, s. 57–58
- ^{lxxi} Lohjan Pieneläinklinikka: Koiran hypotyreoosi eli kilpirauhasen vajaatoiminta.
- ^{lxxii} Crook, Alice; Hill, Brian & Dawson, Sue 1998 (päivitetty 29.12.2004): Canine Inherited Disorders Database. **WWW:** <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/9818134/>
- ^{lxxiii} Rugg, Leslie Crane, Selviytymisopas kilpirauhas sairauden kanssa, Springeri 1/2006, s. 32–35 (2003)

- lxxiv Eläinsairaala Aisti: Kilpirauhasen vajaatoiminta **WWW:**
http://www.aisti.info/fin/sis_taudit/kilpirauhasen_vajaatoiminta.html
- lxxv O'Keefe, Colleen M. 2001: Thyroid Study in Welsh Springer Spaniels. **WWW:**
http://www.artwork.net/cok13/thyroid_study.htm
- lxxvi Sharp, C. A., Nouseva myrsky: Mitä kasvattajien tulisi tietää immuunijärjestelmästä, Springeri 2/2008, s. 30-36 (2008)
- lxxvii Niskanen, Alina, MHC-geenit paljastavat immuunipuolustuksen voimavarat ja sudenkuopat, Koiramme 9/2008, s. 77–80 (2008)
- lxxviii Nina Mahlanen: Kilpirauhasen vajaatoiminta. **WWW:** <https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/kilpirauhasen-vajaatoiminta>
- lxxix Hansson, Helene, Underfunktion hos sköldkörteln, Welsh Nytt, 4/1999, s. 68–60
- lxxx Mäki, Katariina (eläinlääketieteen asiantuntijana ELL Jan Ivén): Addisonin tauti. **WWW:**
<https://www.katariinamaki.fi/addisonin-tauti-koirilla/>
- lxxxi Nelson, R.W., Couto C.G. ym, Small animal internal medicine 4rd edition, St Louis, Mosby Elsevier, 2009, s. 836-841
- lxxxii Helkiö, Kukka-Maaria. **WWW:** <https://helda.helsinki.fi/items/79927ffd-48a9-49be-a729-a1f7494cd4f3>
- lxxxiii Nuttall, T., Harvey R.G., McKeever P.J., Skin diseases of the dog and cat 2nd edition, London, Manson Publishing, 2009, s.182-184
- lxxxv Lundgren, Becky 2007: Systemic Lupus Erythematosus (SLE) **WWW:**
<http://www.veterinarypartner.com/Content.plx?A=2475>
- lxxxvi Nelson, R.W., Couto C.G. ym, Small animal internal medicine 4rd edition, St Louis, Mosby Elsevier, 2009, s. 1422-1423
- lxxxvii Pohjola-Stenroos, Suvi: Koiran allergia (2018).
- lxxxviii Kangasvuo, Inkeri 2002: Koiran allergia.
- lxxxix Pänkälä, Lotta, Malmin Eläinklinikka Apex, 2010: Koiran allergiset ihosairaudet
- xc Paasikangas, Anne, 2013: Pennun ruokinnan ja elinympäristön vaikutus atopian kehittymiseen: **WWW:**
<https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/135166/Paasikangas%20Anne.pdf?sequence=1>
- xcⁱ Michele R. Rosenbaum: What's New in Canine Atopic Dermatitis <https://www.isvma.org/wp-content/uploads/2016/10/AtopicDermatitisPart1.pdf>
- xcⁱⁱ Anturaniemi, Johanna et al: Enviromental and phenotype-related risk factors for owner reported allergic/atopic skin skin symptoms and for canine atopic dermatitis verified by veterian in a Finnish dog population **WWW::** <https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0178771>
- xcⁱⁱⁱ MyDogDna, familiaarinen nefropatia (FN) 2018
- xc^{iv} Hoppe, Astrid, PNP, Welsh Nytt 2/1999, s. 11–13 (1986)
- xc^v Avelskommittén WSSK, Welsh Nytt 2/1999, s. 8–11 (1999)
- xc^{vi} Nelson, R.W., Couto C.G. ym, Small animal internal medicine 4rd edition, St Louis, Mosby Elsevier, 2009, s. 970-971
- xc^{vii} Koskentalo, Helena, Parempaan pentutulokseen: koirankasvattajan käsikirja, Gummerus kirjapaino oy, 2005
- xc^{viii} Jonsson, Agneta (avelsansvarig), Navelbräck, Welsh Nytt 3/2001, s. 26–27
- xc^{ix} Primovic, Debra: Umbilical Hernia in Dogs **WWW:** <http://www.petplace.com/dogs/umbilical-hernia-in-dogs/page1.aspx#>
- ^c UC Davis university: Managing the Genetics of Chondrodystrophy (CDDY) **WWW:**
<https://vgl.ucdavis.edu/news/managing-genetics-chondrodystrophy>
- ^{ci} Canine Factor VII Deficiency: lessons learned in applying methods-based laboratory proficiency testing **WWW:** <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6838828/>
- ^{cii} Helsingin yliopiston tutkimusryhmä: Dogrisk Health via nutrition, epidemiology and cancer detection in dogs **WWW:** <https://www.helsinki.fi/en/researchgroups/dogrisk-health-via-nutrition-epidemiology-and-disease-detection-dogs>

Liite1: Kotimaiset pentueet 1968–2023 syntymävuoden mukaan.

Pentueita = pentueiden määrä kyseisenä vuotena

Pentuja = syntyneiden pentujen määrä

Isät = käytettyjen urosten lukumäärä

Emät = käytettyjen narttujen määrä

Suksiitos = Sukusiitosprosentti

	Pentueita	Pentuja	Isät	Emät	Pentuekoko	Suksiitosaste
1968	2	15	2	2	7,5	
1969	1	7	1	1	7	
1970	4	37	2	4	9	
1971	7	61	3	7	8,7	
1972	8	56	5	8	8,1	
1973	9	73	5	8	8,1	
1974	11	76	6	11	6,9	
1975	10	76	6	10	7,6	
1976	7	45	5	7	6,4	
1977	11	83	7	11	7,5	
1978	7	54	6	7	7,7	
1979	13	93	10	13	7,2	
1980	8	51	6	8	6,4	
1981	19	121	14	19	6,4	
1982	18	115	10	18	6,4	
1983	25	164	13	24	6,6	
1984	14	88	9	14	6,3	
1985	16	97	12	15	6,1	
1986	18	98	11	18	5,4	
1987	26	160	13	26	6,2	
1988	17	110	11	17	6,3	4,03 %
1989	19	131	15	19	6,8	3,70 %
1990	25	158	17	25	6,6	4,73 %
1991	21	114	17	21	5,6	4,88 %
1992	20	145	14	20	6,8	4,76 %
1993	28	165	18	28	6,0	2,86 %
1994	27	154	15	27	6,0	4,49 %
1995	22	134	18	22	5,9	4,61 %
1996	25	127	18	25	5,2	2,29 %
1997	26	141	16	26	5,5	2,59 %
1998	26	152	20	26	5,6	2,94 %

1999	26	156	16	25	6,1	4,07 %
2000	25	160	14	25	6,4	3,79 %
2001	26	175	14	26	6,7	2,70 %
2002	34	195	21	34	5,7	3,27 %
2003	31	195	23	31	5,4	2,55 %
2004	37	189	25	37	5,5	2,49 %
2005	42	228	25	42	5,6	3,25 %
2006	44	238	28	44	5,4	4,00 %
2007	40	256	28	39	6,3	2,80 %
2008	37	225	26	37	6,1	3,32 %
2009	39	229	25	39	5,9	3,52 %
2010	41	252	30	40	6,1	2,91 %
2011	38	233	28	38	6,1	2,98 %
2012	36	215	28	36	6,0	3,06 %
2013	38	233	31	38	6,1	2,73 %
2014	36	196	27	35	5,4	2,56 %
2015	36	217	27	36	6,0	2,13 %
2016	37	229	31	37	6,2	3,27 %
2017	34	175	25	33	5,1	2,92 %
2018	27	166	22	26	6,2	2,44 %
2019	29	164	23	29	5,7	1,79 %
2020	41	234	26	40	5,7	2,30 %
2021	38	209	26	38	5,5	2,20 %
2022	34	193	24	34	5,7	2,03 %
2023	36	188	32	35	5,2	2,27 %
YHT	1234	8256				